

# EVANGÉLIKUS Élet



Lerombolt  
és újjászületett  
templomok

Műanyagmentes  
(nem csak) július

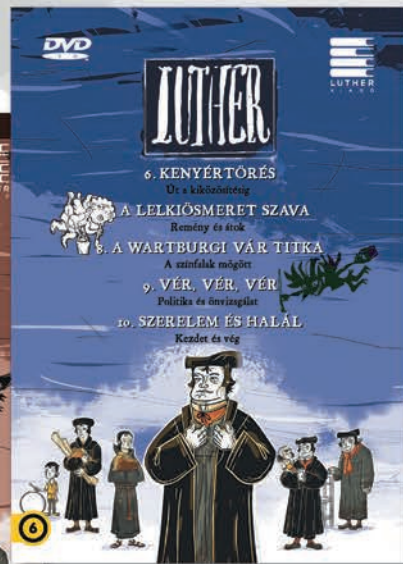
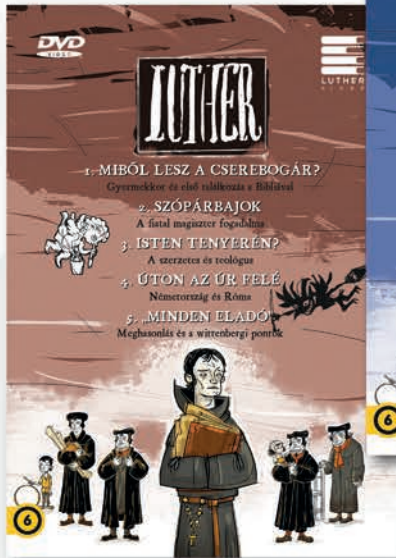
Bűnös vagy  
nem bűnös?



## Hívogató vendégházak

Evangelikus szállásajánlatok • 36. oldal

# A LUTHER KIADÓ AJÁNLATA



## LUTHER I-II. (DVD)

*Színes magyar animációs film*

Rendező: **Richly Zsolt**

Forgatókönyv: **Lackfi János**

Főcímműzene: **Gryllus Dániel**

A Luther életét feldolgozó 10 részes rajzfilmsorozat Richly Zsolt rendezésében, Lackfi János forgatókönyve alapján

## LUTHER MÁRTON ÉLETE

Szerkesztette: **Birkás-Sztrókay Edit –**

**Kodácsy-Simon Eszter – Mesterházy Balázs**

Digitális oktatási segédanyag a *Luther* című rajzfilmhez



## LUTHER KÉPREGÉNY I-II.

Összeállította: **Richly Zsolt**

Rajzolta: **Major Kata**

A Luther életét feldolgozó rajzfilmsorozat alapján készült képregény, amelyhez külön megvásárolható egy digitális oktatási segédanyag is.

# Állam, vallás- és teremtésvédelem

**A**ugusztus utolsó vasárnapjának dátumával megjelenő magazinszámunk olvasóiban még vélhetően elevenen él az emléke a megelőző (hosszú) hétvégének, amelyet idén felettebb gazdag rendezvénysorozattal koronázhatott meg 20-a, az 1991-ben „államosított”, azaz állami ünneppé emelt nemzeti ünnepnap. A koronázhatott igealak használatát az a – számunkra – sajnálatos körülmény indokolja, hogy jelen lapszámunk anyagát már a várva várt ünnepi szabadnapok előtt, augusztus 16-án, pénteken nyomdába kellett küldenünk... Így e hosszú hétvége – egyházi, lelki tartalmakat sem nélkülöző – történéseit csak a következő *Evangelikus Életben* dokumentálhatjuk.

Ha az 1083. augusztus 20-i szentté avatásának évfordulójaként megünnepelt nap apropóján államalapító István királyunk személyével konkrétan ezúttal nem foglalkozunk is, *Égtájéoló* rovatunk az egyik általa alapított egyházmegye székhelyére kalauzol. (Kalocsa első érseke az az Asztrik nevű pannonhalmi apát – utóbb szintén szentté avatott bencés szerzetes – volt, aki István számára elhozta a koronát Rómából, II. Szilveszter pápától.)

Lehet, hogy szerkesztői elfoglaltság szülte gondolat, de mintha magazinunk múltidéző írásai (*Lerombolt és újjászületett templomok, Újratelepült egyházközségek Fejér vármegyében*) az egyház mai népének szolgálnának

vigasztalásul, bátorításul. Olykor persze szégyenkezésre is okot ad eleink felekezeti hithűsége. Tessenek csak elolvasni, mi mindent vállaltak például a tordasi evangélikusok – anno – azért, hogy saját lelkipásztoruk legyen...! És mit gondoljunk arról, hogy egy közelmúltbeli Luther-szeminárium tanzániai résztvevőjének szeméből könnyeket tudott előcsalni a Lutheránus Világszövetség 1984-es budapesti nagygyűlésének felidézése?

Régi adósságunkat törlesztjük, amikor – a teljesség igénye nélkül – olvasóink figyelmébe ajánlunk néhányat a kevésbé ismert evangélikus vendégházak közül. (Emelje fel a kezét, akinek mindegyikről volt tudomása!)

Manapság az egyházi médiumokban is szaporodnak a környezetvédelemmel („teremtésvédelemmel”) foglalkozó megnyilatkozások. Úgy vélem, hogy e téren az *Evangelikus Életnek* nincs oka szégyenkezésre: az egyházi orgánumok közül elsőként állandósítottunk rovatot a témának – *Üzenet az Ararátról* címmel. Ezzel együtt osztjuk Szeverényi János jegyzetbe foglalt véleményét: „Nem az a gond, ha komolyan vesszük a teremtett világ védelmét, az egészséges étkezést, a rászorulókat megsegítését, hanem az, ha nem hirdetjük és éljük első helyen Jézus Krisztus megváltó evangéliumát.”

■ T. PINTÉR KÁROLY

## Műanyagmentes (nem csak) július

A világ másik feléről indult útjára 2011-ben a műanyagmentes július elnevezésű akció. Egy ausztráliai település önkormányzati képviselője kezdeményezte azzal a céllal, hogy kevesebb szemét keletkezzen



az egyszer használatos műanyagokból. Szerkesztőségünk két evangélikus lelkészről kért arra, hogy vesse papírra a környezettudatos életmóddal kapcsolatos tapasztalatait.

28. oldal

## Aki Isten szolgáinak varr

Egyházunkban a lelkészek Luther-kabátban: fekete, földig érő, szépen megvarrott, ráncolt, gombolópánttal, bársonygallérral díszített ruhában hirdetik az evangéliumot. Hogyan készül e formaruha,



milyen lelkülettel varrja mestere? Török Lajossal, aki évtizedek óta készít Luther-kabátokat, gyökerekről, hitről, tálentumról, az átadás örömnepéről váltottunk szót.

33. oldal



## Hívogató evangélikus vendégházak

Talán nincs is olyan magyarországi lutheránus, aki ne ismerné a nagynevű és népszerű evangélikus szálláshelyeket, a Balatonparti Révfülöp oktatási központját, Balatonszárszó konferencia- és missziói otthonát. Összeállításunkban a kevésbé ismert, ám annál melegebben hívogató vendégházakra igyekszünk irányítani a figyelmet – a teljesség igénye nélkül, de azzal a meggyőződéssel, hogy ezek is helyszínei lehetnek a kiadós „asztali beszélgetéseknek”, a testi-lelki feltöltődésnek.

36. oldal

# Láthatóan evangélikus



FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

## Bálint Péter nyugdíjas, gyülekezeti felügyelő - Miskolc, diósgyőr-vasgyári gyülekezet.

Nem az a kérdés, hogy hiszünk-e Istenben, hanem az, hogy milyen mélységben próbáljuk megtapasztalni Isten szerető jelenlétét. Jézus példát mutatott életén és számos példázaton keresztül arra, hogy bár neki van hatalma, de nem él vissza vele; hogy ő maga a szeretet. Ezt én nemcsak hiszem, hanem e szerint is igyekszem élni. Keresztelési fogalmukat szüleim és keresztszüleim komolyan vették, így az evangélikus hitben neveltek. Ez a szocializmus alatt nem volt megszokott, de nálunk ez volt a természetes. Nekem már gyermekként fontos volt a gyülekezet közösségéhez tartozni, azóta ez az érzés csak erősödött bennem. Életem során arra jöttem rá, hogy a hit mélyülése a korrallal és a szellemi és lelki fejlődéssel áll kapcsolatban. Úgy érzem, hogy a lelkiismeret gondolatai, a Biblia tanulmányozása, az elmélyedés és imádság mind tovább mélyítették a vallásos léteget, így mára másként fogalmazok meg kérdéseket, mint ötven évvel ezelőtt.

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a [Lathatoan.reblog.hu](http://Lathatoan.reblog.hu) és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

**Fabiny Tamás válasza az Origo.hu hírportál kérdéseire.** Az *Origo.hu* internetes hírportál megkeresésére dr. Fabiny Tamás elnök-püspök írásban reagált a Donáth László evangélikus lelkész elleni vádakkal kapcsolatos kérdésekre. Mint írta: „Mivel ebben az ügyben a Magyarországi Evangélikus Egyházhoz panasz vagy bejelentés nem érkezett, egyházi vizsgálatot nem indítottunk. A média hírekről értesülve személyesen rákérdeztem Donáth Lászlónál, aki egyértelműen kijelentette, hogy semmilyen alapja nincs a híreszteléseknek.

Többször hangsúlyoztuk, hogy egyházunk elkötelezett a hatalmi visszaélések, szexuális zaklatások elleni fellépésben. Februári zsinati székfoglalóban erről

egyebek mellett ezt mondtam: »Nyíltan kell beszélünk a nőket, a kiskorúakat és a kiszolgáltatottakat érő szexuális visszaélések kérdéséről, még az egyházban is. Zéró toleranciát hirdetünk: ha szükséges, meg kell tennünk az előírt egyházi lépéseket, nagy intenzitással kell odafigyelnünk az áldozatok hangjára, és lelkipásztorok segítségét kell nyújtunk nekik.«

Egyházunk küldetése Isten és az emberek szolgálata, ennek jegyében nem vagyunk partnerek sem az elkövetett bűnök fedezésében, sem a felelőtlen vádaskodásban. Bizunk ugyanakkor a magyar jogállamiságban. Ha bármilyen jogsértésről hivatalos értesítést kapunk, egyházunk törvényei szerint járunk majd el.»

■ Forrás: *Evangelikus.hu*

## ORATIO OECUMENICA

Mennyei Atyánk, egyedül te vagy képes megtartani földünket élhető állapotban. Kérünk, vezess józan belátásra, alkotókedvre, és taníts mértékletességre. Segíts, hogy az eljövendő generációk iránti felelősséggel éljük mindennapjainkat, tégy kesszé a föld és önmagunk művelésére. Kérünk téged a nyári hőszégek fellobbant tűzvészek áldozataiért, a szélsőséges természeti jelenségek károsultjaiért.

Urunk, Jézusunk, könyörgünk az egyházban folyó szolgálatok sokszínűségéért. Kérünk, szorítsd vissza a hiábavaló erőlködést, a sokféle látszattervekenységet, adj olyan munkatársakat, akik szívesen adják tehetségük legjavát országod építésére. Add, Urunk, hogy friss, zamatos gyümölcsöket teremjen igéd a mi időnkben, és minél többen jussanak felszabadult, megigazító hitre követésedben. Add, Urunk, hogy hamis elvárások helyett a te kegyelmed formáljon, hogy kölcsönös megbecsülésben lehessen jelen minden korosztály az egyház közösségében.

Szentlélek, kérünk, erősíts minket a munka- és iskolaév közeledtével. Adj, kérünk, a szórványokban és a gyülekezeti központokban is elkötelezett gyülekezeti tagokat, szolgálókat, missziói munkatársakat. Te ébressz az iskolába készülő tanárok és tanulók között is hitet. Vezesd egyházadat abban is, hogy vezetőink megfelelő képzésben részesüljenek.

Urunk, imádkozunk minden vezetőért, hogy képesek legyenek túl látni a saját maguk javán, és cselekedeteik hosszú távon minél többek számára hasznosakká válhassanak. Különösen is kérünk, indítsd hazánk vezetőit olyan döntésekre, hogy a javukhoz, a tudáshoz, a lehetőségekhez mindenki hozzáférhessen. Szüntesd meg a gyűlölködést a világban, és vezess megbékélésre. Rendelj a sokféle szenvedő mellé bátran kiálló társakat. Ámen.

Szentháromság ünnepe után 10.  
(Jeruzsálem) vasárnap - Lk 20,9-19

# „Szenteltessék meg a Te neved, Föld”

**Isten szereti a földet.** Akinek van földje, vagy akinek a szülei, nagyszülei átadták a föld szeretetét, az tudja: a föld különleges jószág. Csak akkor adja meg a termés legjavát, ha érzi, fontos nekünk, ha féltő szeretettel műveljük.

Milyen kevesen ismerik már ezt az érzést! A föld szeretete szép lassan eltűnt a generációk tengerében. Nagypapáink még értették, szüleink már csak kötelességből teljesítették, mi pedig teljesen elveszítettük kapcsolatunkat a megmunkált föld csodájával.

Visszatekintve eddigi életutamra, még a folyamat is elém rajzolódik, ahogy elveszítette a magyar ember a saját földjével a kapcsolatot. Jól emlékszem, gyermekkoromban a falunkban minden négyzetméter hasznosítva volt. Itt egy kis borsó, ott egy kis sárgarépa, még a szőlő között is patisszon és cukkini zöldell. Aztán beköszöntött a szabad világ. Jöttek a nagy élelmiszerláncok, és szép lassan az olcsó termékek kezdték kiszorítani a hazait, a sajátot. Végül parlagon maradt a föld. Először csak az egyik, aztán a másik kert, és ma már alig-alig találunk olyan házat vidéken, ahol van még veteményes, ahol foglalkoznak még a gyümölcssel. Ez az igazi pazarlás. „Elmúlt! – mondták sokan. – Minek kínlódjak, amikor a boltban fél áron megvehetem?” Csak hát elveszett a szeretet, a kapcsolat. Valami ősrégi kincs.

**Isten gondot visel a földről.** Isten gondviselése megrendítő a példázatunkban. A gazda nemcsak elülteti a szőlőt, de védeni is akarja, sőt! Amíg távol van, nem engedi gazdátlanul állni, emberekre bízta. Gondja van rá.

Sosem feledem nagyszüleim példáját. Akik a föld szeretetével arra tanítottak: ha valamit szeretsz, akkor gondod van rá, és a féltő gondoskodás mindig meghozza gyümölcsét. Milyen világosan olvassuk a teremtéstörténetben: a férfi büntetése, hogy átkozott lesz a föld, és verejtékkel hozza csak meg gyümölcsét. De hiszem, hogy ezt a kegyetlen mondatot is képes a szeretet és az abból fakadó gondviselés áldássá formálni.

Nekem, városi embernek mindez már csak orchideáim között tapasztalható meg. Tizenkét darab gyönyörű virág! Amelyekkel éveken keresztül küzdöttem, harcoltam. Aztán egyszer elkezdtem őket nem használni, nem nyűgként tekinteni rájuk, hanem szeretni. Nem pusztán virágokat vártam tőlük, hanem hogy társai legyenek családomnak az otthonunkban. Megdöbbenő tapasztalat, hogy a muszájból formálódó féltő ápolás kifogyhatatlan virágkölteményeket ajándékozott nekünk.

És ha a növényekkel így van, ha a földdel így van, mennyivel inkább velünk, emberekkel! Sőt az Istennel! Az isteni szeretet és gondviselés átöleli mindennapjainkat, hisz mi is Isten művének

részei vagyunk. Csodálatos bizonyágtétele az igének, hogy az Isten szeret minket. Ő nem átkot szór ránk, noha fáradsága van életünkkel. Ő nem nyűgként gondol övéire, hanem gondviselő szeretettel. És ha felfedezzük a drága Mester óvó kezét életünkön, minden megváltozik. Biztonság, béke, öröm lesz úrrá rajtunk, és virágba borul életünk.



KEPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

**Isten gyönyörködik a földben.** A 147. zsoltár gyönyörűen fogalmaz, amikor ezt írja: „Az istenfélőkben gyönyörködik az Úr, azokban, akik az ő szeretetében bíznak.” (11. v.) Megdöbbenő mondat, amelyet nem is tudunk igazán értelmezni.

Miben gyönyörködhet az Isten? Mi az, ami tetszhet neki bennünk? Bennünk, akiket áthat a világ bűne, mocska? Akárhogy gondolkodom is, újra és újra a 100. zsoltár szólal meg bennem. Miért szeret? Mert „az övéi vagyunk”! És mivel az övéi vagyunk, még egyszülött Fiát sem sajnálta.

Megrendítő hatással világítja meg a példázat ennek a helyzetnek fájdalmát. A mennyei Gazda nem sajnál semmit értünk, így elveszít mindent. A mennyei Gazda vereségében azonban győz. Megnyer téged és engem. És így válik a föld különleges szent térré. Ahol minden eldől. És így válik valósággá Reményik Sándor gyönyörű gondolata, mely imánk lehet ezen a mai napon:

*Szenteltessék meg a Te neved, Föld,  
Akiben minden új alakot ölt.  
Nyugalomba fordul a szív, az árva,  
Kalászba a mag, a halott virágba.  
(Föld)*

■ PONGRÁCZ MÁTÉ

# Új nap – új kegyelem

**Vasárnap (augusztus 25.)** *Akik megmenekülnek és megmaradnak Júda házából, azok újra gyökeret vernek lenn, és gyümölcsöt hoznak fenn.* 2Kir 19,30 (Róm 11,16; Mk 12,28–34; Róm 11,25–32; Zsolt 101) Isten népe két részre szakadt. Izráel elhagyta az Úr útját, fogságba vitték Babilonba. Júda Ezékiás király vezetésével megmaradt Isten mellett, mégis bajban van. Az asszír seregek ott lihegnek a nyakukban. Kicsi az esély, hogy megmenekülnek. Miért történik ez, ha Istenben bíznak? A hívó ember is kerülhet bajba. Van, hogy összezsapnak a hullámok a feje fölött, pedig ártatlan. Csak imádkozni tud és emlékezni arra, hogy Isten féltőn szerető Isten, nem hagyja elveszni soha. Isten megerősít: aki benne bíz, az elpusztíthatatlan, az újrakezdés nagymestere. Isten már készíti a szabadulást, tarts ki imádkozva!

**Hétfő (augusztus 26.)** *Ezt mondja az Úr: A kegyelem idején meghallgatlak, a szabadulás napján megsegítelek.* Ézs 49,8a (Róm 10,12; Róm 11,1–12; Mt 12,1–14) Attól kezdve, hogy Isten megszólított, a mai napig a kegyelem idejét éled, nem enged, hogy bűneid elpusztítsanak, és folyamatosan hív, hogy az életed átadd neki egészen. Türelmes hozzád, tanít, int, ha kell, és csiszol, ha szükséges. Amíg hallod a hangját, a kegyelem idejét éled. Életünk olyan, mint egy ország, amelyet faluról falura szabadítanak fel, harc folyik benne. Még folyik a harc a házasságod, a hivatásod, a pénzügyeid, a tested, a kapcsolataid, a jellemed felett. A szabadulás biztos, bár nem akkor jön el, amikor mi akarjuk. Az időzítés Istené.

**Kedd (augusztus 27.)** *Én majd elküldöm követemet, aki egyengeti előtted az utat.* Mal 3,1a (Lk 2,10; JSir 1,1–11; Mt 12,15–21) Az Atyaisten és köztünk hatalmas a távolság. Nem értjük az üzenetét, az időzítését vagy azt, hogy miért enged meg dolgokat. Nem tudunk közelebb lépni hozzá, ezért ő lép be az életünkbe. Malakiás erről tesz bizonyosságot: jön az Isten követe, hogy az Atya útját elkészítse hozzánk. Hogy egykor gödröket töltöttek fel és halmokat romboltak le, hogy utat készítsenek az érkezőnek, ugyanezt tette az Atya küldöttje, a Fiú, Jézus. Kétezer éve ott a Golgotán hiányainkat feltöltötte, bűneink halmát lerombolta, hogy az út sima legyen. Ugye nem készítünk újabb akadályokat?

**Szerda (augusztus 28.)** *Elég neked az én kegyelemem, mert az én erőm erőtlenség által ér célhoz.* 2Kor 12,9a (2Móz 3,11–12a; Jn 4,19–26; Mt 12,22–32) „Isten nékem erőm, bizodalمام, / Nyugodalmam, / Sújtson bár sok fájdalمام. / Én hatalmában / Bízom s oltalmában / Éltem folytában. // Semmi engem tőle el nem választ, / Látom már azt, / Hogy rám jót csak ő

áraszt. / Támogat engem / Erőtlenségemben / És inségemben. // Mindenkoron azért csak őt áldom, / Őt imádom, / Míg élek e világon. / Szívemet intem: / Erős vár az Isten, / Más üdvöd nincsen!” (EÉ 338,1.3.4)

**Csütörtök (augusztus 29.)** *Az Úr félelme bölcsességre int.* Péld 15,33 (1Kor 8,2–3; Róm 11,25–32; Mt 12,33–37) Carpe diem! Él a manak! Emberek milliói élnek eszerint, és teszik azt, amit jónak látnak az adott pillanatban, nem számolva azzal, hogy az élet hetven-nyolcvan esztendő, és a java csak utána kezdődik. Az Úr félelme nem rettegés, hanem Isten valóságának felfogása. A bölcsesség pedig olyan döntések sorozata, amelyek az Isten útján tartanak, míg hozzá nem érek. Aki féli az Urat, hosszú távra tervez. Nem gyors sikerekre éhes, a célt tartja szem előtt: eljutni az Isten országába. A te döntéseid merre visznek?

**Péntek (augusztus 30.)** *Ki tudja, talán felénk fordul, és megszán az Isten, megfélekezzi izzó haragját, és nem veszünk el!* Jón 3,9 (2Pt 3,9; JSir 5,1–22; Mt 12,38–42) Jónás félelemmel ment el Ninivébe. Ki ne félne, amikor rossz hírt kell vinnie? Amikor látja, a másik vesztébe rohan, és el kell mondania, mi lesz, ha továbbra is arra tart? Félünk szólni, hátha azt mondják, hogy ez nem a mi dolgunk, vagy hogy mi sem vagyunk különbek. Jónás végül túllépett ezeken a félelmeken, és megérte: Ninive lakói zsákruhát öltöttek, bűnbánatot tartottak, s így szóltak: talán megszán minket az Isten! Az Úr megkönyörült rajtuk, életben maradtak. Kinek kell tükröt tartanod, hogy észrevegye, merre tart? Mondd el szeretetben!

**Szombat (augusztus 31.)** *A mi segítségünk az Úr nevében van, aki az eget és a földet alkotta.* Zsolt 124,8 (Mt 6,8; 5Móz 4,27–35[36–40]; Mt 12,43–45) Mózes az égő csipkebokornál találkozik Istennel, s kérdezi: a fáraónak mit mondjon, ki küldte? Ekkor olvashatjuk először Isten titokzatos nevét: „Vagyok, aki vagyok.” (2Móz 3,14) Ebből származott Isten egyedülálló neve: Jahve/Jehova. Olyan titokzatos név ez, hogy a zsidók helyettesíteni kezdték más nevekkel; túl szent volt, nem merték kimondani. De kicsoda Jahve? Szuverén Isten, aki öröktől fogva van, és senkitől sem függ. Szerető Isten, aki saját akaratából kapcsolatba lép az emberrel. Változatlan Isten, aki amilyen volt, olyan is lesz. A Név kétezer éve eljött a földre, bemutatkozott nekünk, mint Szabadító, Igazság, Út, Kenyér, Békesség, Feltámadás. Az ő nevére egyszer minden térd meghajol, mennyieieké, földieké és föld alatt valóké. Jézus.

■ PETHŐ-SZÜCS MÁRIA

EVANGÉLIKUS  
Élet  FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!  
megrendelheti online is: [evangelikuselet.hu/elofizetes](http://evangelikuselet.hu/elofizetes)



KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

## Készülődés a tanévre

Csak a békéscsabai evangélikus iskolába közel tizenötezer tankönyv érkezett

**Augusztus 1-jén megkezdődött a tankönyvek kiszállítása az iskolákba. A 2019–2020-as tanévre összesen tizenhárommillió könyvet fognak eljuttatni csaknem négyezer helyszínre. Békéscsabára, a Szeberényi Gusztáv Adolf evangélikus iskolába másnap érkeztek meg a tankönyvek, amelyeket szeptember 2-án, az első tanítási napon vehetnek majd át a diákok.**

Közel tizenötezer tankönyv érkezett a Szeberényi Gusztáv Adolf evangélikus iskolába. Az intézmény pedagógusai még áprilisban választották ki a tankönyvlistáról azokat, amelyekből a 2019–2020-as tanévben tanítani kívánnak. Az osztályszinten elkészített listáról választották ki a gyerekek és szüleik, hogy melyik tankönyvet szeretnék megrendelni, illetve megvásárolni, mert elképzelhető, hogy a nagyobb testvértől a kisebbek megkapják a könyveiket. Ezután rögzítették a Kello Könyvtárellátó rendszerében a tankönyvigényt.

Augusztus 2-án pedig meg is érkezett a szállítmány, amelyet diákmunkások segítségével a tornateremben, osztályonként szétválogatva pakoltak ki az iskola dolgozói – tájékoztatott Köveskúti Péter, a Szeberényi Gusztáv Adolf Evangélikus Gimnázium, Művészeti Szakgimnázium, Általános Iskola, Óvoda, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium igazgatója. A kipakolás után tételes lista alapján ellenőrzik, hogy minden tankönyv megérkezett-e, aztán kiválogatják, hogy minden gyermeknek a megfelelő tankönyv legyen a csomagjában – mondta el Simon Ignác, az iskola tankönyvfelelőse.

Az iskola közel ezer diákja szeptember 2-án, az első tanítási napon veheti majd át a tankönyvcsomagját. A könyvek a 2019–2020-as tanévben a kilencedik évfolyamig ingyenesek, jövő év szeptemberétől pedig a tervek szerint a köznevelésben tanuló minden diák ingyen kapja majd a tankönyveket.

## Isten éltesse Magyarországot!

Az államalapítás idei ünnepén „Isten éltesse, Magyarország!” szlogennel tartották meg a hagyományokhoz híven háromnapos rendezvénysorozatot, melynek programját előzetesen a Miniszterelnöki Kabinetiroda nemzetközi kommunikációért felelős államtitkára ismertette múlt

szertai budapesti sajtótájékoztatóján. Kovács Zoltán elmondta: azt a több mint ezer éve Európa szívében meglévő államot ünnepeljük, amely nemcsak a saját identitását, kultúráját, de Európa kultúráját, határait és identitását is védi.

■ MTI

## Ingyenes tanszercsomagot kapnak a rászoruló gyerekek



Az Emberi Erőforrások Minisztériumában augusztus 14-én tartott sajtótájékoztatón bejelentették, hogy a Rászoruló személyeket támogató operatív program keretében a hátrányos helyzetű családok gyerekei ingyenes tanszercsomagot kapnak az iskolakezdésre

■ SZIGETVÁRY ZSOLT felvétele / MTI

■ Forrás: Behir.hu

# Protestánsok a teremtésvédelemért

Nyílt levél Áder Jánosnak

**A magyarországi protestáns egyházak teremtésvédelmi szervezetei nyílt levelet írtak Áder János köztársasági elnöknek. Mint fogalmaznak: „Eddigi eredményeink és közös céljaink fényében nagyon sajnáljuk, hogy Magyarország most azon négy ország közé tartozik (Lengyelországgal, Csehországgal és Észtországgal együtt), akik a 2019. június 20-i európai uniós csúcstalálkozón megakadályozták annak a célnak az elérését, hogy Európa 2050-re nullára csökkentse az üvegházhatású gázok kibocsátását. E célnak az elérése mindannyiunk közös érdeke és felelőssége, beleértve a következő generációkat is.” Az alábbiakban e nyílt levelet közöljük.**

Tisztelt Köztársasági Elnök Úr!

Mint protestáns teremtésvédelmi szervezeteknek nagy örömközpontunkra szolgál Elnök Úr nyilvánvaló elköteleződése a környezetvédelem mellett. Számos felszólalása és előadása tanúsodik elhivatottságáról.

Ezúton is köszönjük, hogy teremtésvédelmi munkánkat a teremtés ünnepéhez kapcsolódva levélben is elismerte. Ökumenikus együttműködésünk és szolgálatunk nemcsak hazánkra terjed ki, hanem nemzetközi szinten is aktív tagjai vagyunk az Európai Egyházak Konferenciájához (CEC) szorosan kapcsolódó Európai Keresztény Környezetvédelmi Hálózatnak (ECEN). E keresztyén, európai elköteleződésünk jegyében szólítjuk meg most Elnök Urat.

Büszkeséggel töltött el minket az, amikor az Országgyűlésben a párizsi egyezmény ratifikációs vitáján kiemelte Magyarország vezető szerepét a klímaváltozás elleni harcban: „A lényeg az, hogy Magyarország most már évek óta az első tizenöt ország közé tartozik a világban a klímaterjesztésért értékelése alapján.”

Ugyanakkor eddigi eredményeink és közös céljaink fényében nagyon sajnáljuk, hogy Magyarország most azon négy ország közé tartozik (Lengyelországgal, Csehországgal és Észtországgal együtt), akik a 2019. június 20-i európai uniós csúcstalálkozón megakadályozták annak a célnak az elérését, hogy Európa 2050-re nullára csökkentse az üvegházhatású gázok kibocsátását. E célnak az elérése mindannyiunk közös érdeke és felelőssége, beleértve a következő generációkat is.

Nyilvánvaló, hogy a közös klímacél eléréséhez erőfeszítésekre van szükség, és számos indokot hozhatunk fel, hogy miért éppen mi ne vállaljunk terheket. De ahogyan Elnök Úr is fogalmazott 2016-ban, ebben is példamutatóak lehetünk: „Magyarország azon 21 ország közé tartozik, ahol úgy nőtt a GDP, hogy közben csökkent a kibocsátás, az emisszió.” Minden országnak, közösségnek és egyénnek mértékletesen gondolnia kell arra, hogy mennyit és hogyan használ a jelen és jövő forrásaiból.

Tisztelettel kérjük Elnök Urat, hogy tegyen meg mindent annak érdekében, hogy Magyarország megbízható ország legyen a klímaváltozás elleni küzdelemben, és támogassuk Európát a 2050-es klímacél elérésében. Ez nem csak nemzeti politikai kérdés, hiszen nem sok olyan kontinens van, amelyikben esély lenne egy ilyen globális felelősségteljes cél kitűzésére.

Budapest, 2019. július 15.

Tisztelettel:

SZÜCS KINGA elnök  
Magyarországi Evangélikus Egyház  
Ararát Teremtésvédelmi Munkacsoport

KODÁCSY TAMÁS elnök  
Magyarországi Református Egyház  
Ökogyülekezeti Mozgalom

■ Forrás: Arterm.hu



FOTÓ: BALLA MÁRIA



# Jövőre is támogatnak egyházi intézményeket

**Az egyházak által fenntartott egészségügyi, szociális és oktatási intézmények támogatása is biztosított a jövő évi költségvetésben – mondta a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára, Soltész Miklós augusztus 8-án sajtótájékoztatón Budapesten.**

Egy tavalyi felmérés szerint a társadalom több mint nyolcvan százaléka pozitívan értékeli és fontosnak tartja az egyházak, a keresztyény felekezetek munkáját, társadalmi jelenlétét, és a kormány szerint is kiemelten fontosak azok a közfeladatok, amelyeket az egyházak az egészségügyi, a szociális-gyerekvédelmi, valamint az oktatási területen vállalnak – közölte az államtitkár. Ezért az egyházi fenntartású kórházak szakdolgozói is részesülnek a béremelésben, az egyházi felsőoktatási intézményekben is emelkedik a hallgatói normatíva, az iskolákban pedig ingyenes lesz a tankönyvellátás. Emellett az egyházi szociális intézmények finanszírozása is kiszámíthatóbbá válik – fűzte hozzá Soltész Miklós.

A részletekről szólva elmondta: az egyházak által fenntartott kórházak ápolói is megkapják az augusztus eleji nyolcszázalékos, valamint a jövő januári tizenhárom százalékos és novemberi tizenhat és fél százalékos béremelést. Az emelés összesen nyolcvanegyezer szakdolgozót és négyezer védőnőt érint, a kormány pedig 2020-ban nyolcvankétfélmilliárdot fordít rá – közölte az államtitkár.

Elmondta azt is, hogy az önkormányzati, a civil és az egyházi fenntartású szociális intézmények működése kiszámíthatóbb és biztonságosabb lesz azzal, hogy a minimálbér emelkedéséből származó többletterhet az állam jövőre már nemcsak átvállalja, hanem beépíti a normatív finanszírozásba. Így a nem állami fenntartókat megillető szakellátások normatívája az elismert létszámhoz kapcsolódó bér szerint 2,6 millió forintról 3,8 millió forintra emelkedik, ami negyvennyolc százalékos emelkedést jelent.

Az oktatás területén két nagy, az egyházi fenntartású intézményeket is érintő változásról számolt be az államtitkár: a felsőoktatási hallgatói normatíva – az idén februári nyolcszázalékos emelés után – 2020-tól mintegy harminc százalékkal

emelkedik, ami számszerűsítve annyit jelent, hogy a korábbi 119 ezer forintról februárban 128 520 forintra, jövőre pedig 166 600 forintra nő. Továbbá szintén érinti az egyházi iskolákat az ingyenes tankönyvellátás teljes körűvé válása is.

Soltész Miklós kitért a nemzetiségek támogatására is, és hangsúlyozta, hogy a Magyarországon élő nemzetiségek az ország állampolgárai, fontos szereplői és résztvevői az ország életének, ezért segíteni szeretnék őket, hogy megmaradjon a kultúrájuk, nyelvük, hitoktatásuk. A nemzetiségek az elmúlt években a kormányzati munka középpontjában álltak, aminek sok pozitív hozadéka volt a nemzetpolitikában is – mutatott rá az államtitkár. Támogatásuk jövőre tizennyolc százalékkal emelkedik, amit két területre tudnak fordítani: köznevelési intézményeik további felújítására – az elmúlt években ugyanis meghétszereződött az általuk fenntartott óvodák és iskolák száma –, valamint a nemzetiségi pedagógusok ösztöndíjának támogatására. A politikus megjegyezte, hogy a nemzetiségi terület támogatása 2010 és 2020 között majdnem megnégyszereződött, ilyen mértékű emelkedésre pedig eddig még nem volt példa.

A változások és a jelentős emelések az elmúlt évek gazdaságpolitikájának az eredményei. Ez a gazdaságpolitika elérte azt is, hogy a jövő évi hiánycél a bruttó hazai termék (GDP) egy százaléka, és olyan tartalékot tudott képezni a kormány a költségvetésben, amelyre bizton számíthatnak, a támogatásnövelések pedig nem hitelfelvételből, nem az ország eladósodásából történnek meg. Így nem fordulhat elő még egyszer az, ami a balliberális kormány alatt megtörtént, hogy a dolgozóktól egyhavi bért elvettek, és eladósodásból finanszírozták egy-egy terület támogatását – jelentette ki az államtitkár, sajnálatosnak nevezve, hogy a 2020-as költségvetést a parlamenti ellenzék egyik pártja sem szavazta meg.

■ MTI

## Változott a KRESZ

Kereszt kerülhet a templomjelző táblákra



Apró módosítást hozott a vallási épületeket jelző táblákra vonatkozóan egy július 26-án a *Magyar Közlönyben* megjelent kormányrendelet, amely másnap hatályba is lépett. A jövőben tábla jelzi a templomot, illetve imahelyet, a barna keretben lévő templomsziluet a templomra, illetve a vallásgyakorlásra rendelt más helyre hívja fel a figyelmet. A táblából kettő lesz, az egyik tornyán van, a másikon pedig nincs kereszt.

A szöveg így szerepel a dokumentumban: „A közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM–BM együttes rendelet (a továbbiakban: KRESZ) 17. §-a a következő (2a) bekezdéssel egészül ki: »(2a) A templomra és a vallásgyakorlásra rendelt helyre – a 2. számú függelék 20/a ábra szerint – utaló tábla alapszíne barna. E tájékoztató tábla kiegészítő jelzőtáblájának felirata utalhat a vallási közösség nevére, az általa használt épület nevére és az általa végzett vallásos szertartások időpontjára.«”

■ Forrás: Szemlélek.net



# Diákok az erdélyi szászok művészeti öröksége nyomában

**Nyári egyetemet tartottak július 28. és augusztus 5. között a romániai, Maros megyei Szászbogácson (Bogeschdorf, Băgaciu). A program célja az volt, hogy a hallgatók számára korszerű művészettörténeti, műemléki és restaurátori ismereteket nyújtson. A témát az erdélyi szászok középkori művészete adta.**



A résztvevők a magyarországi és romániai művészettörténeti, építészettörténeti és restaurátorképzés egyetemi műhelyeiből kerültek ki: hallgatók és oktatók képviselték a Babeş–Bolyai Tudományegyetemet, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemet, az Eötvös Loránd Tudományegyetemet, a Károli Gáspár Református Egyetemet, a Magyar Képzőművészeti Egyetemet és a Pázmány Péter Katolikus Egyetemet is. Minden tanszékről egy-egy vezető oktató és három-három hallgató érkezett.

Az elméleti, előadótermi előadások – az erdélyi szászok művészeti örökségéről, középkori építészetéről, a középkori erdélyi falfestészetéről – éppúgy részei voltak a programnak, mint a gyakorlati képzés a szászbogácsi evangélikus templomban, illetve a tanulmányi kirándulás a környék műemlékállományának tanulmányozására, az elméleti képzés tematikájához szorosan kapcsolódó helyszínekre.

Megismerkedtek a hallgatók a szászbogácsi evangélikus templom építéstörténetével, áttekintették az épületen elvégzett

műemléki beavatkozásokat. Ehhez szakvezetést az Arcus Egyesület biztosított.

A gyakorlati munkát a diákok három csoportban végezték; az elvégzendő feladatok között szerepelt épületfelmérési gyakorlat, értékleltár-adatlapok felvétele, restaurátori vizsgálati és dokumentációs gyakorlat (kőszobrászat, falképek, faberendezések), művészettörténeti dokumentációs gyakorlat, illetve a templom építészeti töredékeinek felmérése, leírása, katalogizálása és értelmezése is. A Sapientia Egyetem média szakos hallgatóinak részvételével elkészült a szászbogácsi épületegyüttes fotódokumentációja; ugyancsak dokumentálták az előadásokat, a műemléki felmérő munkát, illetve a kirándulásokat.

A képzés keretében meglátogathatták a hallgatók további települések – Medgyes, Szászivánfalva, Baráthely, Ecel, Somogyom, Darlac, Küküllőkőrös, Berethalom, Riomfalva, Almakerék, Segesvár – evangélikus templomait is.

A szervezők tervezik, hogy a nyári egyetemről illusztrált kiadványt jelentetnek meg, amely a szászbogácsi evangélikus templom történeti és művészettörténeti leírására tesz kísérletet; tartalmazni fogja a tervezett szászbogácsi műemléki továbbképző és dokumentációs központ programjának ismertetését, illetve a 2019-es nyári egyetem bemutatását.

■ PAKÓ KLÁRA, ISÓ M. EMESE  
Forrás: *Evangelikus.hu*



FOTÓK: PAKÓ KLÁRA



# Krisztus kegyelme változatlan

## Nógrádi evangelizáció

**A Nógrádi Evangélikus Egyházmegye szervezésében augusztus 11-én ismét megrendezték a hosszú múlttal bíró nógrádi evangelizációt. Idén Egyházasdengeleg adott otthont a közel kétszázötven fős gyülekezetnek, amely az „Erősödj meg a kegyelemben!” (2Tim 2,1) mottó jegyében gyűlt össze a helyi iskola udvarán.**

A helyszín – fákkal övezett, tágas, ligetes környezet, fedett, árnyékos nézőtér, igényesen berendezett színpad, a közeli iskolaépület – minden szempontból kiváló volt. Igehirdetéssel Szeverényi János országos missziói lelkész szolgált, a világunkban dúló felfordulásról, érték- és erkölcsi válságról szólva, miközben felragyogtatta azt, amibe még egy ilyen helyzetben is kapaszkodhatunk: Krisztus változatlan kegyelmét.

Idén a zenei szolgálatot a nyíregyházi Emmausi Tanítványok zenekar végezte, közismert ifjúsági énekek egyéni feldolgozásával, és rövid, de annál szívhez szólóbb bizonyosságtevő szavakkal.

A bizonyoságtételt – bemutatkozással egybefűzve – a megye három legifjabb lelkésze folytatta: a Nyíregyházi Emmaus Evangélikus Egyházközségből

érkező Magyar Tamás, aki tavaly nyártól az ósagárdi gyülekezetben szolgál, továbbá a budavári gyülekezetből érkező Lukács Máté András, aki Galgagután és Terényben, illetve a Nyíregyházáról érkező

Horváth-Hegyí Ádám, aki Salgótarjánban kezdi szolgálatát.

Mindeközben a záró úrvacsora után énekekkel színpadra lépő gyermekekkel a Vasárnapi Iskolai Szövetség munkatársai foglalkoztak.

A találkozó előkészítéséért, illetőleg a lelkes, bőséges vendéglátásért a Bartos Zoltán vezette helyi gyülekezetet illeti köszönet.

■ HORVÁTH-HEGYÍ ÁRON



A SZERZŐ FELVÉTELE

# Szárnyra keltek Szolnokon

## Partitúra zenei és sporttábor

Ézsaiás próféta közismert igéje – „...szárnyra kelnek, mint a sasok...” (Ézs 40,31) adta a fő témáját az idén a tizenharmadik alkalommal megrendezett szolnoki Partitúra zenei és sporttábornak, amelyen augusztus 4. és 10. között ötven gyermek vett részt. Elmondható, hogy ez a létszám tel-

jesen igénybe is vette a szolnoki evangélikus és református gyülekezet befogadó és ellátó képességét.

Nem csak a reggeli és esti áhítatokon volt a középpontban az ézsaiási ige. Napról napra a repülésből és az áramlástánból vett példák alapján bontakozott ki a fő té-

ma: checklist (utasításlista), felhajtóerő, vezérsíkok, turbulencia (légörvények), átesés, önálló repülés... A tábor lelki vezetését – Győri Péter Benjámin szolnoki evangélikus esperes irányításával – Végh Miklós református lelképásztor, illetve Győri Tamás József, Kustra Csaba és Blatniczky János Dániel evangélikus lelkészek segítették.

Az egyhetes együttlét rendje az évek alatt kialakított mederben zajlott, minden résztvevő megtalálhatta helyét és napra lebontott tevékenységét. A tábor célja nem csupán egyfajta hasznos „zenés, sportos nyári időtöltés” volt, hanem misszió is. Egyrészt a résztvevők felé, másrészt azok felé, akik reggel vagy este bekapcsolódtak a minden érdeklődő számára meghirdetett istentiszteletbe és beszélgetésekbe.

■ K. Cs.



FOTÓ: KÜSTRA CSABA

# A tevékeny szeretet lerombolja a közöny korlátait

Imádság a kislétai gyilkosság évfordulóján

**Ökumenikus imádságot tartottak augusztus 1-jén a budapest-terézvárosi Avilai Nagy Szent Teréz-templomban a Sant'Egidio közösség szervezésében a roma holokauszt hetvenötödik, illetve a kislétai gyilkosság tizedik évfordulóján. Az imaórát Mohos Gábor esztergom-budapesti segédpüspök vezette, egyházunkat Gáncs Péter nyugalmazott evangélikus püspök képviselte.**

Tíz évvel ezelőtt, 2009. augusztus 2-áról 3-ára virradóra kislétai házában álmában agyonlőtték Balogh Máriát, és súlyosan megsebesítették tizenhárom éves lányát. A bűncselekmény egy hat életet kioltó és tucatnyi sérültet követelő gyilkosságsorozat utolsó epizódja volt. Az áldozatok valamennyien cigányok voltak. Hetvenöt

ron Stevens skót presbiteriánus lelkész, a zsidó közösséget Radnóti Zoltán főrabbi képviselte.

A püspökön kívül az oltár mellett szolgált a házigazda, Horváth Zoltán terézvárosi plébános; Dúl Géza, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia cigánypasztorációs referense; Sajgó Sza-

teri megbízott, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat alelnöke, és üzenetet küldött a résztvevőknek Járóka Livia, az Európai Parlament alelnöke.

Az évente megrendezett megemlékezés különleges szeretettel várt vendégei a cigánygyilkosságsorozat áldozatainak családtagjai. Idén is eljött a tatárszentgyörgyi Csorba család és Kislétáról Balogh Aranka rokonai. Az évek során elmélyülő barátság és az imádság összeköti őket a közösség tagjaival, vigaszt és reményt jelent a szükkölködést és félelmet ma sem nélkülöző hétköznapijokban. Jelenlétük, hűségük az emlékezéshez tanúság az imádság vigasztaló erejéről. „Üldözést szenvedünk, de elhagyottak nem vagyunk. Cserépedényben hordozzuk drága kincsünket...” – ahogyan a közösség szép énekében hangzott a gyertyagyújtás alatt.

Az irgalmas samaritánus történetének evangéliumi szakaszát megrendítő felsorolás követte: a gyilkosságsorozat áldozatainak neve, története. Minden történet után a béke Urához imádkoztak, és gyertyát gyújtottak az áldozatokért, majd a cigány holokauszt és minden fajgyűlölet áldozataiért. Ezt követően minden résztvevő meggyújthatta az emlékezés gyertyáját az oltár előtt (képünkön).

Mohos Gábor püspök homíliájában hangsúlyozta, hogy a Teremtőre Atyaként tekintünk, és ez azt is jelenti, hogy mindannyian egymás testvérei vagyunk. A példabeszédben használt *felebarát* szó sok nyelvben azt jelenti: az az ember, aki ott van mellettem. „Hogyan viselkedünk egymással?” – tette fel a kérdést a püspök. A példabeszédben egy idegen szíve megrendül: a felebarát az, aki irgalmaságot gyakorol, aki meglátja a másikban az embert társadalmi helyzetétől, bőrszínétől, vallástól függetlenül. Jézus válasza az erőszakkal teli világra, hogy van kiút: a nyitott szív, a tevékeny szeretet, ami lerombolja a közöny korlátait. Jézus szavai nekünk is szólnak: „Menj, és tégy te is hasonlóképpen.”

■ THULLNER ZSUZSANNA  
Forrás: Magyar Kurír



FOTÓ: MERÉNYI ZITA

éve annak, hogy 1944-ben ugyanezen az éjszakán az auschwitz-birkenai haláltáborban a náci meggyilkolták az addig életben maradt több mint háromezer romát és szintit.

A Sant'Egidio közösség évről évre megrendezi az imádságot a megsebesítettekkel való közösség iránti vágyból, küzdve a gyűlölet és a közöny ellen, kérve az Urat, hogy szője újra az emberség erőszakkal felszakított szövetét. Az alkalmon a testvéregyházakat Gáncs Péter nyugalmazott evangélikus püspök, Aa-

bolcs jezsuita szerzetes, Gájer László, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem tanácskezelő tanára; Michels Antal józsefvárosi plébános és Szócs László, Nyergesújfalu plébánosa is. Szócs László nem egyedül érkezett: hatvan roma gyereket hozott aznap budapesti városnézésre Nyergesújfaluból, Csobánkáról, Bajótóról; közös programjuk zárásaként vettek részt az imádságon, majd zenéltek, énekeltek az udvaron rendezett agapén. Az imádságon jelen volt Vecsei Miklós társadalmi felzárkóztatásért felelős minisz-

# Megújult a gércei templom

**Kívül-belül megújult templomáért adott hálát augusztus 10-én, szombaton a gércei evangélikus gyülekezet. Az úrvacsorai istentiszteleten Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten ígését. A liturgiában Rostáné Piri Magda, a Vasi Egyházmegye esperese és Kendeh-Kirchknopf László, a Kíssomlyó-Gérce Társult Evangélikus Egyházközség lelkésze vett részt.**

A meghívón is szereplő ige, Mt 17,4 alapján a püspök arról beszélt, hogy az ünnep örömeinek legmélyebb okát nem a külső körülmények adják, hanem az, hogy kívül és hogyan találkozhatunk a megszépült épületben. „Nem az az igazi csoda, hogy egy templom falai megújulnak, hanem az, hogy Isten keresi a velünk való találkozás lehetőségeit” – fogalmazott Szemerei János.

Az istentisztelet rövid közgyűléssel ért véget. Cseledi János felügyelő köszöntötte a megjelenteket, külön kiemelve azokat a vendégeket, akik munkájukkal, támogatásukkal hozzájárultak a felújítás befejezéséhez.

Az alkalmat a helyi művelődési házban tartott szeretetvendégség követte.

Kendeh-Kirchknopf László lelkész beszámolt az elvégzett javításokról. Elmondta, hogy az épület renoválását egy 2016-ban beadott pályázat elnyerése tette lehetővé. A munkálatok 2018 nyarán kezdődtek el, és összesen mintegy harminckétf millió forintba kerültek. Ebből az összegből többek között korszerűsítették az elektromos hálózatot, lefestették a templom belső falait, illetve külső homlokzatát, és a lábazatnál a beszivárgó víz elleni szigetelést helyezték el. Lelkes gyülekezeti tagok segítségével több más apró javítást is sikerült elvégezni.

A közösségnek jókívánságait fejezte ki Mészáros Tamás egyházkerületi felügyelő, Rostáné Piri Magda esperes, va-



FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

lamint Kovács László, a település polgármestere.

■ – AM –

## Úton – az Úton

### Közös asztal cigánytábor

**Tizenöt éve indította útjára – ha tetszik, vándorútjára – Szeverényi János országos missziói lelkész egyházunkban a Közös asztal cigánytábort. Kiváló alkalom ez a cigány-magyar közösség szépségeinek megtapasztalására, egymás kultúrájának, gondolkodásának megismerésére, a Krisztusban növekedés megélésére. A tábor idén augusztus 5-én Budapestre érkezett, és lelt nyitott ajtóra, készséges befogadásra, elfogadásra az Evangélikus Középiskolai Kollégiumban.**



FOTÓ: GYÖRFI MIHÁLY

Figyelmünk az évforduló ellenére nem a tábor történetére, az eddig megtett útjára irányult, hanem a kezdet-vég, az indulás-érkezés témakörére, különös hangsúllyal Jézusra, aki „az út”-nak mondta magát.

Az igemagyarázatok a Biblia első és utolsó mondatáról, a világ kezdetéről és végéről, a minden történést meghatározó indulásról és érkezésről szóltak, valamint a középük „szoruló” útról. Így hallhattunk az Istennel és emberrel való találkozásról, a családi és gyülekezeti közösségről, a bűnről és szabadulásról, bukásról és győzelmekről, az indulatokról, a szolgál-

atról, az eltékozolt vagy gyümölcsstermő életéről.

Az igehirdetők névsora: Bakay Péter, Bánszky István, Courter Zachary, Cseh Sándor, Györfi Mihály, Laczki János, Szeverényi János.

Többen vallottak iszonyatos és iszonytató mélységeket megjárt, ám Jézusban újrakezdett, megváltozott életútjukról. Így hallhattuk a hajléktalan Indián, a nyugalmazott gyilkossági nyomozó, Duszka József, valamint az alvilág egykori meghatározó alakja, Száva Lajos bizonyágtételét. A lelki töltekezés mellett igazi szellemi gazdagodást jelentett a Romani Design vezetőjének, Varga Erikának a cigány divatról szóló érdekesítő, a cigányság önbecsülését erősítő bemutatója, valamint az Evangélikus Országos Múzeum meglátogatása (képünkön).

Hátaltel szívvel, meghatottan indulhattak vissza a résztvevők az ország különböző településeire, és hazaérve hitben, ismeretben, szeretetben megerősödve kezdenek vagy folytathatják az Alfa és az Ómega, a Kezdet és a Vég, az Első és az Utolsó szolgálatát...

■ BAKAY PÉTER

cigánymissziói referens

# Áldások útján jártak

## Harmadik dunántúli ökumenikus zarándoklat

**„A bencések, a dunántúli evangélikus és a református püspökség védnöksége alatt immár harmadik alkalommal indulhattak útnak azok a keresztény testvérek, akik az ökumenikus egység keresésének és kifejezésének módjaként a zarándoklatot választották” – mondta Korpics Márta, aki férjével, Béres Istvánnal már második alkalommal fogta össze a nyolcfős szervezőcsapatot. A július 14-én indult és 21-én céljához ért zarándoklat mottója „Áldások útján járunk” volt.**



FOTÓ: ENGLER HELGA

Az előzetes megbeszélésekre Bakonybélben, a Szent Maurícius Bencés Monostorban került sor. Halmos Ábel perjel kezdetektől ökumenikus nyitottsággal támogatta a zarándoklatot. Önként vállalt szervezési feladatai mellett a lelki felkészülésben is segítette a csapatot. Innen is indult a zarándoklat, majd a Bakonynána, Bodajk, Mór, Pusztavám, Várgesztes útvonalon vezetett Tatabányára. Résztevői naponta átlagosan huszonöt kilométert gyalogoltak.

Egy-egy nap végén, „az út porának” lemosása után közös vacsora és hálaadó áhítat zárta az estét. A résztvevők – akik között a katolikusok, evangélikusok, reformátusok mellett kisebb keresztény felekezetek tagjai is voltak – egy héten át ökumenikus nyitottsággal és az elfogadás lelkületével figyelhetek egymásra.

A téma szakavatott ismerője, Varga Gyöngyi evangélikus lelkész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem docense a csoport számára olyan bibliai emberek tanúságtételeit, vallomásait választotta ki, akik megtapasztalták az áldás útját: az igazi öröm forrását, a „maradandó csodálkozás” élményét és a hálás élet aján-

dékát. Így ismerhették meg a résztvevők Jákób küzdelmét az áldásért vagy a pusztai vándorlásban magát az utat mint áldást. A zarándokfüzet, amelyet minden résztvevő megkapott, a napi áldástémák rövid bibliai leírása mellett elmélkedésre ösztönző gondolatokat, kérdéseket, dicsőítő és taizéi énekeket, verseket is tartalmazott. Az út minden egyes napján voltak olyan útszakaszok, amelyeket csendesen, némán jártak végig a résztve-

vők, ezek a befelé fordulást, lelki elmélyülést segítették.

Az egyéni lelki beszélgetések lehetőségét és a teológiai útmutatásokat Halmos Ábel és Varga Gyöngyi mellett Csernai Balázs római katolikus pap, egyetemi lelkész, Gilicze Tamás református lelképásztor és Tóth János, a református Gyököcssy Intézet vezető lelkésze nyújtották. A kijelölt lelki tartalmakon túl ez évben új témaként a teremtésvédelem is előtérbe került. Szalay Tímea környezetvédelmi szakember ökumenikus kitekintésben fogalmazta meg saját keresztény és környezetvédő identitásának eddigi tapasztalatait, és adott útmutatást, mit tehetünk közösen teremtett világunk szépségének és épségének megőrzéséért.

Az egyházak bemutatkozása mellett Bakonybélben a bencés szerzetesekkel együtt vettek részt a zarándokok az esti kompletóriumon (imaórán), Tatabányán pedig a keresztény értékek közvetítésére létrehozott Élesztő Alapítvány közösségi házában vendégszeretetében részesülhettek. Az estékhez tartoztak a dicsőítő és taizéi énekek, amelyeket Gilicze Tamás kísért gitárral.

A fő szervező házaspár elmondta, hogy munkájuk még nem ért véget, hiszen a szervezőcsapat számára még hátravan az értékelés fázisa: összegzik a zarándokok véleményét, visszajelzéseit és saját tapasztalataikat.

■ SCHVARCZKOPF ANITA  
Forrás: Magyar Kurír



FOTÓ: MOLNÁRNÉ SALAVÁRI KATINKA

# Gyöngyöt az embernek

## Zenei hitvallás a Dunánál

**A Dunánál, a kanyarulatánál. A kősziklára épült visegrádi várral szemben. A kompállomáshoz közel, a parton ülve. A túlsó partra nézve. Egymás mellett, csendben. Néha a hullámok föl-föl dobznak egy-egy gondolatkövet, de sok belőlük csak hordalék, nincs jelentősége, elviszi a víz. Van azonban, hogy a tükröződő eget kémelve az ember gyöngyre lel, amit aztán ki kell halászni, akkor is, ha mély a víz, akkor is, ha éget a nap, akkor is, ha odaát már hangol a zenekar...**

Harmadik éve vagyunk visszatérő vendégei a Regejáró Misztrál fesztiválnak és a festői Nagymarosnak. Ez a hangulat és ez a táj – mely Hamvas Béla szerint egyesíti magában észak szürkés borongósságát a déli vidékek derűjével és hetykeségével – utánozhatatlan és megunthatatlan.

Az énekelt költészetet ünneplő, idén – július 19–20-án – már tizennyolcadszor megrendezett fesztivál fellépői között olyan kiváló zenészek szerepeltek, mint például a sokszínű világenét játszó Makám tagjai, Tolcsvay Béla Kossuth-díjas zeneszerző, a nevét Radnóti Miklós egy verséből kölcsönző Hangraforgó verséneklő együttes, valamint a Kőbánya-bluest, az amerikai fekete zenét és a kalotaszegi népi dallamokat elképesztő dinamizmussal és féktelen életörömmel ötvöző Ferenczi György és az 1ső Pesti Rackák.

Ma is izgalmas kérdés, hogy a népzene szeretete mennyiben kapcsolható össze a hagyományörzéssel. A népies kultúra művelése vagy a belőle történő merítés mennyiben találkozik a keresztény értékek őrzésével. Látható és érezhető, hogy évtizedekkel a táncmozgalom hetvenes évek eleji indulása után, napjainkban a fiatalok egész más motivációkkal fordulnak a népi kultúra felé, mint a kezdetekkor. A hetvenes években azért jelenthetett potenciális fenyegetést a hatalom számára a mozgalom, mert valódi közösségformáló ereje volt. Mára meg már urbánus divat lett. Bár kétségkívül az egykori mozgalom is a pesti értelmiségi ifjúsághoz kötődött, de valahogy másképp, mint ma.

Talán kevésbé identitást érintő, sokkal inkább egzisztenciális kérdés volt ez akkor. Talán füledtebbek is voltak azok a tánczáz terek, mint a maiak, mert szelepként, szabad (tánc)térként funkcionáltak. Éppen ezért lehetséges, hogy „au-

tentikusabb” ma a szakadt farmer a kék masnis – magyar termék – néptáncos szoknyánál. Nem a csizma, nem a kalap, hanem a zenének való önátadás mértéke avatja az embert „népiessé”. Egy körtáncnál, ha engedi vinni magát a sodrással, az



A SZERZŐ FELVÉTELE

embernek a lelke jár táncot. Kiszabadul és feloldódik. Ősi rítus ez. „Valami ősi, valami égi.” Se nem sámánista, se nem keresztény. Pusztán népi megfigyelés. A világ egységére egyéni hangon rezonáló, amely kihallja az égbe kapaszkodó emberi lélek fohászát minden egyes nép dallamából.

A „népi” is olyan rejtett kincs, melytől távol áll a harsányság, a magamutogatás, az öngazoló identitásépítés, az imázsteremtés. Önmagáért való és önmagában érték. Olyan kincs, mint az igazi béke (Jer 33,6), mint a csöndes egyetértés két ember között. Mint verpezdítő dallamok után az ölelés, mint a muzsikaszót hallgatva együtt lélegző és éljenző tömeg. És ezt a kincset őrizni kell, „mert ahol a te kincsed van, ott lesz a te szíved is”. (Mt 6,21) És tovább kell adni,

szórni a „gyöngyöt az embernek”, mert ez hoz a „lelkek sebére hófehér tépést”, emlékeztet ittlétünk eredeti céljára, hoz gyógyulást és megújulást – ahogy ezt a 2016-ban Magyar Örökség díjjal kitüntetett házigazda, a Misztrál együttes egy kortárs költő, Kárpáti Tibor versét megénekelve zenei „hitvallásává” tette.

Az énekelt vers sajátos műfaj. Finom arányérzék kell ahhoz, hogy a tartalom és a forma egysége megvalósulhasson, hogy az eredeti alkotás koherenciája ne sérüljön, hogy a zene a szöveghez hú maradjon, hogy általa megszólaljon. Itt a ze-

ne a vers „szolgálóleánya”, ahogy Luther szerint a művészet a teológiáé. A Szentlélek a nyelven keresztül szólít meg – állítja a reformátor –, ilyen módon az énekelt vers is közelebb vihet az éghez, segíthet „tenni az Isten felé pár lépést”.

Az idei Misztrál fesztivál minden verset életre keltő, (sámán)dobot ütő vagy kobzot pengető, szájharmonikát vagy fuvulát fújó, de feltétlenül önmagát adó előadója igyekezett elemelni bluesos és hosszúsoknyás, inges és rövidnadrágos hallgatóságát a mindennapok egyhangú „alvó tündéres” prózaiságából, szórva az embernek a gyöngyöt, melyet abból a végtelen forrásból merített, melynek egyik ága a rendezvényt körbeölelte – folyásával a múlt időt kirajzolva, a jelent megállítva.

■ – KINYIK –



A SZERZŐ FELVÉTELE





# Múlt és jelen találkozása Kalocsán

Lupták György *esperes*  
Bács-Kiskun Egyházmegye

**E**zeréves város. Egyidős a honfoglalással. A magyar fejedelmek szálláshelye volt itt Árpádtól Gézáig. Uralkodói központ volt, Fehérvárt és Esztergomot is megelőzve. A négy katolikus érsekség egyike, de a második legmagasabb rangú. Szent István királyunk alapította az egyházmegyét. Első érseke Szent Asztrik pannonhalmi apát, bencés szerzetes volt. Jól megtanultuk az iskolában – ő volt az, aki elhozta a magyar királyi koronát Rómából, II. Szilveszter pápától.

Kalocsa – ma. Tizenhétézres város, sokaknak a híresen szép, virágos népművészete és messze földön ismert fűszerpaprikája jut eszükbe róla. A Duna-parti, meszes kikötőnek köszönhetően sűrűn kötnek itt ki a Hollandiából, Németországból induló szállodahajók. Esztergom, Eger és Veszprém, a másik három érseki székhely mellett viszont jelentéktelennek tűnik. De csak tűnik...

Mi, akik itt élünk a Duna-Tisza közén, tudjuk, hogy a mi történeti, építészeti emlékeinket szerencsésebb tájjal szemben más mértékkel mérik. Álljon itt ennek igazolásául csak néhány név. Csák Ugrin kalocsai érsek a tatárok elleni harcban esett el 1241-ben Muhinál. Tomori Pál érsek meg a mohácsi csatában fejezte be életét. De a református hajdúk is jártak erre 1602-ben, és fölégették az egész várost. És így történhetett az, hogy ugyanazon a helyen ma már a negyedik székesegyház áll 1774 óta. Bizony sok háborúságot és pusztítást megélt vidék a miénk. Ezért ezerszentséges múltunk feltárása érdekében mifelénk mélyre kell ásni, de megéri.

Ilyen időutazáson vettünk rész Kondor Péter déli egyházkerületi püspökünkkel, amikor dr. Bábel Balázs érsek fogadott minket bemutatkozó látogatáson. Ugyanis mi itt Bács-Kiskunban mindig is fontosnak tartottuk az együttműködést azokkal a történelmi egyházakkal, amelyekkel együtt szolgálunk a megyében. A látogatást indokoltta tette egy körműnkre égő közös ügy is, a páhi evangélikus gyülekezet temetőjének ügye.

Nem volt előzmény nélküli ez a találkozó. Annak idején például dr. Paskai László akkori érsek volt az első, aki a januári ökumenikus imahetek rendszeresen szolgált a csengődi evangélikus templomban. De ezt tette utódja,

Dankó László érsek is. Majd több ízben is lehetőség nyílt rá, hogy a Bács-Kiskun Evangélikus Egyházmegye lelkeszei Kalocsán tartsák esedékes lelkeszi munkaközösségi ülésüket. Így történt ez a Biblia évében is, amikor megtekinthettük az érsekség könyvtárának bibliakiállítását, majd a Katona-házban megbeszélhettük ügyes-bajos dolgainkat. Nemrégiben pedig az érsek és az egyházmegyei főépítész, Vörös Márta személyes kalauzolásával nézhettük meg a nagyszabású ásatásokat, régészeti feltárásokat, amelyek célja a főszékesegyház előtti templomok maradványainak megtalálása, megismerése volt. Felejthetetlen időutazás! Letekintettünk a feltárt, többméteres mélységbe, kiásott harang, emberi csontvázak mellett megmutatkoztak a korábbi templomok alapfalai, tájolása. Ezerévnnyi mélységbe utaztunk vissza, és megtapasztalhattunk az újra meg újra talpra álló egyház erejét.

Mára a templomot belül és kívül is helyreállították. Körülötte még betemetetlenek ugyan az árkok, mert a régészek feltártak egy szovjet katonai temetőt, és engedély kell a munkálatok folytatásához. Érseki és főépítési „idegenvezetés” keretében Kondor püspökkel már a munkálatok eredményét láthattuk. Vastag üvegpádó alatt a korábbi templomok oszlopmaradványait. Egy kriptában pedig Szent Asztrik érsek csontjait és érseki relikviáit. A Nagybaldogasszony-főszékesegyház renoválási munkálatai során 1911-ben megtalált maradványait a 2014 elején elvégzett radiokarbon-vizsgálat kétséget kizáróan azonosította!

Bábel Balázs szavai szerint Asztrik a „pogányok” közé jött az országba, abból a kultúrából, ahol már régóta kereszténység volt, de a clunyi reformmal azt is meg kellett újítani. Ma is példa Asztrik személye, aki elkötelezetten keresztény volt, és magyarrá lett azáltal, hogy a magyar államiságnak a kiépítésében, legfőbb szimbólumának, a koronának az elhozatalában döntő szerepet vállalt.

Ahogy mondani szokták, a megbeszélés jó hangulatú és eredményes volt, és itt valóban így is történt. Egyházukért, népükért felelős egyházi vezetők találkoztak. Alámerültünk közös múltunkba, hogy Jézus Krisztus egyesítő szeretetében együtt keressünk megoldást a jelen kihívásaira. ■

# Zsinórmértéket adni a diákoknak

Evangélikus intézményben kívánt dolgozni Hidas Péter

**Sorozatunkban a Magyarországi Evangélikus Egyház intézményeiben szolgálatot végző munkatársakat szólaltatjuk meg indíttatásukról, feladataikról, céljaikról. Ez alkalommal Hidas Péterrel, a budapesti Rózsák terei Evangélikus Középiskolai Kollégium nevelőtanárával beszélgettünk a keresztyén nevelésről, a példamutató életről és csömöri gyülekezeti kötődéséről.**

– 2015 szeptemberétől a kollégium munkatársa. Előtte a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár könyvtárosaként dolgozott. Miért váltott?

– A Károli Gáspár Református Egyetem történelem szakán végeztem. Bölcsészként beleszerettem a könyvtár miliőjébe, de idővel úgy éreztem, váltani szeretnék. Vágyam volt, hogy a történelmi ismereteimet hasznosíthassam, és az is, hogy evangélikus intézményben dolgozhassak. Amikor megláttam, hogy nevelőtanárt keres a Rózsák terei intézmény, jelentkeztem az állásra.

– Mi a 21. század evangélikus nevelőtanárának a feladata?

– Társadalmunk azt ajánlja a mai generációnak, hogy feleljen meg a külső elvárásoknak. Mi arra igyekszünk nevelni a fiatalokat, hogy a külső elvárásoknak való megfelelés helyett a magukban kialakított, értékalapú szemléletet akarják képviselni. Evangélikus családban születtem, nagymamám apró gyermekként összetette a kezemet, és megtanított imádkozni. Vallom, hogy nevelőtanárként nekünk, ha nem is ugyanezt, de hasonlót kell tennünk: olyan keresztyén értékeket átadni a diákoknak, amelyeket nemcsak a kollégium falai között, hanem hosszú távon másutt is hasznosíthatnak majd. Zsinórmértéket kívánunk nyújtani, amihez mindig vissza tudnak majd nyúlni.

– Miként lehet a keresztyén életet példaként a fiatalok elé állítani?

– Keresztyén emberként nem az élvez prioritást, hogy „lájkokat” gyűjtsünk, és mulandó népszerűségre tegyünk szert. Az a fontos, hogy saját hétköznapi életünkön, viselkedésünkön, emberi kapcsolatainkon, megnyilvánulásainkon

keresztül mutassuk meg azt, hogy az a fajta élet, amit mi élünk, folyamatosan táplálkozik, mégpedig Jézus Krisztus életéből, személyes példamutatásából, feláldozásából és az abból fakadó örömből.

– A hétköznapiakhoz azonban hozzátartoznak a krízisek is...

hogy nevelőtanárként azzal segítünk a legtöbbet, ha a kollégium falai között, de azokon kívül is példamutató életet élünk.

– Az előző ciklusban a Csömöri Evangélikus Egyházközösségben presbiteri tisztséget is betöltött. Miért jó evangélikusnak lenni?

– Nagyon szeretem, hogy családias egyház vagyunk. Menyasszonyommal több mint egy éve költöztünk Budapestre, de azóta is szorosan kötődünk a csömöri gyülekezetünkhöz. Ott nőtem fel, ott konfirmáltam, oda jártam vasárnapi



FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

– Nem ismerek olyan keresztyént, akinek csak felfelé ível a pályája, akinek mindig minden „szuperül” megy! Bizony mi is megélünk magasságokat és mélységeket. Nekem, ha kátyúba kerülök, az segít, hogy mindig megpróbáljak visszatérni az eredeti, krisztusi forráshoz.

– Mi a feladatköre az intézményben?

– Egyrészt gyakorlati feladataim vannak. Ez lényegében a praktikus, másokat figyelembe vevő életre nevelést jelenti. Másrészt programokat szervezek, illetve nagyon sok személyes beszélgetést folytatok a kollégistákkal. Nem hiszek a nevelőtanári álarcban, abban viszont igen,

iskolába. A csömöri evangélikus templom jelenti számomra azt a helyet, ami mindig visszatérő és megerősítő pont az életemben. Tudom, hogy ott jó helyen vagyok. Fitalon aktívan részt vettem a gyülekezeti ifi életében, később pedig ifjúsági vezetőként azon dolgoztam, hogy minél szervezettebb legyen az ifjúság. Idővel felkértek, hogy legyek presbiter. Ez nagyon megtisztelő volt, különösen úgy, hogy én lettem a gyülekezet legfiatalabb presbiter. Ez a szolgálat számomra azt jelentette, hogy annak a gyülekezetnek, amelytől nagyon sokat kaptam, valamit vissza tudok adni.

☒ GALAMBOS ÁDÁM

25 éve írták...

# „Orosházinak, evangélikusnak vallom magamat...”

**Az Orosházi Harangszó mikrofonjával kezemben becsöngettem Koszorús Oszkár nyugalmazott esperes úr lakásába. Látogatásom célja, hogy a nyolcvanadik születésnapját ünneplő lelkészt életéről, szolgálatáról faggassam. Móricz Zsigmond utcai kis lakásában, régi bútorok között ülve beszélgetünk. Amikor Oszkár bácsi megszólal, észrevétlenül kilépünk a jelenből, és megelevenedik a múlt.**

– 1914. június 10-én, Erdélyben, Resicabányán születtem. Utam Kecskemétre vezetett, majd Lajtaújfalura, Gyónra, végül Szarvasra. Elemi iskoláimat Gyónon végeztem, középiskoláimat Kecskeméten, Mezőtúron és Szarvason. Indítást a lelkési szolgálatra korán kaptam, mert édesapám lelkész volt, édesanyám imádkozó lélek – ők egyengették utamat, majd hitoktatóm. Érettségi után az Erzsébet Tudományegyetem Hittudományi Karára kerültem Sopronba. A teológiát elvégezve Gyulára, Tiszaföldvárra és Szentetornyára kerültem. Ezután Orosháza következett, Rákóczi telepen szervező lelkész voltam. Itt választottak meg parókus lelkésznek, és ma is a gyülekezet örökös tiszteletbeli lelkésze vagyok. 1943-ban egyhangú választással meghívtak Szentetornyára. Két évet táborig lelkészként is szolgáltam. 1945. áprilisában hadifogságba estem, csak novemberben kerültem haza. Az egyházi ranglistán gyorsan haladtam, már 1947-ben alesperes voltam, ezzel egyidejűleg több országos és kerületi tisztséget is viseltem. 1956-ban kerültem Orosházára. 1959-ben – bár nem voltam jelölt – esperessé választottak. Később még öt alkalommal választottak meg a hatéves esperesi ciklusra. 1982-ben vonultam nyugdíjba, de még Szentetornyán tovább szolgáltam 1984-ig.

– **1938-tól 1984-ig szolgáltál aktívan. Hogyan lehetne összegezni a negyvenhat évet?**

– Nehéz, megpróbáltatásokkal teli időszak volt ez. Mint pályakezdő örököltem egy félig felépült templomot és tetemes adósságot Rákóczi telepen. Orosházára kerülve Fürst Ervin mellett kellett helytállnom, aki ekkor már nagy

múltat és munkásságot tudhatott maga mögött. Orosházi lelkészként egyszerre kellett minőségi és mennyiségi követelményeknek megfelelni. Lelkési pályafutásom során mintegy ezer keresztlést,



ezer esküvőt és háromezer-ötszáz temetést végeztem az esperesi hivatal vezetése és egyéb lelkési munkák mellett.

– **Volt-e magánéleted a lelkési szolgálat mellett?Hallhatnánk valamit a családról?**

– 1941-ben nősültem, feleségem Bartos Éva tanítónő lett, apósom Bartos Pál esperes volt. Négy gyermekünk született. A legidősebb fiamat, Oszkárt mindenki ismeri Orosházán, úgy is mint Orosháza legjobb ismerőjét. Az ő felesége, Kovács Hajnalka óvónő. Második fiunk, Pál többszörös mérnök, felesége, dr. Véghelyi Erzsébet jogász. Harmadik fiunk, László, tizenhat évesen hunyt el, és pár éve veszítettük el Ferenc nevű fiunkat. Feleségem 1988-ban halt meg.

– **Az utóbbi években egészségged megromlott, mégis azt látjuk, hogy sor-**

sodat zúgolódás nélkül, sőt bizonyos derűvel viseled.

– A szolgálatom végig igen nehéz volt, de Isten keze segített, annak ellenére, hogy tüzes kohóba helyezett. Minden salakot így akart leolvasztani rólam, a szenvedés tűzében, hogy sokszor betegséggel látogatott meg, és öt nagy műtéten estem át.

– **Nyolcvan év nagy idő, és egyben sok ezer kilométeres út is. Erdélyből indultál, majd Kecskemét, Gyón, Sopron, Szarvas**

**állomások következtek, hogy csak néhányat említsek. Valójában hol vagy otthon?**

– Hová való vagyok? Orosházinak, evangélikusnak vallom magamat. A templom, ahova már nem tudok elmenni, a szívemhez nőtt, a gyülekezet gazdag történelmével együtt. Krisztus keresztye tőlem elválaszthatatlan. Megáldom az orosházi lelkészeket, a tisztségviselőket, minden imádkozó testvéremet és a város egész népét.

– **A gyülekezet és mindazok nevében, akik szeretetteljes emlékeztükben hordozzák Koszorús Oszkár esperes urat, köszöntelek, és Isten gazdag áldását kérem életedre. Köszönöm a beszélgetést.**

■ GYŐRI GÁBOR

Forrás: Orosházi Harangszó, 2019. pünkösdi, Múltidéző melléklet

# Harmincöt év múltán kicsordult könnyek

Tárgyi emlékek a budapesti LVSZ-világgyűlésről

**Egymást követik a megemlékezések a Lutheránus Világszövetség 1984 nyarán megrendezett nagygyűléseiről. Magyarországon a „gulyáskommunizmus” kellős közepén bámulatos és felejthetetlen hónapot élhettek át azok, akik mindkét konferenciának a részesei lehettek. Néhány személyes gondolattal és emléktárgyak fotóival igyekszem megidézni az egykori „keleti blokkban” elsőként megrendezett keresztyén világtalálkozót és annak napjainkig tartó hatását.**



*Az ifjúsági találkozó pólója, névtára, énekfüzete és a piros szalag a kitűzővel*

Éltre szóló élményt jelentett 1984 nyarán stewardként (piros szalagos segítőként) részt venni a Lutheránus Világszövetség (LVSZ) budapesti nagygyűlésén, illetve teológushallgatóként az azt megelőző evangélikus ifjúsági (!) világtalálkozón. A felkiáltójelet valószínűleg már csak azok értik, akik maguk is átéltek a rendszerváltozás előtti egyházellenességet. Egyházi ifjúsági találkozót, konferenciát ugyanis igencsak nehéz és baljós vállalkozás volt szervezni az ateizmus évtizedeiben.

Országos evangélikus ifjúsági konferenciák tartására a világi felsőbbsség en-

gedélyével először csak a hetvenes évek legvégén nyílt lehetőség. Ezek az egyhetes gyenesdiási összejövetelek mély nyomokat hagytak a résztvevőkben. S csodák csodájára néhány évvel később ennek világméretű változatát élhettük át a Budapesti Műszaki Egyetem előadóiban és a mai Papp László Budapest Sportaréna elődjében, a Budapest Sportszarnokban.

Az 1984-re szóló orwelli jövődőléssel homlokegyenest ellentétben, a forró budapesti nyár kellős közepén igazán lelkesítően és inspirálóan hangzott a két világtalálkozó mottója: „Krisztusban – a jövő most van”, illetve „Krisztusban – reménység a világnak”.

A világ jövőjét illetően a konferenciák hatására megtelt szívünk a különböző népek és nemzetek iránti kölcsönös keresztyén bizalommal és optimizmussal. A nagygyűlés után egykettőre egyértelművé vált az is, hogy a budapesti kongresszusnak sikerült újabb rést ütnie az évtizedekkel korábban Kelet és Nyugat között emelt és lebonthatatlannak tűnő vasfüggönyön.

Ki gondolta volna akkor, hogy harmincöt évvel később, 2019 tavaszán Wittenbergben ehhez hasonlóan élnek majd át a világ öt kontinensének tizenkilenc országából delegáltak az LVSZ nemzetközi Luther-szemináriumán? A kéthetes találkozón lehetőség nyílt arra is, hogy ki-ki tizenöt percben bemutassa saját országát, egyházát és gyülekezetét. Felejthetetlen marad számomra az egyházunkat bemutató prezentációban az 1984-es budapesti nagygyűlésre történt utalásom. Kivetítve Josiah Mutabuzi Kibira tanzániai püspöknek, az LVSZ 1977–1984 közötti elnökének és Káldy Zoltán püspöknek – aki LVSZ-elnökként Kibirát követte – a jól ismert közös fotóját, a tanzániai téma-vezetőnk, dr. Hoyce Jacob Lyimo-Mbowe sírva fakadt a meghatódottságtól. Magam sem gondoltam volna, hogy a szeminárium során újra a budapesti világgyűlést megelőző evangélikus világifjúsági találkozó hangulatát élhetjük át az igencsak színes lelkészgárdával. S ahogy annak idején, most is igazi testvéri barátságok születtek.

Végül engedtessek meg, hogy néhány féltve őrzött, az ifjúsági találkozóhoz és a nagygyűléshez kapcsolódó tárgy fényképpel adózzak az akkori szervező-rendező stábnak eme páratlan, felejthetetlen és megismételhetetlen esemény harmincötödik évfordulója alkalmából. Az „ereklyék” talán egyik legféltettebb darabja a nagygyűlés logójával díszített zászló, amely a többivel egyetemben két héten át ékesítette a világgyűlés sportszarnokbeli díszletét.

■ DR. BLÁZY ÁRPÁD

*budapest-kelenföldi evangélikus lelkész*



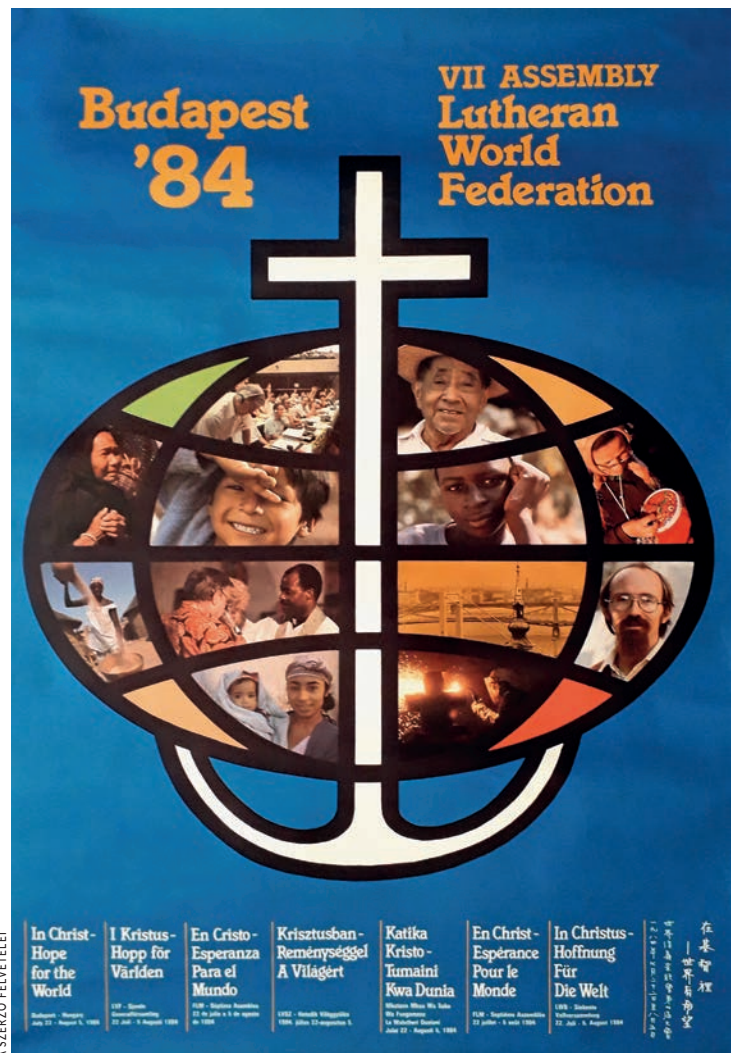
Az LVSZ-zászlók egyike ma a kelenföldi parókián



A nagygyűlés nyitó istentiszteletének füzetek, LVSZ-matrica, -jelvények



A Napról napra című konferencia-napló példányai és az akkori Evangélikus Élet



LVSZ-plakát

Egykor elpusztították őket, ma mégis hangzik bennük az ige

# Lerombolt és újjászületett templomok

**Egy gyülekezet életében nincs nagyobb öröm annál, mint amikor elkészül a temploma. Hosszabb-rövidebb tervezgetés után, anyagi erőt és fáradtságot nem kímélve végre megvalósul az álom – mert Isten is rábólintott a tervre –, és a hívek átléphetik az új lelki hajlék küszöbét. Számos közösségben friss még ez az élmény, de sok gyülekezetben generációk sora csak az írásos emlékek segítségével idézheti fel a kezdetek ünnepi pillanatait. Egy élő gyülekezet életében ennek azonban nincs nagy jelentősége, hiszen az Isten háza mindenkor a lelki töltekezés és a békeesség forrásának helye. Ám a bűnös ember nem mindig tiszteli a szentet (sem). Összeállításunk templomai azt példázzák, hogy bár az emberi gonoszság elpusztította Isten házát, a Teremtő egyértelmű jelét adta: neki nagyobb hatalma van, mint a sátáni befolyás alatt álló, romboló embernek.**

Ezek a lerombolt templomok idővel újraépültek, és ma is fenn hirdetik Isten dicsőségét. A negyedikként említett templom pedig arra példa, hogyan lehet értéket menteni abban az esetben, amikor egy újabb emberi alkotásnak „útjában lesz” még a megszentelt hely is.

**Drezda – Háromkirályok-templom.** Szászország fővárosának második világháborús lebombázása az értelmetlen öldöklés szimbólumává vált. Számítások szerint mintegy harmincötezer – becslések szerint még több – ártatlan ember esett áldozatul az 1945. február 13-ról 14-re virradó éjszakai támadásnak. Az „Elba menti Firenzének” is nevezett vá-

ros évszázados épített örökségéből csak romhalmaz maradt. A szőnyegbombázás során még a Drezdát kettészelő folyó is égett... Azóta emblematikussá vált az a légi fotó, amelyen a szétlőtt várost Németország legjelentősebb evangélikus temploma, a Frauenkirche kupolájának egyik magmaradt kőangyala nézi.

A drezdaiak számára váratlanul jött pusztítás a Dreikönigskirchét, azaz a Háromkirályok-templomot sem kímélte. Az épületről az első írásos emlék 1421-ből származik, a 20. századot megélt formája 1732 és 1739 között barokk stílusban épült. A kőoltárt 1741-ben készítette el Benjamin Thomae szobrász. Rendkívül ritka témát választottak hozzá az építetők: a tíz szűz példázatát jelenítették meg. Jézus, a mennyei vőlegény a menyegzői terem ajtajában, azaz a mennyek országának kapujában tárt karokkal fogadja a felkészült, teli lámpással érkező okos szüzeket, akik





bemehetnek a mennyek országába. Jól ismert a példázat folytatása is: a másik öt felkészületlen, balga előtt viszont örökre bezárul a kapu. Az oltár két oldalán két evangélista szobra áll: a példázatot leíró Mátéé, illetve Jánosé.

Elgondolkodtató, hogy bár ez a templom is súlyos sérüléseket szenvedett a bombázások során – teljesen leégett és a külső falakat, valamint a tornyot kivéve összeomlott –, az oltár viszonylag épségben átvészelt a tragédiát. Az a szakrális rész maradt épen, ahol évszázadok óta az ige hangzott, amelynél házassági fogadalmat tettek, kereszteltek, és legfőképpen a bűnbocsánat szentségével éltek a hívők. Az 1990-ben újjáépített templomban ma is ez az oltár áll, emlékeztetve Jézus szavaira: „Az ég és a föld elmúlik, de az én beszédeim nem múlnak el.” (Mt 24,35; Mk 13,31; Lk 21,33)

A drezdai bombázás során az ég és föld valóban elmúlt egy pillanatra. Váratlanul, éjszaka. Nem tudjuk, hogy az ott pusztult embertömegben kinek volt jelképesen feltöltve a lámpása, ki állt készen a Vőlegénnyel való találkozásra. Jézus a tíz szűzről szóló példázattal e szavakkal zárta: „Vigyázzatok tehát, mert sem a napot, sem az órát nem tudjátok!” (Mt 25,13) A második világháborúban történtek ismeretében a drezdai Dreikönigskirche megmaradt kőoltárának üzenete az utókor számára még hangsúlyosabbá válik.

**Moszkva – Megváltó Krisztus-székesegyház.** A Napóleon feletti győzelemért kívánt hálából templomot emeltetni I. Sándor cár 1812-ben. A Megváltó Krisztusnak szentelt székesegyház a végleges formájában csak 1883-ban készült el. A Moszkva folyó

felett aratott győzelmének. A második szint a templom kórusáé volt. Az épület belsejének díszítésén Oroszország legjobb festői dolgoztak. A katedrális 1883-ban, III. Sándor orosz cár koronázásának napján szentelték fel. A felszentelést megelőző évben



melletti, százhárom méter magas lelki hajlék egyúttal a világ legmagasabb ortodox temploma lett.

A templom szentélye kétszintes karzattal volt körülvéve, falait márvánnyal, gránittal és drágakövekkel rakták ki. A galéria földszintjén több mint ezer négyzetméter felületen carrarai fehér márvány táblán állítottak emléket az orosz seregek Napóleon

pedig itt mutatták be Csajkovszkij 1812 nyitányát. Az 1917-es győzedelmes „októberi forradalom” után egyre erősödött az egyházellenesség. Az ország vezetését kezükbe kaparintó bolsevikok elhatározták, hogy az addigra már bezárt és a hatalom által a kincseitől megfosztott székesegyház helyén építik fel a Szovjetuniót szimbolizáló Szovjetek Palotáját. ►



A gigantikus méretűre megálmodott épület tetejére az 1924-ben meghalt Lenin nyolcvanméteres szobrát tervezték. A vezért álló helyzetben, jobb kezét magasba emelve, szinte áldó pózban kívánták ábrázolni. Ha a palota megépült volna, a maga négyszáztizenöt méteres magasságával a világ legmagasabb épülete lett volna akkoriban. Magasabb, mint az az idő tájt elkészült, háromszáznolcvanegy méter magas Empire State Building New Yorkban.

A gigászi tervet 1931. december 5-én kezdték megvalósítani a gyakorlatban. Az volt az a nap ugyanis, amikor Sztálin parancsára a Megváltó Krisztus-székesegyházat felrobbantották. Egy robbantás nem is volt elegendő, hogy a hatalmas templomot teljesen lerombolják. A falakat borító márványlapokkal két moszkvai metróállomás falát burkolták be, a templom padjai közül pedig néhány a Novokuznyeckaja metróállomásra került. A romeltakarítás több mint egy évig tartott!

A sztálini megalomán toronyépület végül sosem készült el. Már az alapok kiásásánál adódtak az első problémák. A közeli Moszkva folyóból ugyanis folyamatosan szivárgott a víz, ez nehezítette az építkezést. Ennek ellenére 1941 júniusára az alsóbb szintek acélváza elkészült. Ekkor szólt közbe a második világháború: a vázat visszabontották, feldarabolták és elhordták, hogy Moszkva véderődítményeihez és vasúti hídjaihoz használják fel. A világháborút követő újjáépítés folyamán sem került sor a Szovjetek Palotájának további munkálataira, az időközben vízzel megtelt gödör hosszú évekig érintetlen maradt.

Sztálin 1953-ban bekövetkezett halála után pedig le is vették a napirendről az építkezést. Nyikita Hruscsov pártfőtitkár idején „újrahaznosították” a vízzel teli gödröt – Moszkva valaha volt legnagyobb szabadtéri uszodájává alakították át.

A szovjet rendszer bukásával, 1990 februárjában az Orosz Ortodox Egyház engedélyt kapott a Megváltó Krisztus-székesegyház újjáépítésére. Az ideiglenes alapkövet még annak az évnek a végén lerakták. Kívülről az eredeti tervek szerint, belül kisebb átalakításokkal építették újjá, főleg közadakozásból. 2000. augusztus 19-én szentelték fel a ma is lenyűgöző lelki hajlékot.



„Én vagyok az Úr, nincs más, nincs isten rajtam kívül!” – olvashatjuk Ézsaiás könyvében (45,5). A modernkori Babel tornyának, azaz a Szovjetek Palotájának építési, illetve meg nem építési történetét olvasva ennek a kijelentésnek igaz voltát senki sem vonhatja kétségbe.

**Miskolc – deszkateplom.** Nem kell országhatárokat átlépni ahhoz, hogy az emberi gonoszság pusztító hatalmával szembenézhessünk. 1997. december 4-én Miskolcon a református deszkateplom környékén lakók hajnali három óra körül arra riadtak, hogy ég az épület. Egy elborult elméjű férfi a nyugati oldalfalnál több liter hígítót és benzint öntött ki és gyújtott meg – percek alatt lángba borult a barnára pácolt gerendákból és deszkából épült, zsindeletű templom.

Az eredeti 1698-ban épült; az évszázadok során igyekeztek folyamatosan karbantartani, de az 1930-as években a tető és a számtalanszor elázott faszervezet már összeomlással fenyegetett. A gyülekezet ezért 1937-ben úgy döntött, hogy elbontják az épületet, és – a régi templom eredeti jellegét megőrizve – újat építenek a helyére. Az elkészült lelki hajlékot a következő év szeptemberében szentelték fel.

A Szeghalmy Bálint, Miskolc főmérnöke tervezte épület tizenkét méter hosszú fő tartóelemeit a Kárpátok havasain nőtt lucfenyőkből vágta. A belső iparművészeti munkákban erdélyi fafaragók is részt vettek.



Amikor 1997-ben a lángok fellobbantak, először kívülről végeztek szörnyű pusztítást, majd az égő és lehulló zsindeledarabok, gerendák a templomtérben semmisítették meg szinte mindent: üszkössé égtek a díszesen faragott padok, szétégett a szószék, tönkrement az orgona. A nagy hőtől felforrósodott harang ugyan nem szakadt le a helyéről, de az oltás során megrepedt, használhatatlanná vált.

Az üszkös romhalmaz azonban csodát rejtgetett. A leégett úrasztalában a Biblia szinte sértetlen maradt. Megfeketedett ugyan a borítója, lapjainak a széle megpörkölődött, ám ezt leszámítva nagyobb kár nem érte. Véletlen szerencse – mondja erre a hitetlen. Csoda és égi jel – állítja a hívő.

A deszkatemplomot azóta újjáépítették, a házigazdák pedig minden odalátogatónak elmesélik a történetét. S az már a vendég dolga, hogy ezek után a látottakat-hallottakat véletlen szerencsének vagy isteni csodának tartja-e.

### Szentkereszt – artikuláris fatemplom.

A reformáció a Felvidéken is hamar elterjedt, a 16. század végére a lakosság jelentős része – egyes adatok szerint kilencven százaléka – az új hitet követte. Az ellenreformáció azonban ezen a vidéken sem bánt kesztyűs kézzel a lutheránusokkal, a templomok építését is megtiltották. Ám 1681-ben – elsősorban a Thököly-felkelés következtében – a Habsburg uralkodó kénytelen volt engedélyezni evangélikus templomok építését, igaz, szigorú feltételekhez kötötte. A lutheránusok csak lakott területen kívül építhettek, tornyot nem emelhettek, az építkezéshez pedig csak



fát használhattak – még egy vasszőget sem. A feltételeket a Sopronban tartott országgyűlésen elfogadott artikulus, azaz a törvénycikk rögzítette, ezért ezeket a templomokat artikuláris templomoknak nevezik.

A Felvidéken napjainkban is több ilyen artikuláris fatemplom látható – közülük talán legszebb a késmárki evangélikus őtemplom, amely ma már Szlovákia épített kulturális világörökségének részét képezi.

Nagypalugyán (szlovák nevén Vel'ká Paludza) 1693-ban épült több ezer főt befogadni képes evangélikus fatemplom. 1774-ben megnagyobbították, attól kezdve hatezer fő (!) kaphatott helyet a kereszt alaprajzú artikuláris lelki házban. A hat-százötvenhét négyzetméter alapterületű épületnek körbefutó dupla karzata, tizenkét ajtaja és nyolcvannégy tetőablaka volt.

A templom történetében új fejezet kezdődött az 1970-es években. A Liptói-havasok szélén, az Alacsony-Tátra szomszédságában tizenegy falu elárasztásával alakították ki a liptói (Szentmáriai-) víztározót. A víz alá került falvak legértékesebb épületeit áthelyezték, a közeli pribilini (szlovákul Pribylina) skanzenben láthatók ma is. A nagypalugyai fatemplomot azonban Szentkereszt (Svätý Kríž) határában építették fel újra 1974–1982 között. Bár a falak faanyaga már nem az eredeti, a padok, az oltár, a szószék és az orgona mind-mind múltbeli utazásra hív, miközben a jelen gyülekezetének életébe is bepillanthatunk. Példának okáért a barokk oltáron a 2017-es reformációi emlékévként gyertyája emlékeztet a lutheri gyökerekre és a két évvel ezelőtti ünnepségsorozatra.

■ BODA ZSUZSA



# Újratelepült egyházközségek Fejér vármegyében

**A török hódoltság korában számottevően megfogyatkozott lakosságú Fejér vármegyében a 18. században jelentős betelepítések történtek. A döntően római katolikus telepesek megjelenésével a felekezeti megoszlás megváltozott, ugyanis a korábban szinte teljesen protestáns vallású vármegyében a reformált egyházak híveinek aránya a század végére az összalakosság mintegy harmadára esett vissza. Az új telepesek között kis számban protestánsok is előfordultak. Írásunkból három 18. században újratelepült község evangélikusainak hasonló problémáira, hitéletük kezdeti nehézségeire derül fény.**

**F**ejér megyében az evangélikusok száma jóval elmarad a reformátusoké mögött, de néhány gyülekezetük már a 18. század óta folyamatosan működik.

## Egyházközség Ondódon

Ondód és Pusztavám pusztákat 1741-ben telepítették be, az új község az Ondód nevet kapta. Egy 1745-ben keletkezett dokumentum alapján öt római katolikus és három református mellett nyolcvanhat evangélikus család lelt itt új otthonra. Utóbbiak döntően német származásúak voltak (hatvanhat család),

míg húsz család szlovák nyelvterületről érkezett.

A telepítési szerződésben a földbirtokos kikötötte, hogy csak akkor engedélyezi a protestánsoknak oratórium (imaház) építését, lelkész és tanító tartását, ha ehhez az uralkodó hozzájárul. A betelepítést követő évben azonban rögtön adódott konfliktushelyzet, ugyanis az evangélikus lelkészt a földesúr támogatásával Agathangelus móri kapucinus gvárdián kiűzte a helységből, az itt élő protestánsokat pedig a rend joghatósága alá helyezte. Az ondódi evangélikusok az elkövetkező évtizedekben nyilvánosan nem gyakorolhatták hitüket, miközben a

katolikusok száma jelentősen megnövekedett.

Az 1781-ben kiadott türelmi rendelet megengedte ugyan a templomépítést a legalább száz protestáns családdal rendelkező településeknek, ám Ondód esetében ez a szám alacsonyabbnak bizonyult, emiatt kérelmüket elutasították. A helyiek 1783-ban ismét eredmény nélkül fordultak a Helytartótanácshoz: a szomszédos, Komárom vármegyéhez tartozó Bokod gyülekezetével való egyesülést és a közös templomépítést szerették volna elérni. Végül 1785-ben engedélyezték számukra az építkezést. Az épület még abban az évben el is készült. A neves eseményt egyben az önálló ondódi evangélikus gyülekezet megalakulásának is tekinthetjük: Nerodoli Mátyás személyében a közösség első hivatalosan engedélyezett lelkésze is megkezdte szolgálatát.

## A sárszentmiklósi gyülekezet

A török hódoltság korában elnéptelenedő Szentmiklós a 18. században sokáig pusztaként a Zichyek birtokállományához tartozott. A Zichy család tagjai bérlet útján hasznosították a területet, amelyen a század derekán Frendel Kornél gazdálkodott. Az ő nevéhez köthető Szentmiklós betelepítése 1762-ben.

Az evangélikus felekezetű bérlő nyugat-felvidéki vármegyékből származó, többségükben szlovák nemzetiségű, lutheránus családokat hozott a pusztára. Az eredményes telepítés ellenére Frendel bérletét Zichy János nem volt hajlandó meghosszabbítani, s a bérlő által tett beruházásokért kilencvenötezer forintot fizetve a gróf 1763-ban visszavette az uradalmat, és a Vajda testvéreknek adta árendába. A sentszentmiklósiaknak hitük gyakorlása terén ez nehézségeket okozott, ugyanis a bérlők buzgó katolikusként nem tolerálták a más hitűeket, emiatt saját felekezetükhöz tartozó családokat telepítettek le. Az evangélikusok sorra hagyták el a telepü-



A pusztavámi evangélikus templom oltára

lést, közülük 1770-re mindössze huszonegy család maradt itt.

A bérlet lejárta után Zichy János maga kezdett Szentmiklóson gazdálkodni; ő az evangélikusokkal szemben is nagyobb türelemmel viselkedett. 1771-ben oratóriumot és paplakot építhettek, valamint újra megnyithatták iskolájukat. A beruházásokat a gróf anyagilag is támogatta. A szentmiklósi evangélikusok helyzete innentől kezdve könnyebbnek mondható, bár számbelileg jóval kevesebben voltak, mint a katolikusok. Az ekkor kialakult közösség szilárd alapokon nyugodott, ennek köszönhetően napjainkig fennmaradt.

## Tordas evangélikusai

A helység benépesítése Sajnovics Mátyás földbirtokos nevéhez köthető, aki 1713. március 6-án kötött szerződést felvidéki vármegyéből származó, evangélikus felekezeti telepeseikkel. A római katolikus vallású Sajnovics, egyéb kedvezmények mellett, vallási toleranciáról tett tanúbizonyságot, amikor a contractusban megengedte az evangélikusoknak saját prédikátor tartását.

Sajnovics Mátyás fiának, Józsefnek az özvegye, Peyrel Erzsébet 1737-ben új egyezséget kötött a tordasiakkal, amelyből az evangélikus lelkész tartása kimaradt. Erre 1740-ben azzal a feltétellel kaptak engedélyt, hogy minden telkes jobbágy évente további két nap ígás vagy gyalogos robottal tartozott szolgálni.

A tordasi evangélikusoknak a század további részében újabb akadályokkal kellett megküzdeniük, amelyeket részben a természet, részben a hatalom idézett elő. 1767-ben tűzvészben leégett az oratórium, a paplak és a tanító háza. További csapás történt 1775-ben, Otsovsky Pál lelkészsége idején, amikor ismét leégett a parókia, az iskola, és elégett a lelkész teljes vagyona is a könyvtárával együtt. Ráadásul a földesúrral való viszony is feszültséggel teli volt ekkor. Sajnovics (II.) Mátyás 1766-ban csak azzal a feltétellel engedélyezte új prédikátor érkezését, hogy a jobbágyság engedetlensége esetén a lelkésznek azonnal el kell költöznie.

Tischléri János lelképásztor 1780-ban bekövetkezett halálát követően Sajnovics ismételen nem akarta engedélyezni az utód hivatalba lépését. Az elkeseredett hívek kérésére végül megadta az engedélyt, de szigorúbb feltételeket szabott:

En alatt meg írt adom értéke mindeneknek, az kiknek illik, hogy ha lozi, és főszeri Nemes Fehér Vármegyében lévő Lústának, és alatt meg írt mód szerint engedtem meg szállani Varga Lovászok Juhász Istvának, és több Farsainak, az kiknek tudnia illik kedvek lefoglalása jönni.

Próbén is, a mi a Kéltő Hegyet illeti, hat éftendőig való szabadságot engedtem nekik, addig semmit se tartozzanak adni, el telven pedig a hat éftendő min. denik Kéltő Farda az Mustyabul Kérvethor Hegy Vám helyet Kéltőre, dik akóját igazán ki adja.

Másodszor, hogy épülthessék, és gyarapodhassanak három éftendőig se robottal, se adóval, se pedig Deszárnál nem fognak tartozni, hanem szabadsággal fognak élni. El telven pedig a három éftendő a Marchal emberek éftendőt által, máshajakkal magán magán, Húse napot, az Gyalogok pedig Fisen hat napot, négy se ben, az éftendőnek négy se fejein tartoznak szolgálni. Bérszélű pedig két forintot adni az Marchalok, de az Gyalogok felhívásom penes. Az ké után az Marchaloknak is el engedtem a Bérszélű adóit.

Haromszor a mi az Malmot illeti, az most föl fogom építtetni, de úgy hogy a Főfejeben illendő fejtéggel legyenek és a föl rovásfiban, s addig birtoka, meddig pen. Zemet ki nem veszem belőle, ha pedig jele vea kezdő költőgemet le telik, azonkor haromada az felül, haromada Enyim, és haromada az Molnáré lefoglal mindenkor. A Hóve pedig, és Vata, a Kőszőlő helyek ki mind most, mind el után, jövő évben pedig a Fala építése, és Jón. viféléje alatt lefoglal, többör épületben nem concurrevalok.

Negyedő a Kőszőlő a Kőszőlő legyen, úgy mind azon által hogy jövő évben a mi Kéltőre em épít, s addig is megválaszt a szabadság után a Farsa be venni s ki árulhatni obligatúrák lefoglal illendő arcon.

Otsofőv mindenféle vesébbel, és hasznal az Kéltőre adó igazán ki adják, és Hóve fel felfoglalják.

Hatodő az Nemes Vármegyén véghez viszem, hogy a szabadság ideig Postköteli vesébbel is szabadság legyenek.

Hetedő az Válaszok lévő Prédikátor szabadságot tarthatnak magoknak, én tiltem leg kisebb háborúgatással nek lefoglal.

Nyolcadő a mi az Malmot illeti, az is a Fala Kéltőre lefoglal, hanem a Marcha nyelve emekem jönni illendő ezeknek nagyobb bizonyfoga, sa, hogy a szállások tudják magokat mihez alkalmatartani, az van ezen saját kezem irásával és Pöttekemmel meg erősített levelemmel B. Péterben Martius Harvának a rajján to. 1713. 1715.

(a.v.) Sajnovics Mátyás

A tordasi evangélikusok telepítési szerződése (1713)

az eddigi szolgáltatásokon felül elrendelte harminc öl fa Budára fuvarozását, valamint hogy „az fársangi, húsvéti, pünködsi és karácsonyi innepekre egy gyöngö borjával és száz tojásokkal kedveskedjenek”. Sajnovics (II.) Mátyás halála után veje, Nagy Ignác az összes robottartozást követelte az egyház tagjaitól. A hívek tiltakozása egészen a Helytartótanácsig jutott, ahol a benyújtott dokumentumok alapján 1784-ben úgy döntöttek, hogy a tordasiak szabadon gyakorolhatják vallásukat.

Az evangélikusokat érintő kedvező döntésben szerepet játszott a türelmi

rendelet is, amelynek jótékony hatásaként lehetővé vált a templomépítés. Az épület költségeit közadakozásból és perselypénzből gyűjtötték össze a hívek. Az evangélikus templomot végül Szikora Pál lelkészsége idején, 1790. szeptember 8-án szentelték fel.

(A cikkben felhasznált forrás a Magyar Nemzeti Levéltár Fejér Megyei Levéltárában [MNL FML IV. 73.] található.)

■ BÖDŐ ISTVÁN

A szerző a Magyar Nemzeti Levéltár Fejér Megyei Levéltárában igazgatóhelyettese



# Műanyagmentes (nem csak) július

Kis lépések is elvezetnek a környezettudatos életmódhoz

**A világ másik feléről indult útjára 2011-ben a műanyagmentes július elnevezésű akció. Egy nyugat-ausztráliai település önkormányzati képviselője kezdeményezte azzal a céllal, hogy kevesebb szemet keletkezzen az egyszer használatos műanyagokból. Az akcióban részt vevőknek az a meggyőződésük, hogy kis változások összeadódva nagy eredményekre vezetnek. Magyarország két éve ismerhette meg a műanyagmentes júliust. Szerkesztőségünk két evangélikus lelkészről – nem mellesleg többgyermekes családjáról – kért arra, hogy vesse papírra a környezettudatos életmóddal kapcsolatos tapasztalatait.**

**I**dén magam is vállaltam a kihívást. És már az első pár napban csúfosan elbuktam, de azért egy hónapig próbálkoztam kevesebb egyszer használatos műanyagot vásárolni. Naplószerűen nyilvántartottam a sikereimet és a nehézségeimet. Vannak, akik már évek óta hulladékmentes háztartást vezetnek, és van, aki most gondolkodik el először az életmódváltás lehetőségén. Én valahol az út elején járok.

## Utam a környezet-tudatosság felé

2011-ben kezdtem berendezni első önálló háztartásomat. Akkoriban néztem néhány ismeretterjesztő videót az élővízi ökoszisztémák védelméről és a környezetkímélő mosószerokről. Akkor ismerkedtem meg a mosódíóval, a mosósózával és az ecet áldásos hatásaival.

2014 óta lakom olyan helyen, ahol szelektív hulladékgyűjtő edények vannak, így én is különválogatva gyűjtöm az újrahasznosítható anyagokat. Hétről hétre hatalmas mennyiség van a szelektívemben. Mióta főzök a gyerekeimnek, a szemetem mennyisége is megnőtt. Csak a pelenka megtöltött napi egy kukát. Rájöttem, hogy nem az újrahasznosítás a megoldás, hanem a szemet mennyiségének a csökkentése.

Mielőtt lelkészként a Mandák Mária Evangélikus Gyülekezeti Ház életében nagyobb változásokat kezdeményeznék, a változtatásokat önmagamon szeretném elkezdni. A saját háztartásomat átalakítottam úgy, hogy minél kevesebb szemetet és környezetkárosító anyagot juttassak a földre, vízbe, levegőbe, és olyan termékeket vásárolok, amelyeknek az előállítás és a szállítása minél kevesebb

szennyezéssel jár. A műanyagmentes július egy kampányszerű játékos kísérlet volt ezen az úton.

Ez a kihívás segített nekem abban, hogy végiggondoljam a rendelkezéseimre álló lehetőségeket, és megérezzem: ez nem „egyszemélyes történet”, legalább a családtagokkal közös nevezőre kellene jutnunk. És vajon hogyan jutunk majd egyetértésre a gyülekezeti házunk lakóival?

Csak középosztálybeli hóbort lenne ez az egész kezdeményezés? Érdekelne ezért az is, hogy a nálam szegényebbek, a társadalmunk nagy többségét alkotók hogyan tudnának olcsóbban, egészségesebben és környezettudatosabban élni. Vajon a legszegényebb települések szociális mosodáiban lehetne-e az olcsó és környezetkímélő megoldásokat választani a szappanpehely, a mosószóda és az ecet formájában? Lehetne-e támogatni a sokgyerekes szegényeket azzal, hogy a mosható pelenkát a közösségi mosodában mossák és szárítsák? Vagy ez a műanyagmentes kampány csak egy középosztálybeli luxushóbort marad, és újra beigazolódnak a tétel, hogy szegénynek lenni drága?

## Az én műanyagmentes júliusom

Eddig áruházláncoknál vásároltam, nagybevásárlást pedig kéthavonta egyszer végeztem egy házhozzállító cég szolgáltatását igénybe véve. Rengeteg zacskó érkezett így haza. Ebben a hónapban mindez másként történt. Piacra jártam.

Őstermelőktől vászonszatyorba vásároltam meg a szezonális zöldség-gyümölcsöt, és a piaci hentesnél dobozba kértem a felvágottat és a húsfélét. Ez a dobozos attrakció csak harmadszorra sikerült igazán, addig szépen a táskámba



folyt a húslé, és megnyomódott a barack. De egy hónap alatt belejöttem!

Persze én Budapest egyik belső kerületében, rendkívül jól ellátott területen élek, ahol mindenféle szolgáltatáshoz könnyen hozzáférék. Középosztálybeli internethasználó vagyok, ami azt jelenti, hogy pénzem és kapcsolati tőkém is van ahhoz, hogy hamar hozzájussak az alternatív beszerzéshez szükséges információkhoz.

A mosható pelenkára való átállás is ilyen támogató környezetben vált megvalósíthatóvá. Egy református édesanya

nekem ajándékozta az óriási mosható-pelenka-készletét, amely kiszolgálta a három – már szobatiszta – gyerekét. Így nem kellett beruháznom a kezdő készletre körülbelül hatvanezer forintot. Mivel a pelenkamosást sokan környezetvédelmi

megfontolásokból választják, megtanulhattam az előttem járóktól, hogyan lehet valóban foltmentesre mosni a pelenkát környezetkímélő mosószerekkel.

## Egyházi inspirációk

A 2018-as ökumenikus világimnap témája is a teremtésvédelem volt, illetve az óceánokat elborító szemét. Az imnap józsefvárosi imaórájának előkészítő alkalmán tettem egy fontos felismerést: mi, fiatalok nagyon sokat tanulhatunk az előző generációtól. Néhány idősebb testvérnő készült előadással a károsanyag-mentes tisztítószerrekről és a csomagolásmentes háztartásról. Ezek az asszonyok azt is elmondták, hogy az üveges sör és a tejesüveg korszakában is volt élet.

A gyülekezetünkben pedig a teremtés ünnepén elköteleztük magunkat arra, hogy igyekezzünk ökögyülekezetté válni. Meg is kaptuk ezt a megtisztelő címet, amellyel elismerték, hogy elkezdünk gondolkodni ilyen irányban. A hetente megtartott gyülekezeti vacsoráinkon porcelántányért használunk, és évek óta őstermelőknél vásárolt alapanyagokból főzzük az ételleket. Szeretnénk a nyírteleki Filadelfia Evangélikus Egyházközség szociális kertészetének vásárlójává válni. Elkezdtük a tető szigetelését is, hogy energiatakarékosabb legyen a házunk. ►



FOTÓK: ROMÁN PÉTER

Sok-sok oldalról elért már hozzám az üzenet, de a szívemet és az életmódomat csak nagyon lassan hódítja meg, készletti változásra. Máskor meg kampányszerűen nagyon is túlvállalom magam a „zöld beszerzésekkel”. Meggyőződésem, hogy az egyéni erőfeszítések mellett gazdasági és politikai változások szükségesek, hogy megőrizhessük a földet unokáink számára is biztonságos lakóhelyként.

Számtalan oldalról elért engem egyháznak teremtésvédelmi üzenete. A Balatonszárszói Andorka Rudolf Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthon is hordozza a teremtésvédelem üzenetét a napkollektoraival és az esővízes öblítőtartályokkal. A Nyírteleki biogazdaság is inspiráló. A Szélrózsa találkozón az ökosátorból sokat megtudtam már középiskolásként. Az *Evangélikus Élet* korábbi teremtésvédelmi rovata – *Üzenet az Ararátról* címmel – és a teremtés hetét előkészítő teológusok, az ökohüvelykezeti mozgalom inspirációi mind-mind segítettek abban, hogy megérezsem a kereszténységem és a környezetvédelem összefüggéseit.

A kozmikus Krisztus képe az *Újszövetség* legtágasabb Krisztus-értelmezése. Ez az íge van az Ararát munkacsoport tevékenységének a szívében: „*Minden általa lett, és érte teremtetett...*” (Kol 1,16) Teljesen érthető, hogy a Krisztus-központú evangélikus egyházban miért is került a teremtésvédelem a prioritások közé a stratégiában.

A szomszédomban lakó református házaspár egyszer csak elkezdett ökológiai megtérésről beszélni. Na, ez azért számomra is új szintre emelte a kihívást. Hiszen ökológiai lábnyomról hallottam már, ki is számoltam a sajátomat, de ökológiai megtérésről még nem. Pedig hallhattam volna. Ferenc pápa használja ezt a kifejezést 2015-ben közreadott enciklikájában otthonunkról. A *Laudato si'* (Áldott légy) kezdetű pápai dokumentum Assisi Ferenc imájáról kapta a címét: „Áldott légy, Uram, földanya-nővérünkért, ki fenntart és ellát minket, gyümölcsöket terem, színes virágokat és fűvet!” Részletesen beszél az enciklika hitünk és életmódunk összefüggéseiről. Felvázolja a folyamatokat, és megjelöli, mi mit tehetünk közös otthonunkért, a földért. A megtérés irányfogalom. Azt is jelöli, hogy milyen irányba mutatnak azok a gazdasági-társadalmi folyamatok, melyekben részt veszünk.

■ BOLBA MÁRTA

budapest-józsefvárosi lelkész

Sok évvel ezelőtt egy papnétalálkozó – vagyis az evangélikus lelkészfelelősök balatonszárszói országos találkozója – fő témája a környezetvédelem, a praktikus háztartási ötletek, tanácsok, illetve saját egészségünk megóvása volt. Emlékszem, akkor hallottam először a háztartási tisztítószeres erősen környezetromboló hatásáról, a mosódioról és társairól, mosható pelenkáról, aztán komolyabban a szelektív hulladékgyűjtés fontosságáról és lehetőségeiről.

Sokan már akkor, jó nyolc-kilenc évvel ezelőtt lelkes vezéregyéniségek voltak az elgondolásnak, és élénk beszélgetés, tapasztalatcsere folyt egész délután, de néhányan csendben voltunk, vagy talán még morgolódtunk is. Hirtelen túl sok volt, megvalósíthatatlannak tűnt, de leginkább kényelmetlennek. Hová tesz a konyhában annyiféle szemetet? És ha tele van, milyen messzire kell vinnem kiüríteni? Mivel fertőtlenítek, ha Domestossal nem lehet? Tényleg tiszták lesznek úgy is a ruhák?

Emlékszem, a nagy közösségben nem is mertem megszólalni, csak este szűkebb körben beszélgetve a nap témájáról mondtam el kifakadva: „Hát akkor én nem vagyok környezettudatos! Nem gyűjtöm szelektíven a szemetet, igaz, a műanyag palackokat mindig összetaposom és külön teszem, sőt a papírt elégetem a kályhában, és üveget sem dobok ki, mert újra felhasználom. De hát én akkor sem vagyok környezettudatos, mert rendes mosószerrel mosok... ja, de öblítőt már évek óta nem használok, és

mindig ecettel oldom a vízkövet, ja, és zuhanyzás közben elzárjuk a vizet, és ezt tanítjuk a gyermekeinknek is.”

Kifakadásom végén egyik beszélgetőtársam mosolyogva mondta, hogy igen, pont így kezdődik, pont ezeknél a dolgoknál, és miközben beszéltem, már én is éreztem, nincs is igazam, mert lassan, fokozatosan már „beengedtem az életünkbe” a változást, a változtatást, és ezt kell folytatni, egyre tudatosabban, egyre eltökéltebben.

## Kakaó kortyolva

2019 júliusa műanyagmentes hónap volt. A világháló tele volt a hírellel, a lehetőségekkel, a tanácsokkal, a próbálkozásokkal, a kitartással és a feladással. Volt, aki örömmel üdvözölte, volt, aki tudomást sem vett róla, és volt, aki megpróbálta, de beletört a bicskájába. A sok évvel ezelőtti papnétalálkozó óta – de az utóbbi években különösen – a mindenféle műanyagok használatának veszélyei: a természetre, környezetünkre és az élővilágra káros következményei felé toldott el a hangsúly.

Ha a saját életünket nézem, a háztartásunkat, ott is sok minden változott. Ott sorakoznak a különböző színű szemetesek, és lám, elférnek a konyhában! Éveken át messzebbre hordtuk, de jó ideje nagy méretű szelektív gyűjtőink is vannak az udvaron, tehát nem kell messzebb vinni, mint a vegyes hulladékot. A citromsárga fedelűbe pedig nem összenyomott palackokat dobunk, hiszen olyanokat másfél



éve már nem vásárolunk. A családjunkból hárman ittunk szénsavas palackozott vizet éveken keresztül, de másfél éve azt mondtuk: állj. Hiszen folyik víz a csapból, frissítő és finom, és én, aki korábban meg sem ittam a csapvizet, már csak ezt iszom, miként családunk minden tagja.



KÉPEINK ILLUSZTRÁCIÓK

A palackokkal együtt a szívószálat is számúztuk a háztartásunkból. Korábban csak úgy volt finom a gyerekeknek a kakaó – és lám, kortyolva is az! A ketchupos, majonézes, joghurtos edények kiöblítésére még ma is sokszor lusta vagyok, de a férjem mára nálam is eltökéltebb. A minap a közönséges kukába dobtam őket, ő kivette, elmosta, bedobta a sárgába, és megkért, hogy máskor ne legyen erre (sem) lusta.

## Nem büszkeség kérdése

Még mielőtt bárki azt gondolná, amit én gondoltam anno a papnétalálkozón, hogy hú, egyesek milyen büszkén azt gondolják, milyen jól csinálják ezt... szóval nem. Nem vagyok büszke, ma már inkább természetesnek tűnő dolgok ezek. És nem, nem csinálom jól, még elég jól sem, és nem csak az említett ketchupos flakonok miatt. Nem vagyok élharcos, nem vásárolok a zero waste (hulladékmentes) boltban, nincs saját kávéspoharam a táskámban, csak egy kulacsom, és igyekezem figyelni, talán mindig egy kicsit jobban, tudatosabban.

Ha leszakítok egy műanyag zacskót a kifliknek, mert máskülönben kiszárad-

nak, a mozdulat mostanában már fáj. Egy évvel ezelőtt még nem fáj, és mostanra gondolkodom a helyettesítés lehetőségén, de lassú vagyok és sokszor kényelmes.

Talán ezért a legjobb szó erre az igyekezem. Általában véve a bűn-bűnbánat-

megbocsátás kérdésében ez a kedvenc kifejezésem. Tudom valamiről, hogy bűn, nem akarom elkövetni/elmulasztani, mégis megteszem olykor. Pedig igyekezem. Ebben a szóban benne van, hogy az ember tudja, mi a helyes, vagy mi az Isten szerinti jó, mégsem tud tökéletes lenni, tökéletesen cselekedni, viselkedni.

És valahol így vagyok, és így vagyunk talán sokan a műanyag használatának kérdésében vagy általában a környezetünk megóvásának a kérdésében. Igyekezünk, de nem mindig sikerül megvalósítani, igyekezünk, és egyre jobb lesz, mások elvárásához és leginkább saját belső meggyőződésünkhöz közelítő.

## Közösséget teremtő mosogatás

Egy gyülekezet lelkészeként felelősséget érzek nem csupán saját háztartásunkban, de a nagy közösség, az épületegyüttes háztartásában is ezért az igyekezetért. Férjemmel és munkatársainkkal egyetértésben az elmúlt években a hivatalban, a gyülekezeti termekben és konyhákban is elhelyeztük a szép színes fedelű szemetéseket, és szorgalmasan gyűjtögtetük beléjük a szeretetvendégségeken

elhasznált műanyag poharakat, papír- és műanyag tányérokat. Ez se rossz, gondoltam, de a tavalyi nagy tanévkezdő alkalomunk után már kimondottan rossz érzés volt látni a halom műanyagszemetet.

Ekkor gondoltunk egy nagyot (nem, nem olyan nagy ez), és először száz tányérral és körülbelül ötven csészével egészítettük ki a meglévő gyülekezeti készletet, majd idén tavasszal száz üveg poharat is vásároltunk a mindenkori műanyagok helyett. Így már nagyobb létszámú alkalomokon teázni, étkezni és vizet inni is tudunk műanyag használata nélkül.

A saját háztartásunkból már régebben, de a gyülekezeti alkalmakról még sokáig nem úztuk ki a palackozott vizet, üdítőket; szeretetvendégségeken, évkezdő és évzáró alkalmainkon rendre sorakozott az asztalon a mentes és savas vizek tömege. Ezt sem tudom másképp mondani, de amikor ezeknek a látványa fájni kezdett, javasoltam, hogy hagyjuk el. Kancsókat vásároltunk. Sokat. Azóta friss csapvizet kínálunk, a gyerekeknek üdítő helyett egy kis szörpöt keverünk hozzá – és lám, ez is működik.

Többet kell mosogatni, igen, sokkal többet! De a mosogatás asszonyokat és ifikeket összehozó, nagy, vidám vagy éppen mély lelki beszélgetéseket szülő tevékenység.

## Isten a munkatársaitá tett

Most itt tartunk. Van még hova fejlődni, mire figyelni, mit tanulni, hova igyekezni. Szerintem fontos a fokozatosság, mert az mindenki számára elfogadható, nem okoz kényelmetlenséget, és az eredmény jó érzéssel tölt el.

Isten megteremtette és nekünk adta ezt a csodálatos világot. Munkatársává tett benne. Felelőssé tett érte. Ráadásul a miénk, ha elrontjuk, ha nem vigyázunk, ha rombolunk, akkor magunknak ártunk. A gyermekeinket és unokáinkat fosztjuk meg attól, hogy ők is élvezhessék Isten ajándékát a teremtett világban és annak minden kincsében, szépségében.

Kívánom, hogy mindenki személy szerint a lehetőségeihez mérten tudjon igyekezni! Ne gondolja senki, hogy amit ő egymaga tesz, az elvész, az nem számít, vagy annak nincs semmi értelme! Igenis van. És nem csak júliusban.

■ KECZKÓ SZILVIA

budahegyvidéki lelkész

## EGY PARNÉ TITKOS NAPLÓJÁBÓL

# Költözünk

– Házat nézni ingyen van – mondta a férjem. – Kezdjünk bele, tájékozódjunk, hiszen négy gyerekkel már tényleg bajosan fogunk elférni a két és fél szobában.

És elindultunk.

Másnap már rémült arcok méregettek bennünket a faluban. „A papék válnak! Házat vesznek, és szétköltöznek!” Ó, bölcsek, ti talán értitek az emberi logikát! Nekem mindig magas volt, hogyan szünetnek ezek a döbbenetes végkövetkeztetések. Mindenütt árgus szemmel lesték, hogy van-e köztünk ordító konfliktus.

De hát minden csoda három napig tart, és minden háznézés ennél sokkal tovább. Így végül – kisebb-nagyobb megszakításokkal körülbelül két év alatt – találtunk egy mesés családi fészket, ahol kis átalakítások után el fogunk férni, és nem lesz átmenő forgalom a szobák között.

A gyerekek ujjongtak, közben már ott totyogott – általában a legveszélyesebb építési területeken – kicsi Bors is, és ötödik lurkónk is küldött egy első figyelmeztetést várható érkezéséről.

Az építkezést most két utcával távolabbról figyeltük, de még így is elég fá-

rasztó volt. Vitázni kellett, hogy jöjjenek, csinálják, ezt ide és azt oda. És előbb a csövek, aztán a beton, rá a járólapp. A sarokkádbéillesztésekor rájöttünk, hogy a házban nem található egyetlen derékszög sem. Ezek a szép görbe sárfalak soha nem is terveztek egyeneseknek lenni, viszont jól szigetelnek.

Az anyagok lassan érkeztek, de volt olyan is, amikor rögvest vissza is küldtük őket. A szerényen csavarodó hajópadló például kétszer is cserélődött, míg nagyjából megfelelt a lerakható minőségnek. Lassan lett lépcsőnk is, így a nagy pocakommal nem kellett már a meredek létrán felmásznom kicsi Borssal, hogy világot lásson.

A tervezett kulcsátadás persze jó sokat csúszott a tervezett időponthoz képest, de mire Misu fiunk is világgá kürtölte érkezésének híret, és hétfős családunk türelme is a végéhez közeledett, csak neki állhattunk a költözködésnek.

Utólag szinte misztikus, hogyan tudtunk három iskolással és két picivel olyan gyorsan áthurcolkodni. Persze sokat segítettek a férjem cseh kollégái, akikkel keveset beszéltünk, de sokat pakoltunk, cípekedtünk és ettünk-ittunk együtt. Az ő igényességük nyomát őrzik az egymáshoz tökéletesen illeszkedő és a hajópadlón billegés nélkül megálló bútorok.

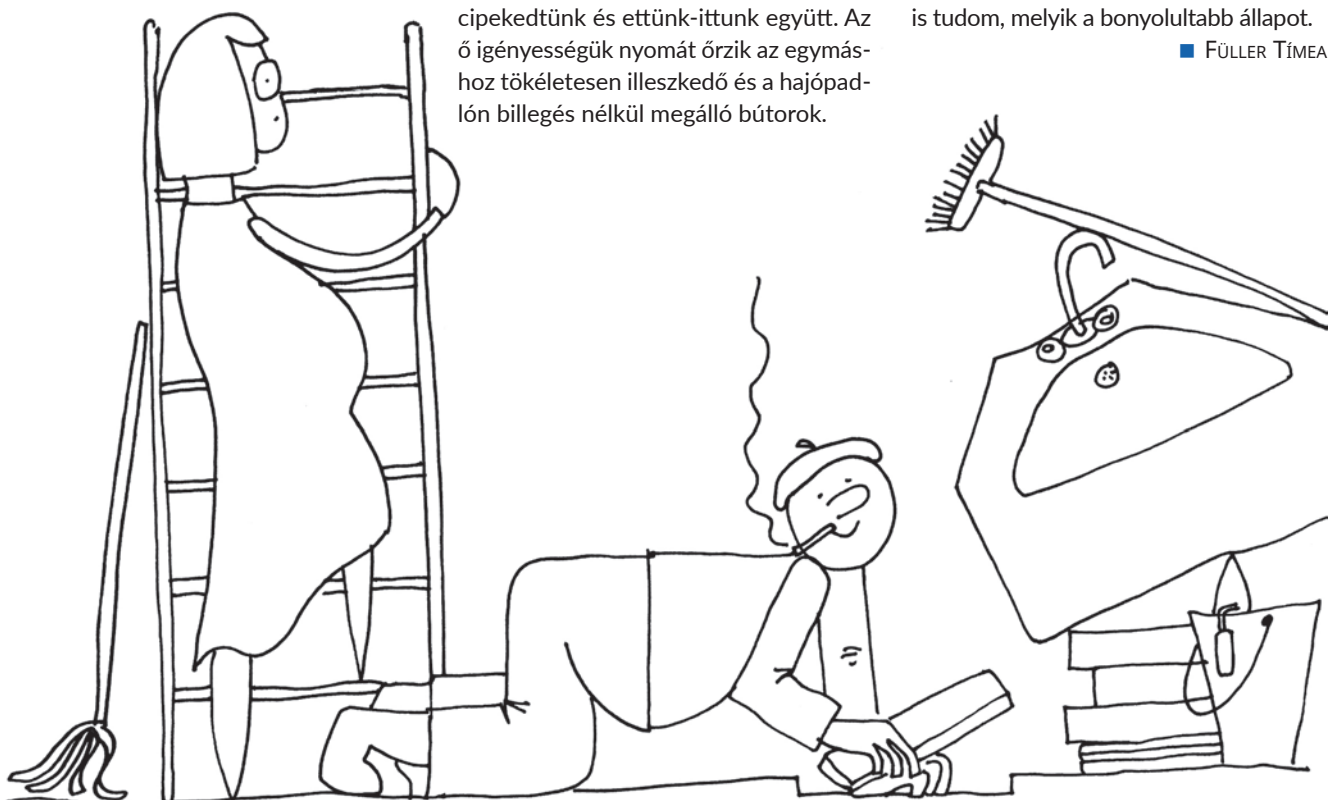
## Hamarosan kötetben a teljes papnénapló



Füller Tímea közkedvelt papnénaplójának teljes anyaga a közeljövőben megjelenik könyv alakban a Luther Kiadó gondozásában. A kötet nemcsak az Evangélikus Életben eddig napvilágot látott fejezeteket tartalmazza majd, hanem a folytatást is, fényt derítve arra, mi történt a lelkescsaláddal a költözés után.

Ettől kezdve csak a gyülekezeti holmink lakik a parókián. A közösen használt gitár, elektromos zongora, kották, kottatartók, segédanyagok, táborigényes cuccok és játékok, énekes lapok, könyvek. Ha ezeket akarjuk használni, akkor rohángalunk vissza. És most két lakásban keressük azt a gyerekbibliát, amelyik ma kellene, valamint azt a társasjátékot, amelyiket a hittanon használni akarjuk aznap. Meg persze a kottáinkat és a hangszereink apróbb tartozékait. És néha már nem is tudom, melyik a bonyolultabb állapot.

■ FÜLLER TÍMEA





# Aki Isten szolgálóinak varr

Találkozás a Luther-kabátokat készítő Török Lajossal



**A nyár a lelkézszen telések ideje. Megszentelt pillanat, amikor a jelölt először felölti azt az öltözetet, amelyben azután évtizedeken át, hóbánfagyban, meleg nyárban, templomban, ravatalozóban, kórházban hirdeti Isten igéjét. Egyházunkban a lelkészek Luther-kabátban: fekete, földig érő, szépen megvarrott, ráncolt, gombolópánttal, bársonygallérral díszített ruhában hirdetik az evangéliumot. Nyakukban hófehér Mózes-táblát, fejükön barettet viselnek, sokan stólát is. Hogyan készül e formaruha, milyen lelkülettel varrja mestere? Török Lajossal, aki évtizedek óta készíti Luther-kabátokat – idén tíz teológushallgató vehette át tőle a lelkészi öltözkét –, gyökerekről, hitről, tántumról, az átadás örömnepéről váltottunk szót.**

**A** Luther-kabát története a reformáció időszakára nyúlik vissza. „1524. október 24-e döntő nap volt Luther reformációs szolgálatában is [...]: délelőtt még szerzetesi ruhában hirdette az ígét, délután pedig már doktori talárban. [...] A lutheri tanok prédikátorai a reformátorról véve mintát kezdték ezt hordani – egyetemi végzettségük is feljósította őket erre” – írta Keveházi László

*A Luther-kabát története hazánkban* címmel megjelent írásában (*Evangelikus Élet*, 2005/19. szám, 3. o.).

## Évszázados családi gyökerek

Török Lajos is egy régi, de persze már 20. századi emlék felidézésével kezdi történetét: „Egy húsvéti istentiszteleten láttam

először Luther-kabátot. Tágra nyílt szemmel néztem, miért van a lelkészen hosszú, földig érő kabát. A nagymamámmal rendszeres templomba járók voltunk, hamar megtanultam, hogy ez egy formaruha. Nem gondoltam akkor, hogy egyszer én is ilyeneket fogok varrni.”

Az orosházi gyökereire büszke mester apai ági felmenői már ott voltak az 1700-as évek végén Zombárról Orosházára települt evangélikusok között. „Hitük miatt, a katolikus földbirtokos elől menekültek Békéscsabára, majd Orosházára Szent György napján” – meséli. Orosházán konfirmált, de a Kádár-korszakban egy kisvárosban nem volt egyszerű a hitélet. „Olyan munkahelyre kerültem – egy orosházi nagyvállalat személyzetise voltam –, ahol nem vették szívesen, ha templomban látnak. De túléltem. Otthon olvastam a Bibliát, énekelgettem édesanyámmal, nagymamámmal. ▶

1989 után minden akadály elhárult, és munkahelyet is váltottam.”

Több lelkész is hatással volt Török Lajosra: Pintér János, Győri Gábor, Ribár János nevét említi. „Úgy neveltek otthon, hogy mindig csodálattal hallgattam, ha Istenről beszéltek a lelkészeink. Minden este imádkoztunk, hálát adtunk az eltelt napért.” 1991-től presbiter, majd iskolaszéki tag, sőt gondnok is lett. Egyházunk országos gyermekbizottságának tagjaként is tevékenykedett nyolc évig.

Híte mély gyökerű, erős tartást ad számára. Kilenc éve költözött családjával Budapestre: „Átültettük a fát új földbe. Új közösséget kerestem, s ez kis kitérővel a kelenföldi evangélikus gyülekezet lett. Egy orosházi ismerősöm révén másodegyházfi lettem itt, s boldogan vállaltam a szolgálatot.”

## Egy táalentum története

A szabászat Török Lajos életében régre nyúlik vissza: „Mikor megszülettem, kaptam két egészséges kezet és némi táalentumot. Gyerekkoromban sokat játszottam nagymamám Singer varrógépével. Ahogy édesanyámék mindent megvarrtak maguknak, apránként én is elkezdtem szabni, ruhákat készíteni.”



Az első Luther-kabátra, amely a kezébe került, így emlékszik: „1991-ben Győri Gábor elhozta nekem az édesapjától kapott, nagyon régi kabátját. Megkérdezte, hogy csinálhatunk-e még vele valamit. Természetesen igen! – feleltem. Bélés- és gallércsere, a gombolás javítá-

sa után szinte újjászületett.” Az első után még sok jött, noha gépésztechnikusként sosem gondolt arra, hogy egyszer ez lesz az élete. „Belső sugallat volt, hogy azt az első kabátot nagyon jól megfigyeljem! Mintha jelet kaptam volna: nézd meg, neked ezzel küldetésed van!”



Így is lett: a szálak összeértek. Az egyházi gyermekbizottságban találkozott teológushallgatókkal, lelkészekkel. Javításra kérték, majd kiderült: alkotni is képes. Teremtőjétől kér munkájához erőt, kitartást: „A szemem fárad el először, mert a fekete anyag szinte vibrál a mesterséges fényben. Ilyenkor abba kell hagynom a munkát” – avat be a nehézségekbe is.

## Örömnep az átadás

A világ evangélikus lelkészei nem egyforma Luther-kabátot viselnek – mondja. „Eltérés lehet az anyagban, a ráncolásban, északon gyakori a fehér szín, de láttam már lilát is. Divatnak itt helye nincs, ez formaruha. A gallér alól nem látszhat ki semmi.”

Egy Luther-kabát készítése az első ollóvágástól az utolsó öltésig huszonnégy-harminc munkaóra. Mikor a kész darabokat beviszi a teológiára, és a hallgatók felveszik, az csodálatos pillanat. „Átadási összejövetelt tartunk. Együtt örülünk az élménynek: a fiatalok ebben a ruhában fognak évtizedeken át szolgálni Jézus Krisztus evangéliumának hirdetésével! Igazi örömnep! Forognak, fényképezkednek, rácsodálkoznak önmagukra, egymásra: »Istenem, elértem ideig, ez már az én Luther-kabátom!« Önfeledtségük átragad rám is: elérték a céljukat, szolgálhatnak.”

Török Lajos keze alól húsz év alatt több mint kétszáz új kabát került ki; a javításokkal együtt háromszáz. A kérdésre, hogy másként kezd-e szakrális ruhát varrni, így felel: „Ez lelki dolog. Másként fogok hozzá: Isten szolgájának varrok. A szakrális dolgok számomra szentek. Akkor is, ha úrvacsorai kendőt, oltártérítőt készítek vagy csak javítok. Imádkozom előtte, ahogy reggel és este is hálát adok az Úrnak a létezeméért és azért, hogy elvégezhetem mindezt. Az ő segítségével nélkül nem menne.”

## Nem volt furcsa

És hogy mit jelent a szolgálatba éppen induló pásztorok számára először magukra öltetni a Luther-kabátot? Két frissen ordinált lelkészről kérdeztünk erről.

„Édesanyám lelkész, így gyerekkorom óta természetes a Luther-kabát látványa – mondja Rosta Izabella. – A kötődésem velem született. Sosem éreztem furcsá-

nak, tudtam, hogy a szolgálat eszköze és velejárója. Török Lajost most ismertem meg személyesen. Jólesett a hozzánk való viszonyulása: türelme, segítőkészsége, amellyel a méretvételkor és a próbán jelen volt. Mindez izgalmas, újdonságokkal teli folyamat volt. Ugyanakkor nem a ruha teszi Isten jó szolgájává az embert. Az evangélium rajtunk keresztül szól meg, és ez a fontos és nagy dolog! A feladat, hogy Isten ránk bízta az evangélium hir-

a lépcsőn, így ráléptem az egyik, majd a másik lábammal is, úgyhogy visszatolatva kellett megakadályoznom az esést. A másik a gombolása: eddig akárhányszor vettem fel, elsősre mindig félregomboltam.

De gyakorlat teszi a mestert: idővel biztos rutinná válik a felvétele és a használata, ugyanakkor mindig is olyan ruha marad, ami különleges megbecsülésnek örvend. Fontos ez nőként is, szeretem, hogy van Luther-kabátunk, és ugyanolyan,



FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

detésének szolgálatát, fontosabb annál, hogy mit viselünk. Legyen az Luther-kabát, alba vagy stóla, a mi felelősségünk az, hogy teljesítsük küldetésünket a tölünk telhető legjobb módon.”

## Gyakorlat teszi...

„Jelenleg úgy érzem: a Luther-kabát viselésére nem lehet felkészülni. Azért sem, mert az ordinációhoz kötődik, és így nem a fizikai valója van előtérben – ezt már Németh Kitti fogalmazza meg. – Aztán amikor felveszi a lelkészjelölt aznap az istentisztelet előtt, igen fontossá válik, pláne, hogy – hacsak nem gyakorol előtte – előfordulhatnak a még »friss Luther-kabátosoknál« a gyakorlatlanságból adódó kisebb, netán vicces balesetek. Nálam is volt egy pillanat, amikor felrémlent előttem, hogyan fogok beesni az oltártérbe püspök úr elé vagy mellé: nem emeltem fel a Luther-kabát alját, amikor felléptem

mint a férfi szolgatársaké, mert jelzi, hogy nincs különbség férfi és női lelkész között. Ugyanazt tanultuk, ugyanúgy végeztük a gyakorlatainkat, ugyanarra esküszünk fel, egy célért küzdünk. Ki ebben jó, ki abban, a lényeg, hogy abban nem mutatkozik különbség, hogy a férfi vagy a nő jobb, teljesebb vagy igazabb lelkész.

Nagyon fontos, hogy láthattuk, milyen gonddal és szeretettel készülnek a Luther-kabátjaink. Bár nem volt túl sok alkalmunk Török Lajossal beszélgetni és találkozni, mégis kaphattunk egy kicsiny szeletet az ő ehhez való hozzáállásából. A próba mindig várva várt, vicces, belül mégis komoly alkalom, hiszen szokatlan egymást Luther-kabátban látni, szokatlan még a viselése, a helyzet, jókat mosolygunk, de azért már belecseppenti a tudatunkba a változást: nemsokára vége a hatodévnak, közeledik az ordináció és a szolgálatba állás időpontja.”

■ STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA

# Hívogató evangélikus vendégházak

Szállásajánlatok családoknak, gyülekezeteknek

**Talán nincs is olyan magyarországi lutheránus, aki ne ismerné a nagynevű és népszerű evangélikus szálláshelyeket, a Balaton-parti Révfülöp oktatási központját, Balatonszárszó konferencia- és missziói otthonát. Összeállításunkban a kevésbé ismert, ám annál melegebben hívogató vendégházakra igyekszünk irányítani a figyelmet – a teljesség igénye nélkül, de azzal a meggyőződéssel, hogy ezek is helyszínei lehetnek a kiadós „asztali beszélgetéseknek”, a testi-lelki feltöltődésnek.**



FOTÓ: DOBÓ DÁNIEL

## Őrimagyarósd

Utazásunkat Nyugat-Magyarországon kezdjük, a festői szépségű Őrségben. A Vadása-tótól két kilométerre található a kétszáz főnél alig több állandó lakosú Őrimagyarósd. A szinte teljes egészében evangélikus település lelkésze tavaly október óta Dobó Dániel, aki nagy figyelmet szentel a gyülekezet fenntartásában működő modern, akadálymentes szobával és mosdóval is ellátott szálláshelynek. Feleségével, a helyi zenetáborok emlékét őrző Eszterrel keresztelték át a vendégházat az Őrségi Csillagfény Szálló névre, és látták el a sokat sejtető mottóval: „Ahol a csodák valóságga válnak.”

Egész évben várják felekezeti hova- és hova nem tartozástól függetlenül – indirekt missziói lelkülettel – a látogatókat. A kétszintes szálláshely nyolc szobájával és tágas társalgójával negyven fő befogadására alkalmas. A ház udvarán lehetőség van szalonnasütésre, bográcsozásra, grillezésre, a családosokat baba- és mamabarát berendezés és a közelben játszótér várja.

Az Őrségi Nemzeti Park területén elhelyezkedő vendégház remek kiindulópontja a helyi természeti kincsek és kuriózumok felfedezésének: meg lehet csodálni például az őshonos – a

nemzeti park evangélikus munkatársainak jelentős közreműködésével visszahonosított – európai bölényeket és az eurázsiai vadlovakat is. Ugyanakkor a helyi fesztiválok, például a szeptember végi Őrségi tökfesztivál is hívogató a turisták számára.

Aki autóval érkezik, Ausztriába és Szlovéniába is ellátogathat, az ősztől tavaszig tartó időszakban, sötétedés után azonban fokozottan figyelnie kell, az autót út mellett ugyanis számítani lehet özek, szarvasok, esetleg vaddisznók spontán feltűnésére.

Dobó Dániel beszámolója szerint az Őrségben a levegő is más, érezni benne és általa Isten jelenlétét. A helyi vendégszeretetet már megtapasztaló vendégek beszámolóí is alátámasztják mindezt.

## Tés

A Bakony keleti része felé is vehetjük az irányt. Legmagasabban fekvő településén, Tésen ugyanis szintén evangélikus vendégszeretet vár. A négyszázhatvanöt méter magasan található Tés az országos kéktúra útvonalának kedvelt állomása. A helyi evangélikus gyülekezethez tartozó kulcsosházban huszonkilencen szállhatnak meg egyszerre, de egy nyertes pályázat jóvoltából további férőhelyekkel bővíthet – meséli a helyi kántor, Stanka Erika, a ház kapcsolattartója. A vendégek rendelkezésre áll a pingpongszoba, a tágas udvaron pedig röplabdázásra, sátorozásra és egyéb szabadtéri tevékenységekre is van lehetőség.

Jellemzően kevesebb evangélikus vendége van a szálláshelynek, mint felekezeten kívüli, jóllehet egyházi csoportok számára a gyülekezeti terem és a templom is használható. Az épület a falu főutcáján áll, az evangélikus templom udvarán. Két, emeletes ágyakkal ellátott nagy szobát és egy – csoportvezetők



FOTÓ: STANKA ERIKA

számára kiválóan alkalmas – külön bejárattal szobát használhat-  
nak a vendégek. A Tési-fennsíkról, amely télen a helyiek legjobb  
terepe a szánkózásra, a távolban megcsillan a Balaton tükre is.



FOTÓ: VERESS ISTVÁN

## A Balatonnál

A tó északi és déli partján virágzik a két legnagyobb és legis-  
mertebb evangélikus üdülőhely. Délen, Balatonszárszón a saját  
partszakasszal rendelkező Andorka Rudolf Evangélikus Konfe-  
rencia- és Missziói Otthon, északon, Révfülöpon pedig az idén  
húszéves Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központ. A szárszói  
üdülő „komplex fenntarthatósági mintaprojektjéről” már részle-  
tesen beszámoltunk lapunkban, és a jubileumát ünneplő révfü-  
löpi központról is sokszor esett szó számos szakmai program és  
konferencia kapcsán.

Kevesebben tudják azonban, hogy nem messze a Művészetek  
Völgye méltán népszerű kulturális rendezvényétől, Kővágóörsön,  
a Balaton-felvidéki Nemzeti Park területén is lehet evangélikus  
szállást foglalni. A vendégház néhány kilométerre fekszik a július  
végi emblemikus tíznapos programsorozat két fő helyszínétől,  
Kapolcstól és Taliándörögdől. Ahogy erről korábban már tudó-  
sítottunk, mindkét településen zajlanak evangélikus programok,  
a népszerű kapolcsi fényfestésnek teret adó, esténként színekbe  
öltöztetett evangélikus templom evangéliumi programjaival, Dö-  
rögd pedig a Tarisnya evangélikus udvarral várja a völgy látogatóit.  
A Balatonhoz is közel, mindössze négy kilométernyire helyezkedik  
el a kővágóörsi vendégház, lehetőséget kínálva a lelki mellett a testi



felfrissülésre is. A két műemlék templom (egy 13. századi, ma evan-  
gélikus és egy 18. századi katolikus) közvetlen szomszédságában  
álló szálláshely egy apartmant és egy nagy közösségi teret, illetve  
egy jurtát és sátrazási lehetőséget kínál az érdeklődőknek. Mint  
Veress István helyi lelkész elmondta, elsősorban a családokat  
várják, de a szállás remek választás lehet ifjúsági csoportoknak is a  
gyalog is könnyen megközelíthető kirándulóhelyek miatt.

## Kismányok

A Mecsek lábánál is van lehetőség evangélikus testvéreknél  
megszállni. Kismányokon harmincnegyven férőhelyes, folyama-  
tosan megújuló egykori parókiaépület várja – elsősorban –  
az ifjúságot. Hagyományosan ez a helyszíne a Johann Gyula  
csömöri lelkész által elkezdett és Johann Attila által továbbvitt  
evangélikus fúvóstábornak. A fa- és rézfúvósok nyári koncertjei  
mellett jeles esemény Kismányokon a helyi német nemzetiségi  
önkormányzat által szervezett, a helyiek első istentiszteleti  
alkalmához kötődő búcsú.

A kismányoki klasszikus „emeletes ágyas” szállásnak sok rend-  
szeresen visszatérő vendége van – számolt be Aradi András espe-  
res, szeretettel emlegetve például a soltvadkerti lelkes ifjúságot.



FOTÓ: BODA ZSUZSA

## Balassagyarmat

Muzsikus vendégekben a balassagyarmati Szabó József Tanul-  
mányi Házban sincs hiány. A Nógrád megyei város evangéli-  
kus vendégházában épp véget ért a minden évben idelátogató  
nemzetközi muzsikustábor, amikor az egyházközség lelkészével,  
Bartha Istvánnal beszéltem.

A vendégház „a legbátrabb városban” („civitas fortissima”)  
rendezett különféle kulturális és sportesemények látogatóinak  
kedvelt szálláshelye, ugyanakkor sok visszatérő vendége van.  
A zenészek mellett a határon túli magyar irodalmárpálánták és  
irodalomművelők is évről évre itt tartják meg Csikófogat elne-  
vezésű táborukat a Guttenberg Pál Népfőiskola és az Orpheusz  
Kiadó szervezésében.

Gyülekezeti és konfirmanduscsoportoknak, presbiteri el-  
csendesülős napoknak és családi-baráti összejöveteleknek is  
helyet ad az evangélikus templomtól mintegy ötven méterre  
található, húsz férőhelyes vendégház. ►

Nagy szeretettel várják egész évben a vadregényes nőgrádi vidéket megismerni vágyókat. A felkeresésre érdemes nevezetességek közé tartozik a világörökség részeként is elismert Hollókő és az utóbbi években igen népszerű turistaközponttá vált Bánki-tó is. De ennél is közelebb van Csesztve, ahol a Madách-kúria tekinthető meg; 1862 augusztusában Az ember tragédiájának szerzője itt fogadta Arany Jánost. A csesztvei emlékmúzeum a mai Magyarország egyetlen Madách-émlékhelye.

## Nagybörzsöny

Igazán természetközeli hegyi falu a Börzsöny hegység nyugati peremén Nagybörzsöny. A bányászmultra visszatekintő település jellegzetes hagyományaival, tájaival és ízeivel hívogat. Tavasz végén-nyár elején például a „Hűvös pincék, forró kemencék” fantáziánévvel ellátott, sokat ígérő rendezvényel.

Az evangélikus parókiához tartozó Reménység Háza a nagybörzsönyi evangélikusok iskolája és tanítólakás volt egykor. Telen két szoba, nyáron egy különálló ház is várja elsősorban az egyházi ifjúsági csoportokat, illetve minden – nem „nagy igényű” – megpihenni vagy épp túrázni vágyó vendéget. A vendégháztól húsz perc sétával elérhető a híres nagybörzsönyi kisvasút, amely tavasztól ősziig péntektől vasárnapig üzemel, és kellemes erdei úton viszi az utasokat Kisirtásra, Nagyirtásra, Márianosztrára, sőt Szobra is.



FOTO: MAGYARI MÁRTON

## Fehérvárcsurgó és Nagyveleg

Amikor e sorok írója – egy lakodalomba szóló meghívásnak eleget téve – a Vértes lábainál elterülő takaros kis település, Fehérvárcsurgó méltán híres Károlyi-kastélyába látogatott, a vasárnap délelőtti istentiszteletet záró ároni áldásra ért oda a családi kis templomba. Bence Győző, a Nagyvelegi Evangélikus Egyházközség beosztott lelkésze osztotta az áldást, az istentisztelet után pedig nemcsak a fehérvárcsurgói evangélikus táborhelyről, hanem a nagyvelegi vendégházról is beszélt a tudósítónak.

Bár a fehérvárcsurgói templom mellett lévő szálláshely maga szerénynek mondható, a településre feltétlenül érdemes ellátogatni – különösen is hangulatos természeti adottságai és gyönyörűen karbantartott, a szálláshely közvetlen szomszédságában található kastélya miatt. A szállás két szobát, a tágas



FOTO: VASI VIRÁG

udvaron pedig nagy sátorhelyet kínál az ifjúságnak; nyáron mintegy harminc, a fűtési szezonban, hideg időben tizenöt fő befogadására alkalmas.

Fehérvárcsurgón négy éve tartják a nyári hittantábort a helyi adventista gyülekezet vendégházát is igénybe véve, szép példát adva ezzel az ökumenikus együttműködésre. De Bence Győző minden évben legalább egy hetet eltölt a hittanosaival Nagyvelegen is, az impozáns külsejű egykori Grünfeld-kastélyban, amely ma Grünfeld Evangélikus Vendégházként működik.

A 2014-ben teljes külső és belső felújításon átesett épület az elhelyezkedése és kialakítása miatt a hagyományos ifjúsági táboroknak kedvez. Az átalakításnak köszönhetően többek között akadálymentes szobával és fürdőszobával is várja a vendégeket. Ez utóbbi lehetőségre a Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség Bárka-munkacsoportja is felfigyelt; a meviszesek – állandó szálláshelyük, a kemenesmihányfai akadálymentes ifjúsági ház mellett – mostanra már visszatérő vendégei a nagyvelegi vendégháznak is.

A lelkész felhívta a figyelmet, hogy a nyári időszakra az elsőbbséget élvező visszatérő vendégek miatt nehézkes szabad helyet találni, ezért inkább az őszi és a tavaszi időszakot javasolja a Nagyvelegre látogatni vágyóknak. A szőlőhegy, a közeli kiserdő és a község feletti, szélturbinájáról nevezetes fennsík bejárása mellett a településen megtekinthető a falumúzeum, és a régi időket idéző lovas kocsizásra is lehetőség van.

## Mátraszentistván

Ha magasabbra merészkednénk Isten jelenlétének megtapasztalásához, felkereshetjük a legújabb és legkorszerűbb evangélikus vendégházat Magyarország harmadik legmagasabb hegycúcsa, a kilencszázhatvannégy méter magas Galya-tető közelében, Mátraszentistvánon.

A nagy multra visszatekintő egykori üdülőhelyet Keken András evangélikus lelkész – hőmezővásárhelyi szolgálata alatt – a tanyavilágban összegyűjtött árvák elhelyezésére használta. Az ötvenes évek végén, hatvanas évek elején megszűnt az akkor már „evangélikus üzemi üdülőként” működő telephely. A 2010-es években vetődött fel egy új központ kialakításának gondolata; később pályázati és saját forrásból sikerült egy házat építeni, amely a Dr. Keken András Evangélikus Menedékház nevet és mottókat a „Jó nekünk itt lennünk!” (Mt 17,4) ígét kapta.



FOTÓ: BALINT MÁRTON

Az erdő közepén található, 2018 márciusában felszentelt szálláshely üzemeltetői kiemelten fontosnak tartják a teremtés-védő, környezetbarát szemléletet és gyakorlatot. A menedékház egész évben várja a pihenni vágyókat számtalan túrázási és szabadidős lehetőséggel, a téli időszakban pedig a közeli sípark kínál szezonális örömeket.

## Bodrogheresztúr

A „keleti végeken”, a Tokaji-hegy lábánál, a Bodrog folyó partján az egész éven át üzemelő Betlehem Pihenőház 2008-ban nyitotta meg kapuit. A kényelmes, családi ház a komfortos két- és háromgyás szobák mellett ifjúsági szálláshelyet és nagy közösségi teret is kínál. A csendes, tiszta, zöld környezetben kisméretű futballpálya, röplabdapálya, valamint tűzrakó hely is várja az ide látogató csoportokat. Igény szerint napi háromszori étkezést tudnak számukra biztosítani. A híres hegyaljai pincék és borok elmélyült asztali beszélgetésekre, a természeti környezet valódi kikapcsolódásra hívják a látogatókat.

## Sátoraljaújhely

Elsősorban az ifjúságot várja a Tokaj és Környéke Evangélikus Egyházközség vendégháza, a folyamatosan megújított egykori parókia épülete – az egyházközség lelkészének, Gerlai Pálnak a



FOTÓ: KOCIS ISTVÁN

megfogalmazásában húsvétól a reformáció ünnepéig – Sátoraljaújhelyen. A „hasonlíthatatlan szépségű Sátor-hegyek” közt – ahogy erről Petőfi Sándor írt – a zempleni táj szerencsésen megőrizte tiszta levegőjét és természeti környezetét, amelyet az ide látogatók élvezhetnek.

## Piliscsaba

A fővárosához közel is kínálkozik evangélikus szálláshely. A Nyugati pályaudvarról induló, jórészt már felújított vasúti pályán közlekedő vonattal akár harmincnégy perc alatt is elérhetjük Piliscsabát.

A hegyek lábánál, a Pázmáneumtól egy megállóra található Klotildliget állomás nem csak az egykor „kint lakó” pázmányos egyetemisták számára marad legendás hely. A Béthel Evangélikus Missziói Otthon jelenéről és jövőjéről az intézmény vezető lelkésze, Kézdy Péter beszélt. Az ősfás, tágas kerttel rendelkező otthonban jelenleg összesen kilencven férőhely, két nagy előadóterem, fedett szabadtéri előadó és több kisebb terem áll a vendégek rendelkezésére. Az új játszótéri elemeknek és a



FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

padlószőnyeggel, játékokkal ellátott csoportszobának köszönhetően az otthon gyermekbarátnak mondható. Az intézmény udvarának végében található, már árnyékolótetővel is ellátott templomtérben is tarthatnak az érkezők áhítatokat.

Az otthon együttműködik a piliscsabai Fében Evangélikus Szeretetszolgálattal, amely egyházunkban egyedülálló szolgálatot végez: közel száz megváltozott munkaképességű, sérült, nehéz egzisztenciális helyzetben lévő embernek ad munkát. A Fében kertészeivel tavaly tavasszal megújított zöldségeskertben és fóliasátorban bioparadicsomot természetnek, az ide látogatók asztalára ennek köszönhetően – egyházunkban egyedülálló és példaadó módon – friss, egészséges zöldség kerülhet.

A Béthelbe térők ellátogathatnak a Pilis-tetőre, a Leány- és a Legény-barlangba, a Jági-tanösvényhez, valamint megmártózkodhatnak a közeli dorogi Palatinus-tó kristálytiszta vizében.

■ KINYIK ANITA

*Szerkesztőségünk szeretettel várja a további vendégházak, szálláshelyek jelentkezését, hogy így segítsük testvéreink informálását, majd – reménység szerint – testi-lelki feltöltődését egyaránt.*

# Hogy a szív élő legyen

Bencés atya könyve tíz benedeki szóról

**A bakonybéli bencés közösség vonzásának, kisugárzásának titkát a legközelebb Kányádi Sándor egyetlen mondatával lehet summázni, amely a monostorhoz közeli Borostyán-kút bejáratánál köszönti az érkező zarándokot: „akármikor jössz itthon van az Isten”.**

**E**lőször 2003 nyarán tölthettem több napot az 1018-ban István király által alapított monostorban, ahová közel fél évszázados kényszerszünet után 1998-ban térhetek vissza a bencés szerzetesek. Frissen választott püspökként kerestem a csendet, Isten közelségét, vezetését, készülve az őszi szolgálatba lépésre. Jobb helyet nem is találhattam volna az erőgyűjtésre.

Az akkor még csak maroknyi szerzetesközösség pillanatok alatt testvérként fogadott be: együtt étkeztünk, imádkoztunk, és az áldott csend mellett jókat beszélgettünk. Frissítő, éltető lelki forrásra, oázisra találtam, ahol Isten valóban „otthon van”.

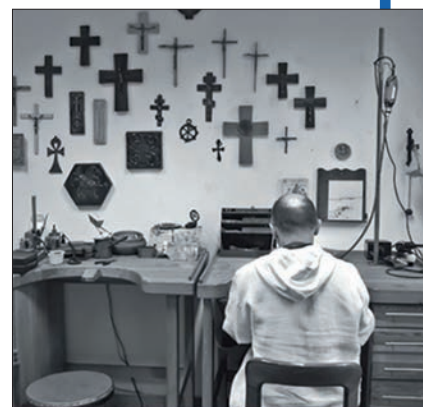
Az idén nyáron is ellátogattunk feleségemmel egy rövid időre Bakonybélbe. Ezúttal alig huszonnégy órát töltöttünk ott, de ez is komoly spirituális gazdagodással ajándékozott meg. A közös zsolozsmák a közelmúltban gyönyörűen felújított templomban, a csendséta a Teremtő leheletét árasztó arborétum hatalmas fái között. Felfedeztük a gyógynövénykertet, a nemrég kialakított meditatív labirintust, valamint a monostor történetét bemutató igényes kiállítást. Elzarándokoltunk a Borostyán-kúthoz és a kápolnához, az onnan induló stációkat követve pedig felmásztunk a kálváriára, és megpihentünk a kereszt tövében...

Mindez valóban belefért egyetlen napba, nem is szólva a legnagyobb élményről, a személyes találkozásokról, beszélgetésekről a bencés atyákkal és testvérekkel. Anzelm testvér megmutatta

ötvösműhelyét, Izsák atya pedig legújabb, *Csendhez szokott szív – Tíz szó a benedeki hagyományból* címet viselő könyvével ajándékozott meg minket. Ennek néhány gondolatát szeretném most továbbajándékozni.

Előszavában a szerző Szír Szent Izsákot idézi, aki szerint a csend Isten nyelve. Majd hozzát teszi, hogy a csend „feltétele annak, hogy az emberben a szív élő legyen, s feltétele annak, hogy a közösségben Krisztus-élet növekedjen”. Ugyanakkor reálisan látja, hogy kommunikációs kényszerben élő világunkban kemény feladat a csend megteremtése, amelyhez a szívet szoktatni kell. Ha viszont ez sikerül, akkor megtapasztalhatjuk, hogy „a csendhez szoktatott szív tágas: helye van benne mindennek, ami emberi, helye a szenvedésnek és az örömeinek, helye a különbözőségeknek és a másik embernek. Ezért válhat a monostor a dialógus helyévé, lelki otthonná sokak számára.”

Mindebből következik a legendás bencés vendégszeretet, amelynek lényegét így foglalja össze Izsák atya: „A monasztikus vendégfogadás gyakorlata harmonikusan egyesíti önmagában a közelség és távolságtartás két aspektusát. Az érkező vendéget úgy kell fogadni, mint magát Krisztust, udvariasság, békeköszöntés, imádság jellemzi a befogadás gesztusait, s mindez az idegenekkel szemben egyre erősebb gyanakvást, sőt gyűlöletet tápláló társadalomban figyelemre méltó.” Éppen ez az, amit már oly sokszor személyes élményként mi is átélhettünk bencés közösségekben.



Csendhez szokott szív

Tíz szó a benedeki hagyományból

BAÁN IZSÁK

LECTIO DIVINA

L'Harmattan

Baán Izsák: *Csendhez szokott szív. Tíz szó a benedeki hagyományból. L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2018. Ára 2500 forint.*

Közismert jelmondatukat: „Ora et labora” („Imádkozzál és dolgozzál), mi is gyakran idézzük. De többnyire lespóroljuk Szent Benedek regulájának harmadik felszólítását: „...et lege!” („...és olvassál!”). Ezt a hármas felhívást Baán Izsák így indokolja könyvében: „Az imádság mellett a munka és az olvasás segít megőrizni az élő kapcsolatot a minket megszólító Istennel, a dolgok valóságával, önmagunk valóságával.” Ismerjük fel és ismerjük el: mindez nemcsak szerzetesek számára, hanem mindannyiunk számára kulcsfontosságú!

A mindössze százhatvannégy oldalas könyv segíthet mélyebben feltárni a bencés lelkiség minket is gazdagító kincseit. A szerző által a benedeki hagyományból kiemelt és röviden megvilágított tíz szó a következő: *hagyomány – vágy – bor – szegénység – unalom – szabály – meditáció – itélet – szemlélődés – világ.*

Frappáns a kötet utolsó mondata, csattanója; szellemes és aktuális idézet Szent Ágostontól: „Rossz idők, nehéz idők járnak – mondják az emberek. Élünk jól, és jobb idők jönnek. Az idők mi vagyunk: amilyenek vagyunk, olyanok az idők is.”

Tehát: „Imádkozzál, dolgozzál és olvassál!”

■ GÁNC S PÉTER



# Üdvösségünk az Úr Jézusban van!

**N**egyven év után találkozott az egykori békéscsabai evangélikus ifjúság június 22-én Telekgerendáson. Nemzedéknyi idő után is igény volt a közösségre, imára, énekre, igére. Harmincan jöttünk össze az ország több pontjáról, különböző felekezetekből, és még ugyanennyi tagot tartunk számon, akik különböző okok miatt most nem tudtak eljönni, de üzentek vagy írtak.

Visszaemlékeztünk hálás szívvel a régi időkre. A találkozó mégsem a manapság divatos retróhangulatban telt, hanem élő, lüktető, igazi lelki nap volt. Miért lehetséges ez ennyi idő után? Azért, mert él az Úr, aki évtizedekkel ezelőtt megszólított bennünket, magához vont, betöltötte szívünket drága Lelkével. Nagy esemény az, ha valaki megtér, újjászületik, de legalább ekkora csoda, ha megmarad a hitben, közösségben, szolgálatban. Győri János Sámuel lelkész, az ifjúság vezetője az utóbbi időben így írja alá leveleit: „Üdvösségünk az Úr Jézusban van!” Itt a titok, a lényeg, az ok.

Az üdvösség szó gazdag jelentésében benne van a megtartás. Ő a szabadító, és ő a megtartó. Küzdelmek, bukások, győzelmek, betegségek, gyülekezetváltások után hitben élni nem más, mint isteni ajándék. Most is, és akkoriban is sokat ne-

nek pozitív tartalmát, de számomra ma is egyetlen igazi teológia létezik, a kereszti teológiája. Ahogyan Pál is írja a különböző kegyességi irányzatú korinthusiaknak: „Mert úgy határoztam, hogy nem tudok közöttetek másról, csak Jézus Krisztusról, róla is mint a megfeszítettéről.” (1Kor 2,2) Ezt az igét választottam évfolyamtársaimmal együtt lelkészavatásunkra 1984-ben. Káldy Zoltán püspök az ige hirdetésében úgy reagált erre, hogy a zuglói templom zengett a hangjától: „...akkor is diakónia, diakónia, diakónia!”

Úgy gondolom, hogy Pálnak volt igaza. Nem az a gond, ha komolyan vesszük a teremtett világ védelmét, az egészséges étkezést, a rázorulók megsegítését, hanem az, ha nem hirdetjük és éljük első helyen Jézus Krisztus megváltó evangéliumát. Szolgálatunk lényege és az egyház üzenete nem az, hogy én mit tettem Istenért, az ügyért, a világért, hanem az, hogy Isten mit tett és tesz értem és a világért.

Odafigyelek Ferenc pápa és más egyházi vezetők megnyilvánulásaira. Keresik az egyház mai útját egy gyorsan változó világban. Nem kis feladat ez. Sok szó esik az egyház, a hívők feladatairól, a szegények megsegítéséről, a természet megóvásáról, népek megbékéléséről, de keveset hallom Jézus evangéliumát hirdetni.

Nem valami kényszeres, kegyes, papagáj módjára ismételt szövegre gondolok. Azt is tudom, hogy „a hit halott cselekedetek nélkül”. (Jak 2,26) Ugyanakkor a keresztről szóló örömhírt Lélek által újra és újra hirdetni kell, mert ez a küldetésünk. Mások helyettünk nem teszik ezt meg. Számítatlan szociális, humanista szervezet dolgozik, talán nálunk jobban és hatékonyabban is, de az ige hirdetését nekünk kell elvégezni. És ha az ige valóban élő, Istentől való, akkor annak meglesz a gyümölcse, „a szeretet által munkálkodó hit”. (Gal 5,6)

John Stott anglikán teológusnak van egy nagyszerű könyve: *Hiszek az ige hirdetésben*. Széll Bulcsú áldott életű evangélikus lel-

vettünk, játszottunk, ettünk finomságokat, átéltük a találkozás örömét, de nem ez tartott meg minket. Isten szeretete vonzott, az evangélium szíven talált, megváltoztatott, célt és reményt adott. Ezért kell újra és újra felfedezni és hittel, Szentlélekkel hirdetni az egyházban a kereszti, a bűnbocsánat örömhírét.

Manapság is hallunk különböző teológiai rendszerekről, mint például az ökotológia, gasztroteológia. Évtizedekkel ezelőtt egyházunkban kötelező volt a diakóniai teológia. Nem vitatom ezek-

kész fordította; a Harmat Kiadónál megvásárolható. Szeretettel ajánlom minden egyházát féltő testvérnek olvasásra. Hiszünk még az evangéliumban? Hűek vagyunk nevünkhöz? Az evangélikus az evangélium által meghatározott ember?

Hálát adok Istennek, hogy a hetvenes években is adott olyan embereket, akik szerették az Urat, hittek az ige erejében, személyválogatás nélkül vonzották a még távol lévőket Istenhez.

■ SZEVERÉNYI JÁNOS



A SZERZŐ FELVÉTELE

# Milyen a jó lelkész?

Evangélikus fiatalokat kérdeztünk

**Több mint kétszáz embert kérdeztek meg a Reformatus.hu munkatársai arról, szerintük milyen a jó lelkész. A legtöbben az őszinteséget tartották a legfontosabb tulajdonságnak, utána szorosan, egyszázaléknyi különbséggel állt az elfogadás, a képzeletbeli dobogó harmadik helyére pedig a hitelesség került. E kutatástól ösztönözve a Kötőszó blog evangélikus fiatalokat kérdezt: szerintük milyen a jó lelkész?**



KÉPINK ILUSZTRÁCIÓ

A lelkési hivatás távol áll a szokványos irodai munkáktól. A lelkészek élete a gyülekezet, olykor a még tágabb nyilvánosság előtt zajlik. Nem vegyülhetnek el a tömegben, mint egy gyakornok a multivállalatoknál, minden egyes mozdulatuk, mondatuk a figyelem középpontjában áll. Nem csoda, ha minden gyülekezeti tagnak van véleménye arról, hogy milyen is a jó lelkész. De mit gondol erről az a korosztály, amely ritkábban hallatja a hangját a templomban – legfeljebb a távolmaradásával jelzi, ha valami nem tetszik neki? Milyen a jó lelkész a fiatalabb generáció szerint? Íme néhány válasz.

✱

„Nem kell, hogy valaki jó lelkész legyen, elég, ha »elég jó lelkész«. Ez pedig alapvetően nem a készségeken, képességeken múlik, hanem azon, hogy megérintett ember-e, hogy megtapasztalta-e az elveszettséget és a megváltást, és erről a kettőről (mindkettő fontos!) hűségesen tanúskodik-e. Elsősorban (Isten által) ve-

zetett és nem vezető. A jó lelkész nem tökéletes, de nem is akar annak látszani – és pont ezért hiteles, kongruens.”

(SZILVI, 25)

✱

„Szerintem a jó lelkész mindenekelőtt aláztos. Ez az első, ami szerintem nagyon fontos, mert Jézus is végtelenül aláztos volt és szelíd. Viszont tekintélye van, tehát bármennyire »haver«, legyen meg a tisztelet és a határ. Keményen megmondja az igazságot, de nem ítélik meg. Megértő, de nem rejti véka alá az igazságot, nem bújjik el egy ilyen »minden relatív és személyfüggő« liberális köntös mögé.”

(VIRÁG, 21)

✱

„A jó lelkész többek között mindent is csinál. Szorgalmas, dolgozó, derék, vezeti a gyülekezetet, olvasott; felkészült, bibliikus igehirdetése van. Egyszerre veti bele magát a szellemi, a fizikai és a lelki munkába. Jó lelkigondozó, megértő, akihez bárki bizalommal fordul – sőt a

kívülállók is messziről felismerik hitelességét. Egy személyben átlátja a gyülekezeti munkaágak mindegyikét, kézben tartja őket, mégis tud összedolgozni, és tudja motiválni a híveket – jól kiaknázza a gyülekezetben rejlő lehetőségeket. A jó lelkész jó menedzser is egyben, de előrébb tartja a lelki életet. A jó lelkész tudja, hogy ez a szókapcsolat egy nem létező fogalom, és napról napra megharcolja, hogy Isten hogyan pótolja a nyilvánvaló hiányosságait.”

(PÉTER, 24)

✱

„Szerintem egy lelkésznek nagyon fontos elsősorban, hogy megtért legyen. Az Úr azokat állítja szolgálatba, akik az ő katonái, akik az ő akaratát keresik. Továbbá a hitelesség, az aláztos és az ígéhez való ragaszkodás elengedhetetlen. Aki nem úgy él vagy próbál élni, mint amit prédikál, az hiteltelenné válik. Az aláztos azért fontos, mert a gyülekezet többi tagjával csak úgy lehet jó kapcsolatot kialakítani, ha őket egyenlő felekként fogadja el, de Isten elé is csak úgy lehet odaborulni.

Az ígéhez ragaszkodás sok lelkész-nél párosul dogmatikákkal, hitvallásokkal, más személyek tanításaival, de úgy gondolom, hogy egyedül a Szentírás is elég kell legyen egy lelkésznek. Személy szerint én szeretem azokat a lelképásztorokat, akik szilárdan ragaszkodnak az ígéhez, és nem embereknek akarnak tetszeni. Jó, ha egy gyülekezetben több hívő embert maga mellé vesz a lelkész, és beállítja őket is a szolgálatba, hogy együtt hordozzák a gyülekezet terheit. A bibliórak, házi csoportok, bizonyágtételek, ifi- és gyerekközösségek támogatója, több esetben vezetője egy jó lelkész.”

(RÉKA, 18)

✱

„Számomra a jó lelkész (azontúl, hogy újjászületett hívő, aki ápolja az Istennel való kapcsolatát): hiteles és őszinte, kerüli a kánaáni nyelv használatát, törekszik a közérthetőségre, mer igazán ember lenni, ismeri a határait; ha egy feladat nem az ő kompetenciakörébe, bátran kér segítséget; nem hanyagolja el a családját, mer

kérdéseket feltenni, vállalja, hogy nem tud mindenre válaszolni; az embert test, lélek, szellem egységeként szemléli, nem spiritualizál túl mindent.”

(HENI, 22)



„Egy jó lelkész alázatos marad a fentről kapott ajándékához, nem helyezi magát a nyája fölé, közöttük jár-kel. Nem enged a mammonnak, és az épp aktuális, hatalmon lévő kormányral nem smúzol elvtelenül a gyülekezet érdekeire hivatkozva, hanem ragaszkodik a bibliai értékrendhez. A jó lelkész nemcsak a nyája szellemi állapotával, hanem a lelkével is foglalkozik, nemcsak adakozó embereket, hanem élettörténeteket, biztonyságokat lát a nyájban, amiknek időnként teret ad, hogy megosszák a nyáj többi tagjával a pulpitus mögül. Ugyanígy más prédikátori ajándékkal megáldott testvéreket is enged érvényesülni, miközben az egészséges tekintélyét meghagyja.”

(KATA, 31)



„A jó szót helyettesíteném az ideálissal. Egy ideális lelkész számomra sok tulajdonságában hasonlatos egy apához. Megmutatja a helyes és követendő utat, irányt az életben. Összetartja a gyülekezetét, ahogy az apa a családját. Jó vezető, őszinte, hiteles, példamutató, lelkiismeretes, inspiráló, valamint rendelkezik tervekkel és célokkal, mindemellett tud ember is lenni. Nem követel, hanem kér. Ezeken túl egy ideális lelkész stabil, biztos lelki étellel rendelkezik, amelyről tanúbizonyosságot tud tenni. Igehirdetései jól felépítettek, teológiailag megalapozottak, nincsenek sok példával teletűzdelve,



FOTÓ: ROMÁN PÉTER

gondolkodásra készítetnek. A hívek pedig tiszteljék az (ideális) lelkészüket, nem véletlen a tisztelendő megnevezés.”

(HANNA, 23)



„Szerintem nagyon fontos az, hogy szeretetteljes legyen, és küldetésének érezze a hívekkel való törődést. Érezze át azt a súlyt, hogy ennek a gyülekezetnyi embernek a lelki üdve egy kicsit rajta is múlik.”

(BARNABÁS, 22)



„Szerintem egy jó lelkész példakép egy fiú, egy férfi számára. A férfinak feladata Isten felé vezetnie a családját, ahogy a lelkésznek is feladata, hogy a közösségének lelki vezetője legyen. Egy jó lelkész hiteles, nemcsak prédikál Isten útjáról, hanem meg is éli azt. Művelt, a munkájában alapos és igényes. Számomra fontos, hogy értsen a fiatalok nyelvén, találja meg velük a közös hangot, tudjon

szólni hozzájuk. Bármiről lehessen vele beszélgetni. Legyen pozitív és vidám. Egy jó lelkészből Isten emberek iránti szeretete tükröződik.”

(ZOLI, 29)



Személyes tapasztalataink nagyban befolyásolják, hogyan tekintünk az egyházra és annak vezetőire. A kérdésünkre adott válaszok természetesen ezeket az egyéni élményeket is nagyban tükrözik, azonban világosan kirajzolódik belőlük egy határozott irány: ahogyan arról már korábban is írtunk, a fiatalabb generációk tele vannak kérdésekkel, amelyekre határozott válaszokat várnak. Ellenkező esetben nagyon hamar eltűnnek a közösségekből, és – az előző évek tendenciáival ellentétben – később sem térnek vissza.

A fiataloknak egyértelműen szükségük van hiteles beszélgetőpartnerekre, akik életükkel is alá tudják támasztani érveiket, akik akár példaképpé válhatnak a számukra. Olyan lelkészekre vágnak, akik nem vetik meg az emberi hibákat, különösen akkor nem, ha valaki ezeknek tudatában van, nem szeretik azonban a kétszínűséget.

A fiatal generációk – a közhiedelemmel ellentétben –, ahogy a nekünk nyilatkozók válaszaiból is kiderül, igényt tartanak arra, hogy lelkészüket bevonja őket a gyülekezeti feladatokba; ettől csak még jobb és tiszteletre méltóbb vezetőnek tartják azt, aki így cselekszik.

Összességében elmondható, hogy az evangélikus fiatalok is hasonlóan gondolkodnak, mint a református felmérésben megszólaltatott testvéreink. Az őszinteség, az elfogadás és a hitelesség iránti vágy a legerősebb bennük.

✱ Összeállította: HARMATI DÓRA



KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

# Lelki utazónapló

Bullet journal a Luther Kiadó kínálatában – jézusi példázatokkal

**Naptár, napló és jegyzetfüzet egyben. Annyira jó találmány, hogy egy szóval nem is lehet magyarra fordítani a bullet journalt, ezt az egyszerűségében vonzó naplózási rendszert, amely néhány éve Magyarországon is hódít, elsősorban a hölgyek körében. A digitális világban egyre többen érzik szükségét, hogy kézírással, rajzokkal, kreatív technikákkal alkossanak egy kis „örökkévalóságot” a múltó időben. A Luther Kiadó által megjelentetett, *Példázat-tükör* címet viselő kiadvány tizenöt jézusi példázattal segít jobban megbirkózni a feladatokkal.**

**E**mléket rögzíteni és tudatosan tervezni egy szép füzetben több mint határidőnaplót vezetni: önismeretben, önfejlesztésben is nagy lépést tehetünk. S ez már rég nem köthető nemhez, korhoz! Annál is kevésbé, mert magát a módszert is egy fiatal ember – bizonyos Ryder Carroll – dolgozta ki és tette világhírűvé.

Most, a Luther Kiadónak hála, egy különleges bullet journalt vehetünk kézbe, s indulhatunk vele lelki felfedezőútra. Utunkhoz, ahogy a hatalmas népszerűségnek örvendő módszer megalkotója kitalálta, elég egy füzet és egy toll, s kellünk mi magunk: az ígére nyitott lélekkel, szabadon engedett gondolatokkal, asszociációkkal, kreatív fantáziával. Rendhagyó naplónk mellett a Bibliára is szükségünk lesz.

A *Példázat-tükör* címet viselő, magát „határokat feszegetőnek” nevező kiadványt tízéves kortól ajánlják. A felső határt nem kell megjelölni: minden életkorban javunkra válik az elmélyülés Jézus példázataiban, akár először, akár sokadjára fogjuk felfedezni őket. A napló tulajdonosa nem is annyira életének fontos eseményeit, határidős teendőit, feljegyzéseit vezetheti tehát benne, bár a ponthálós oldalak erre is lehetőséget nyújtanak. A „plusz” az, ami a kiadvány lényege: hogy az evangéliumok gyöngyszemeivel, Jézus példázataival vezet közelebb önmagunk megismeréséhez és Isten irántunk való végtelen szeretetének megértéshez.

Az egyházunk országos irodájának gyülekezeti és missziói osztálya által megálmodott *Példázat-tükör* vezérfonal,

amely egyedi módon segít megszervezni: bennünk tesz rendet az ige által, s ha stabilan állunk, a feladatokkal is jobban megbirkózunk.

Tizenöt jézusi példázatot veszünk végig. Mindegyikhez feldolgozást segítő kérdéseket is kapunk: például hogy miért az a szimbóluma a példázatnak, ami; melyik mondata a legfontosabb számunkra; mit tanultunk belőle Istenről, emberről, magunkról?

A kezdet: Isten gondviselése. Itt aggodalmainkkal kell szembenéznünk, hogy letehecsük mindet az atyai kézbe. Majd jöhet az építkezés: a kösziklára építve adatik támasz; a magvető példázata a hitben való növekedésre biztat; foglalozunk értékrendszerünk sorrendjével (mi a kincsünk); a szőlőmunkások révén irigységről és felfedezendő jókról gondolkozhatunk. Jellemünkkel, hibáinkkal is szembeesítenek a példázatok, a talentumokra emlékeztetve, életünk apró és nagy csodáira is rákérdezve. S így tovább, példázatról példázatra.

Bármikor, akár szeptember 1-jén is elkezdhető, építő kalandra hív a *Példázat-tükör*: kicsábít a digitális univerzumból, a közösségi oldalak vonzástéréből, leültet a Szentíráshoz, csendet, nyugalmat kér tőlünk, megosztatlan figyelmet. A napló második fele pedig lehetőséget kínál az összegzésre és a hosszabb távú (heti, havi, életre szóló) gondolkodnivalók, imatémák, olvasmányok rendszerezésére.

Rádöbbsenhetünk: offline-nak – azaz a digitális világon kívül – lenni menő! A szabály, mint bármely más naplóírásnál, hogy nincs szabály: nem baj, ha nem szép



*Bullet Journal – Példázat-tükör. Írta és szerkesztette Grendorf-Balogh Melinda és Péterné Mestery Rita. Luther Kiadó, Budapest, 2019. Ára 1500 forint.*

a kézírással, nem tudunk szuperül rajzolni; ez a könyv a miénk, nekünk kell, hogy tetszen, minket szeretne visszatükrözni, nem más. Akkor vegyük elő, amikor nekünk jó: reggel vagy este, amikor el lehet csendesedni. Jó útitárs lesz – praktikus mérete miatt szó szerint –, elvihetjük magunkkal bárhova, iskolába, hittanórára, ifire, sőt az sem baj, ha valamelyik családtagunkkal együtt kezdünk bele, ki-ki a magáéba, s alkalmanként megbeszéljük, milyen új felismeréshez vezetett a füzet.

Tükörében megláthatjuk Isten gondviselő szeretetét, felfedezhetjük a jézusi példázatokban elrejtett, személyhez szóló tanításokat, rácsodálkozhatunk, hogy az idő értékes ajándék, és nem utolsósorban: a kézírással a kreatív alkotómunka örömeivel is megajándékoz.

■ S.-K. D.

# Én is szeretném a mennyországot választani

Filmajánló (nyaraló) tanári szemmel

„Ki érti ezt? A pápák városában, ahol annyi a templom, annyi a pap, még sincs senki, aki törődne a gyerekekkel” – mondja Néri Fülöp Rómában a 16. században, amikor mindenáron „az Indiákra” szeretne menni a jezsuitákkal téríteni. Aztán persze ő lesz az a pap, aki a Róma-szerte csellengő, szegény, rongyos, olvasni nem tudó, lopásra kényszerülő gyerekeket először emberszámba veszi. Ő lesz az, aki a katakombákban berendezkedett, csontvázak között alvó, nappal pedig a városban bandázó gyereksapatot – „tolvajok árváit és szajhák fattyait” – észreveszi.

Persze más is észreveszi őket, sőt mást is zavar a látvány, de Fülöp addig nézegette egyikőjük-másikójuk dióbarna gombszemét, míg bele nem csúszott észrevétlenül a harmadik fázisba: aggódni kezd miattuk, amikor éjszaka vihar tombol. Zavarja a saját vetett ágya és meleg vacsorája, hiszen odakint gyerekek fájnak.

És ha beállt az aggódós fázis, akkor már – úgy tűnik – nincs visszaút, indul a gyerekmentő projekt klasszikus menete: ebédet főz nekik, megjegyzi a nevüket, hozzájuk ér, játszik velük. Ezután jöhet a következő szint, amikor lassan már elvárásokat is támaszt: nem lopjuk a zöldséges taligáról a káposztát, hanem szépen elkérjük, és reménykedünk, hogy odaadják. Nem kapjuk elő a kést egyből egy gorombább megjegyzésnél, hanem szépen megpróbáljuk szóban elrendezni a nézeteltérést. És a gyerekek mindeközben mást sem csinálnak, csak tanulnak: írást, olvasást, éneklést és a Bibliából mindenféle érdekes történetet, leginkább az Isten országáról.

Egy nyári esténket színesítette a film (a másfél éve karácsonyra kapott DVD-t

az idei nyári szabadság alatt sikerült kicsomagolni, amivel magunkhoz képest egész jó időt teljesítettünk). Ajánlom nyáresti kikapcsolódáshoz, bár az élmény nem lesz persze tökéletes. Aki megnézi, számíton sok-sok giccsre: minden bajt legyőző, örökkön mosolygó főszereplőre; bánatosan csodaszép gyermekfürtökre



JELENET A FILMRŐL

és gyermekszempillákra; keményszívű, ám az anyagi gyermekhangoktól mégis meglágyuló pápákra.

Számíton arra is, hogy nem lehet abbahagyni, hiába giccses, hiába hosszú. Mert ha egyszer valakinek megakad a szeme az elhanyagolt gyermekeken a

**Preferisco il paradiso – A mennyországot választom I-II.** Olasz életrajzi filmdráma, 2010. A főszerepben Gigi Proietti. Rendező: Giacomo Campiotti. 2 DVD, 107 + 114 perc.

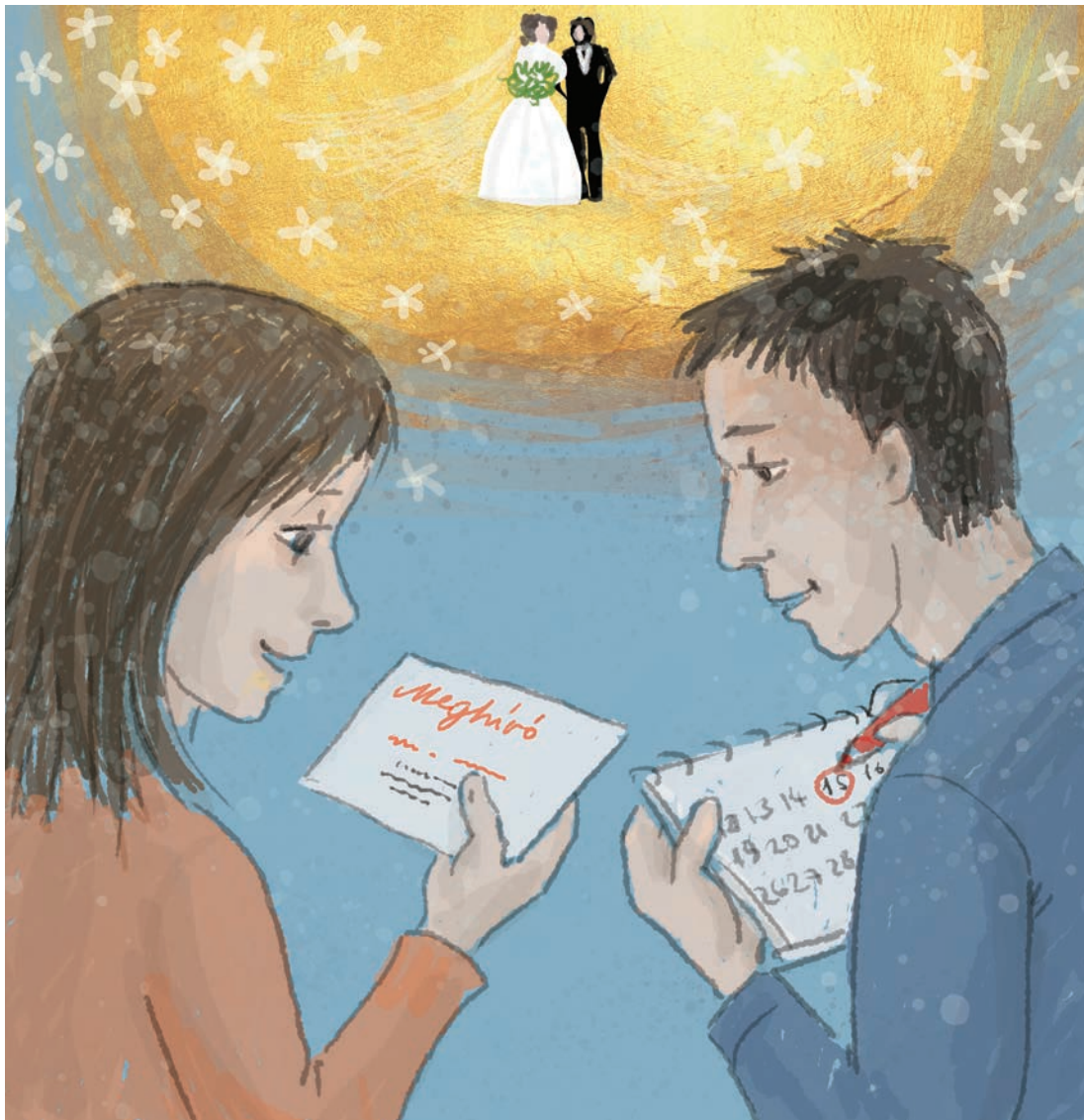
papok és templomok városában, és ha egyszer elkezd foglalkozni velük, akkor az annyi zavarba ejtő helyzetet teremt, annyi ellenséges pillantást generál, de annyi semmiből jött kreativitást is, hogy muszáj végignézni, hogy megtudjuk, végül mi lesz ebből a vállalkozásból.

És még egy szó, így visszagondolva: a giccsre talán számítottam, és még arra is, hogy megríkat. De váratlanul ért az utóhatása. Egyházi iskolában tanító tanárként gondolatban elkezdtem keresni ezeket a gyerekeket. Jó, most nyár van és szünet. De hol lesznek szeptemberben? Ott lesznek az iskoláinkban, óvodáinkban? Én is szeretném a mennyországot

választani és ezt a gyerekeknek is megtanítani, mint Fülöp atya. De hol vannak a szegény gyerekek? A 21. században Magyarországon hol vannak? Tanárkolégám, iskolai hitoktatók, iskolalelkészek! Találkozunk velük egyáltalán?

■ ITTÉS SZILVIA

# Gyertek ünnepelni!



**A** mikor ezt a cikket írom nektek, éppen esküvőre készülünk a családommal. Elhithetitek, hogy izgulok. Rengeteg a teendő, ahogy közeledik a nagy nap: díszítés, virágok, vendéglista, egyeztetés. Régen látott rokonok, messziről érkező barátok örülnek majd velünk együtt a menyasszony és a vőlegény egybekelésének. A templom gyönyörű lesz, mindenkin csinos ruha, a kórus és a család különlegesen szép műsorral készül. A ceremónia után fagyizás és

fényképezkedés az ifjú párral, este pedig pompás vacsora a legközelebbi hozzátartozókkal. Csupa finomság, egyik fogás a másik után, a végén pedig tortaevés és táncház lesz. Nem is mondom el több részletet, talán már így is el tudjátok képzelni, milyen várakozás teszi most ki a napjaimat.

Aki volt már esküvőn, pontosan tudja, milyen ünnep egy ilyen alkalom. Ha ilyen nagy összejövetelre vagyunk hivatalosak, talán senkinek

nem jut eszébe, hogy inkább az íróasztalát tenné ma rendbe, vagy átnézné a tanszerlistát az iskolához a lakodalom idején.

Képzeljétek, mégis van ehhez hasonlóan abszurd történet a Bibliában, mégpedig Jézus egyik példázatában. *Lukács evangéliumának* a 14. részében Jézus egy példázatot mond el: egy gazdag ember nagy lakomára hív meg vendégeket. A meghívottak azonban inkább a földjükre mennek, az ökreiket próbálják ki, az egyéb

hétköznapi tennivalókra hivatkozva kéri a kimentésüket.

Nagyon szíven ütött ez a kép. A lelkesen készülődő vendéglátó és az őt semmibe vevő vendégek. Kimondhatatlanul rosszul esne, ha a mi esküvői vacsoránk helyett valamelyik meghívott inkább a kertjében gazolgotna, vagy a kutyáját sétáltatná. Egyébként nem rossz dolgok ezek, egyik sem tilos, mindnek megvan a maga létjogosultsága, de megvan az ideje is.

Iskolaidőben hogy meg tudunk örülni egy-egy elmaradt tanítási napnak! Van, aki előre beírja a naptárába az ünnepeket, amikor lazíthat majd egy kicsit. Mégis, igazán ünnepelni kevesen tudnak.

Jézus példázata mellett egy másik történet is eszembe jutott erről. Az, amelyben Mária és Márta vendége volt Jézus Betániában. A szorgalmas háziasszony – Márta – főzött, terített, töltögette az italt a poharakba, kínálta az ételt, egyetlen szabad perce sem volt. A testvére, Mária viszont leült Jézus lábához, a lehető legközelebb, hogy egyetlen szavát se mulassza el. Figyelt, hallgatta, időt akart vele tölteni, minden másról megfeledkezett, egészen félretette a tennivalókat. Jézus pedig nem csóválta meg a fejét, amikor kiderült, hogy mindent egyedül Márta csinált. Sőt azt mondta, Mária választotta a jobbik, fontosabbik részt. Szép dolog ugyanis törődni a vendéggel, ám az együtt töltött idő olyannyira nagy kincs, hogy semmihez sem fogható.

Azért meséltem el nektek mindezeket a történeteket, mert lassan véget ér a nyári szünet. Elkezdődik az iskola, a dolgozós hétköznapiak, tanulás, házi feladatok, dolgozatok és

Hallgathatsz a You Tube-on is ünneplésről szóló dalokat! Például: *Ünnepeljük ma Jézust!* • *Örülj az Úrban, áldd az ő nevét!* • *Hassler: Ünnepre jöttünk* • *Oh, Happy Day* • *Reménység fesztivál* – 1000 fős kórus: *Nagy Király*



**Tudtad?** Mára a tudósok is arra jutottak, hogy az embernek hétnaponta van feltétlenül szüksége igazi kikapcsolódásra és pihenésre. Az is bebizonyosodott, hogy az ünnepekre milyen nagy szüksége van mindenkinek. Az évek során vissza-visszatérő ünnepeink rendszerességet, vázat, keretet adnak életünknek. Változatossággal törik meg a hétköznapi egyhangúságát, új lendületet adva ezzel. A találkozás, közösségépítés szempontjából is elengedhetetlenül fontos, hogy kilépjünk a kötelességek közül, és szabadabban lehessünk együtt. Isten elrejtett nekünk valami jót, hogy megtaláljuk.



A környékünkön lévő falvak közül az egyikben (nevezzük most Alfalunak) tartottak ünnepeket az emberek. Vasárnap istentiszteletre mentek, pihentek, beszélgettek. Egy közeli másikban (nevezzük most Felfalunak) mindennap dolgoztak. Ünnepeken is kapáltak, futottak a tennivalók után. Ki tudja, hogyan, mégis az ünnepleni tudó Alfalu lakói lettek gazdagabbak. Ott épültek szebb házak, ott lett meg idejére az aratás, a szüret. Mivel a falvak éppúgy, mint a testvérek, szoktak csúfolkodni, vetélkedni, így itt is született egy közmondás. Ha valaki sokat dolgozik, de nincsen látszatja, azt mondják rá, „olyan, mint a felfalui ember: sokat szalad, sose pihen, mégsem ér semmire”.

felelések. A teremtő Isten úgy látta, hogy az embernek hat nap munka után egy pihenéssel töltött napra van szüksége. Ilyenkor ünnepel, lazít, a szeretteivel van, figyel a fontos dolgokra a sürgősek helyett, és átismétli, amit Istenről tud, gondolkodik, és töltekezik a jóval. Megéli, hogy szeretve van, és szerethet.

Mivel Isten a legjobban ismer bennünket, és a legjobbat akarja nekünk, a legjobbat adja útmutatásként is a számunkra. „...*a hetedik nap a te Istenednek, az Úrnak nyugalomnapja*” – mondja a Biblia (2Móz 20,10). Semmit ne dolgozz olyankor, hanem pihenj. Még dolgozat előtt is. Még vizsga előtt is. Még aratás idején is. Szüksége van rá a szervezetednek, a lelkednek. És emlékezz arra, hogy ki vagy: kije vagy Istennek és kid neked Isten.

Kerülj a helyedre, kerülj egyensúlyba magaddal. Tölts időt ünnepléssel. Állj meg addig. Minden megvár, mindent be tudsz pótolni, csak az elszalasztott ünnep tud elszállni. Ha arról lemaradsz, akkor kimaradtál belőle. Annak megszabott ideje van. Ott kell lenned ahhoz, hogy megkaphasd a neked tartogatott áldást, ajándékot, nagy lakomát.

Nem tudom, miért hiszünk gyakran azt, hogy Isten valami jót akar elvenni tőlünk, miközben csak nem akarja, hogy kimaradjunk az igazi jóból. Érdemes így végiggondolnunk az ünneplésre hívó parancsot. Gyere, mert várlak, időt akarok veled tölteni. Készítettem neked egy áldott alkalmat a találkozásra és a töltekezésre. Tedd le addig a napi munka terhét, hagyj fel kicsit a feladatokkal. Gyere az ünnepre! ■



BÓDI KATALIN RAIZAI

*Ha a megfelelő sorrendben összeolvassátok a betűket, Pál apostolnak az ezeusi gyülekezet-hez írt biztatását kapjátok megfejtésül. Induljatok a fényes csillagot!*

# Hallhatóan evangélikus!

A Magyarországi Evangélikus Egyház félórása



Kéthetenként  
hétfőn, 13.30-kor  
a Kossuth rádió műsorán  
Interneten: [mediaklikk.hu](http://mediaklikk.hu)

## KÖTŐSZÓ

Evangélikus közéleti blog

- Társadalom és egyház
- Kereszténység és közélet
- Krisztus és a 21. század
- A világ (nem csak) lutheránus szemmel

**Kötőszó** – Rákérdez,  
következtet, összekapcsol.

**Olvassa, kövesse és ossza meg!**

[kotoszo.blog.hu](http://kotoszo.blog.hu)



Kövessen bennünket  
az interneten is:  
[evangelikus.hu](http://evangelikus.hu)



Naponta aktuális tartalommal,  
lelki táplálékkal, friss hírekkel,  
érdekes interjúkkal, véleményekkel,  
videókkal és képekkel várja Önt  
a Magyarországi Evangélikus Egyház  
hivatalos honlapja.

Egy kattintásra vagyunk Öntől!

**A budavári evangélikus szabadegyetem** őszi nyitóalkalmát szeptember 9-én, hétfőn 19 órától tartjuk a Bécsi kapu téri evangélikus templom kápolnájában (1014 Budapest, Táncsics Mihály u. 28.). Dr. Fabiny Tamás püspök áhítata után Lackfi János író, költő, műfordító tart előadást *Engedd be Istent az életedbe (Húha, és ha tényleg bejön?)* címmel. Kedvcsináló az előadáshoz: „A gondviselés ejtőernyő, mindenkinek ott van a hátán, de aki nem nyitja ki, sosem veszi észre. Egyetlen érdemünk buta bátorságunk, mellyel belevetődünk a semmibe, nyakunkon hat gyermekkel, bölcsészszakmával, minden biztosíték nélkül. Vidám és könnyes sztorik csodás gyógyulástól utcán szülésig, égből pottyant millióktól síron túli üzenetekig.” A belépés ingyenes, minden érdeklődőt szeretettel várunk.

**A nyugdíjas lelkészek szokásos összejövetele** legközelebb szeptember 6-án, pénteken fél tízkor lesz a Deák téren. Dr. Bácskai Károly *A személyes hit értéke 1Pt 1,3-9 alapján* címmel tart előadást. Mindenkit szeretettel várunk.

50 ÉVE HARANGÖNTÉS  
ÖRBOTYÁNBAN  
**GOMBOS MIKLÓS**  
aranykoszorús  
harangöntőmester



Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

[harangontes.hu](http://harangontes.hu) – [harangontode.hu](http://harangontode.hu)

Levél cím: 2162 Örbottyán, Rákóczi u. 134. Pf. 10.

Telefon: 28/360-170, 30/948-9575, 30/728-8161.

E-mail: [gombosmi@harangontes.hu](mailto:gombosmi@harangontes.hu), [info@harangontode.hu](mailto:info@harangontode.hu).



# Kaland az érzelmek világában

## KÖSZI Napvető mesetábor



FOTÓK: HÉDER BORBÁLIA

**A Zuglói Evangélikus Egyházközség épületében július 15-19. között megrendezett napközis KÖSZI Napvető mesetábor egész hetes felejthetetlen élményt kínált olyan kisiskolásoknak, akik még otthon alszanak a szüleikkel. Szabó Rubina táborvezetőnek és szervezőcsapatának célja az volt, hogy a Budapesten töltött napokat nyaralásnak éljék meg a gyerekek, miközben játszva, énekelve, táncolva, mesét hallgatva, kézműveskedve fejlődhetnek is. A gyerkőcök rengeteg élménnyel gazdagodtak, és a táborzáró KÖSZI Megálló istentisztelet alkalmával Jézusról és Isten szeretetéről hallottak.**

Idén a huszonharmadik KÖSZI Napvető mesetábor – a gyerekek nagy öröme – igencsak élménydúsnak bizonyult. A szervezőcsapat ezúttal is kitétt magáért, hiszen a felkészülés már hónapokkal a tábor megnyílása előtt elkezdődött. A tábor öt napja alatt öt érzellemmel – félelem, öröm, szomorúság, harag, szeretet – találkoztak a táborozók. Minden nap az adott érzelmek köré épített feladatokból, játékokból, kézműves-foglalkozásokból állt, amelyeket a tábor szervezők előre megterveztek, hogy az 1-4. osztályos korosztály számára a legtöbb élményt nyújtsák.

Reggel és délután áhítat várta a gyerekeket, amelyeknek a témája kapcsolódott az éppen aktuális érzelmekhez. A reggeli alkalmakon az ószövetségi *Dániel könyvéből* követték nyomon az érzelmeket, a napzáró áhítatok pedig – Jézus életén keresztül – az *Újszövetség* könyveiből ismertették meg a táborozókkal, hogy milyen is egy-egy érzelmek. A napindító áhítatokat az úgynevezett Kupaktanács foglalkozások alkalmával beszélték meg, amelyeken drámajátékokkal és egyéb kreatív feladatok-

kal könnyedén elsajátíthatták a hallottakat. Az első nap a félelemmel ismerkedtek meg a nebulók különféle játékok kíséretében, többek között egy bátorságpróba során, amelyet mindenki nagyon bátran, jó kedvvel és ügyesen teljesített. Játékosan tanulták meg egymás nevét, a kézműves-

foglalkozás eredményeként pedig egy-egy agyagállatkát vihettek haza.

Az öröm következett a sorban másnap, amely valószínűleg a gyerekek kedvenc napja volt. Ez alkalommal megtanultak „örömtáncolni”, sokat nevettek, és közben jól kifáradtak. A tánc után az öt szeretettelvel ismerkedtek meg, és kibékítettek egy kiskrokodilt az anyukájával...

Az örömet a szomorúság követte. Persze nem a tábor hangulatát illetően, hiszen a jó időnek köszönhetően a vizes játékok kerültek sorra. Így alapvetően ez a nap is sok vidámsággal, táncolással és örömmel telt. Kézműveskedésként mandalát készítettek, ezt szintén mindenki hazavihette emlékébe.

Következett a „harag napja”, amelyet – mármint a haragot – a nap végére ügyesen megtanultak kezelni a gyerekek. Aznap egyébként a közeli tűzoltóállomás látta vendégül a csemetéket: megnézheték a tűzoltóautót, a tűzoltáshoz használt eszközöket és ruhákat.

Mint a legfontosabb érzelmek a szeretet maradt utoljára, amely nélkül senki sem tud élni. A kincskereső játék alatt a Bibliából vett, szeretettel kapcsolatos idézeteket kerestek a fiatalok.

Idén sem maradt el a KÖSZI-táborokban hagyománynak számító Megálló istentisztelet, amelyen a tábor lelki vezetője, Bonnyai Zsuzsanna szolgált.

■ HAJDÚ KITTI



FOTÓ: SZABÓ RUBINA TÜNDE

# Erős Várral rúgták a bőrt

**Az Erős Vár FC életében a nyár egyik legfontosabb eseménye idén is az immáron harmadik alkalommal megrendezett országos evangélikus focitábor volt. A programnak július 22-27. között a révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központ adott helyet.**



FOTÓ: EROSVARFC.BLOG.HU

Harminckilenc gyermek részvételével, kilenc szervező munkájának köszönhetően zajlott a tábor. Az előző esztendőhöz hasonlóan most is a vezetői csapat tagja volt Fabiny Katalin, Fabiny Márton, Nagy Ádám, Nagy Szabolcs, Regős László,

Schranz Ambrus és Schranz Áron. Mellettük két új taggal bővült a vezetők köre: Erlbruch Dávid és Werner Balázs az előző nyarakon még résztvevők voltak, idén ellenben már a szervezői csapatot erősítették...

A folytonosság más szempontból is jellemezte az idei hetet, nemcsak a szervezők, hanem a táborozók között is sokan voltak a visszatérők: szám szerint huszonkilencen! Közülük többen már harmadjára voltak Révfülöpon.

A közösen eltöltött hét tematikáját a Bajnokok Ligája adta, amely az európai klubcsapatok legrangosabb kupasorozata. Ennek megfelelően idén legendás klubcsapatok neve alatt osztották be öt kisebb csoportra a résztvevőket: a Bayern München, az FC Barcelona, a Juventus, a Liverpool és a Real Madrid csapatai dolgoztak együtt a tábor idején. A hét folyamán végigjárták a Bajnokok Ligája útját a selejtezőtől egészen a döntőig. A tábor csúcspontjaként természetesen idén sem maradhatott el a focibajnokság, a csapatok megmérkőzése a pályán.

A versengés mellett azonban idén is a fókuszban volt a közösségi szellem építése és annak kérdésnek a megválaszolása, hogy keresztény hitünk értékeit a „futball nyelvén” keresztül miként lehet közösen értelmezni.

■ [Forrás: Erosvarfc.blog.hu](http://Forras:Erosvarfc.blog.hu)

## Tevékeny cserkésznyár

**A nyáron sem unatkozott az orosházi Székács József evangélikus iskola cserkészcsapata. A mozgalom új tagjai már letették ígéretüket és fogadalmukat, majd Ópusztaszer várta őket.**

Sem az iskola diákjai, sem a pedagógusai nem tétlenkedtek a nyári szünetben. Először erdélyi kirándulás kínált élményeket, majd a tanárok Nyíregyházán részt vettek a nyári evangélikus pedagógusakadémián, de egy kisebb csoport az idén Bonyhádon rendezett nyári bibliatáborba is ellátogatott.

Az iskola cserkészcsapatának tagjai még a tanév ideje alatt, június 7-8-án töltöttek el egy hétvégét az iskolában, ahol összesen hét kiscserkész és tizenkét cserkészjelölt tanuló tett próbát, majd az evangélikus templom Győry Vilmos termében tették le ígéretüket és fogadalmukat.

A nyári programokat folytatva először az 1515. gróf Széchenyi Miklós csapat nagycserkészei teheték próbára magu-

kat: előbb a Maros-parton, majd Nagykopáncson vettek részt cserkész táborban. A kezdeményezésre az orosházi diákok

mellett Kunágotáról és budapesti iskolákból érkeztek még érdeklődők. A július 1-4. között zajlott tábor keretében Tótkomlóra is ellátogattak, ahol a katolikus és az evangélikus templomot egyaránt megtekintették. A kiscserkész tanuló számára sem értek véget a nyári programok; úti céljuk idén Ópusztaszer volt, ahol július 31-től augusztus 4-ig vettek részt különböző foglalkozásokon.

■ [Forrás: Oroscafe.hu](http://Forras:Oroscafe.hu)



FOTÓ: SZÉKÁCS JÓZSEF EVANGÉLIKUS ISKOLA

# Más ruhát öltött Isten háza

**Pusztaföldváron az evangélikus gyülekezet tizenkét éve rendezi meg minden esztendőben a nyitott templom éjszakáját. Mécsesek fénye jelezte augusztus 2-án is, merre van a templom bejárata, s Isten házában nem csak hagyományos programok várták a betérőket. Az este központi témáját ezúttal Ézsaiás könyvének egyik ígéje adta: „Íme, tenyerembe véstelek...” (49,16)**

A rendezvény célja az volt, hogy rendhagyó eszközökkel közvetítse a Szentírás örömeit. Aszfaltrajzokon keresztül lépdelve vezetett az út a templomba, ahol gyerekeknek játéksarkot alakítottak ki. Egy hangját vesztett zongorán gyakoroltak a kicsik, az egyházközösség életképei régi fotókon ébresztettek nosztalgikus hangulatot. Aki megszomjazott, vagy megéhezett az est során, annak nemcsak a lelke, de a teste is jóllakhatott.

„Hisszük, hogy a templomban helye van minden korosztálynak, sokféle műfajnak, a jókedvnek és a nevetésnek is” – vallják a házigazdák. Lászlóné Házi Magdolna lelkész – sok új arcot is látva, de ré-

gi, visszatérő érdeklődőket is köszöntve – arról beszélt, hogy a templom a találkozás helyszíne: találkozhatunk Istennel és találkozhatunk a többi emberrel. „Egy kellemes nyári este pedig lehetőséget ad arra, hogy a megszokott kereteket kicsit hátrahagyva találkozzunk.” Így történt ezen a pénteken is.

Más ruhát öltött Isten háza ez alkalommal: a karzatról híres emberek gondolatai függtek, a padok végében kis mécsesek világítottak, a templomkertben fáklyák mutatták az utat. Zenéltek a Zenebarát Felebarátok, a „Tenyerembe véstelek” interaktív gitárzenés istentisztelet után (igét hirdetett Győri Veronika



Ágnes evangélikus lelkész), aki akarta, megismerhette az imádságösvényt a ki-világított templomtoronyba vezető csigalépcsőn. De volt népzenei táncbázis, gitárzene és filmvetítés, gyertyafényes közös éneklés és áldás is a templomban.

■ Forrás: Beol.hu

## A Nemzetközi Ökumenikus Társaság gyűlése Krakkóban

**Két évvel ezelőtt – a reformáció indulásának ötszázadik évfordulója alkalmából – Wittenbergben tartották a Nemzetközi Ökumenikus Társaság gyűlését, idén július 22-29. között pedig Krakkó adta a negyvenötödik tanácskozás helyszínét. Az egyhetes együttlét mottója ezúttal „Krisztus szeretete szorongat minket...” (2Kor 5,14) volt.**

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem képviselőjében idén is négy hallgató – Gömbös Tamás, Jakab Johanna, Somogyvári Flóra és Takács Hajnalka – vett részt a gyűlésen Szentpétery Péter docens vezetésével. Ugyan több országból, különböző felekezetből érkeztek az előadók és a résztvevők a konferenciára (összesen közel kétszázan), mégsem a megosztottság és a hátrák váltak érzékelhetővé ebben a különös sokszínűségben, hanem a közös hit, amely át tudja hidalni a különbözőségeket. Ezt szolgálták a közös áhítatok, éneklések is.

Kedden, a reggeli áhítat után nagyon jól felépített előadás hangzott el az egyház egységéről és szolgálatáról Dariusz Chwastek varsói evangélikus professzor szájából. „természetesen” az *Ágostai hitvallás* VII. cikkéből kiindulva, szerdán pedig Wiesław Przygoda lublini katolikus professzor szólt az isteni irgalmasság megnyilvánulásairól. Az előadásokat csoportbeszélgetések követték.

A hét folyamán a különböző műhelyekben minden nemzet képviselője igyekezett – egy választott témában – a lehető legteljesebb képet adni a hallgatónak a saját országára jellemző viszonyokról. A magyar alkalmat 27-én, szombaton Szentpétery Péter tartotta, s a különböző egyházak és vallások magyarországi helyzetét ismertette az érdeklődőkkel.

A tanácskozás keretében kétszer került sor olyan találkozóra, amelyen a résztvevők megvitathatták a Nemzetközi Ökumenikus Társasággal kapcsolatos kérdéseiket, észrevételeiket, elképzelé-

seiket. A magyar ülések Széchezy Bélának, a Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend apátnak vezetésével és feleségének, Paulinának, továbbá Békássy Csabának, a Nemzetközi Ökumenikus Társaság egykori magyar régiója (csoportja) utolsó elnökének részvételével zajlottak.

A konferencia lehetőséget nyújtott arra, hogy a résztvevők megismerjék a román ortodox, az anglikán, a metodista és az evangélikus istentiszteleti rendet is. Kedden anglikán–metodista, majd 26-án, pénteken evangélikus istentiszteleten (mindkét alkalom az evangélikus templomban) felekezeti hovatartozásra való tekintet nélkül lehetett élni közösen az úrvacsoravétellel, míg a vasárnapi misén a más felekezetűek „csak” áldásban részesülhettek.

A szervezőknek gondjuk volt arra is, hogy minél többet megmutassanak Krakkó és környéke nevezetességeiből, ezért több alkalommal szerveztek városnézést.

■ GÖMBÖS TAMÁS, SZENTPÉTERY PÉTER, TAKÁCS HAJNALKA

# Istenkáromlás: betiltva!

**Akár négyszáz euró (százharmincezer forint) büntetést is fizethet az, aki az olaszországi Padova mellett található tízezres kisvárosban, Saonarában káromkodik, egészen pontosan istenkáromlást követ el – írja a Telegraph.**

A város polgármestere, Walter Stefan azért döntött arról, hogy szigorú rendeletet hoznak a közbeszéd kordában tartására, mert megelégedte, hogy különösen a fiatalok milyen sokat káromkodnak.

„Az istenkáromlás sértő, engem is sért. Ezzel a törvénnyel megtiltjuk, hogy bármelyik vallást megsértsék, tiszteletben kell tartanunk a hívőket” – mondta a polgármester a brit lapnak. Az előjáró hangsúlyozta, hogy a törvény nemcsak a keresztények Istenére vonatkozik, hanem minden vallás tiszteletben tartására szólít fel.

Az istenkáromlást tiltó határozat egy hetvenöt pontból álló helyi törvénycsomag része, amellyel az a városvezetés célja, hogy civilizáltabbá tegye a hétköz-

napokat. A káromkodás mellett például komoly bírságot lehet kapni a jövőben a megadott időszakon kívüli fűnyírásért, a póráz nélküli kutyasétáltatásért vagy éppen a közterületi szemetelésért. Az új törvény szeptembertől lép hatályba, a városban pedig több nyelven, köztük kínaiul és románul is elhelyeznek majd figyelmeztető feliratokat, hogy minél több emberhez eljusson, milyen büntetésekre lehet számítani.

Olaszországban 1999-ig volt törvény-sértő az istenkáromlás, de néhány helyzetben a mai napig szankcionálják a dolgot, legutóbb tavaly decemberben kapott száz euró büntetést valaki, aki egy iskola előtt vette a szájára az Úr nevét.

■ Forrás: Index.hu



## Megrongálták a reformáció genfi emlékművét

Ismeretlen vandálok festékekkel öntötték le július 14-én (vasárnapról hétfőre virradóra) a reformáció genfi emlékművét. A svájci városvezetés feljelentést tett, és

azonnal intézkedett a szobrok megtisztításáról. A Genfi Egyetem előtt, a Bástyák parkjában (Parc des Bastions) található „a reformátorok falának” központi szo-

borcsoportja, amely a reformáció négy fontos svájci és külföldi személyiségét – Guillaume Farel, Kálvin Jánost, Béza Tódort és John Knoxot – ábrázolja.

A rendőrség hétfőn kora reggel fedezte fel a vandalizmust. A reformátorokat vörös, narancssárga, sárga, zöld, kék és lila festékekkel öntötték le – az ismert szívárványos zászló színeinek sorrendjében... Nem ez az első alkalom, hogy az emlékművet megrongálták. Március 4-én például feminista aktivisták a „Hol vannak a nők?” feliratot festették a falra.

A reformáció genfi emlékművét 1909-ben állították Kálvin János születésének négyszázadik évfordulója alkalmából. A központi szoborcsoporttól jobbra és balra kisebb szoboralakok állnak, amelyek a reformációval kapcsolatban álló, azt segítő, előmozdító református vallású történelmi személyiségeket – köztük Bocskai István erdélyi fejedelmet – ábrázolják.

■ Forrás: Reformatorisch Dagblad, Reformatus.hu



# Bűnös vagy nem bűnös?

## Avagy ellentüntetés helyett

Közel tíz éve már, hogy Norbi, a neves aerobiktréner kimondta: „A kövér ember nem bűnös.” És bejelentésének különös következményei lettek. Attól, hogy valaki nem undorodott tőlük, hanem magával egyenértékűnek ítélte meg számtalan elhízott embertársat, sokan változtatni kezdtek az életmódjukon, komolyan, kintartóan edzenek, diétáznak, és mindennek eredménye is van: fogynak. Egészségtelen, már sok mindenben korlátozó súlyfölségük terhétől szabadulva kissé testesebb, de fitt férfiakká és nőkké változtak sokan.

Természetesen üzleti fogásnak sem volt utolsó ez a program, de az eredménye őszintén elgondolkodtat. Jézus példaként állítja eléink a hamis sáfárt, hogy mint a világ fiainak eszétségéből, úgy okuljunk az ő viselkedéséből is. Mi vajon tényleg bölcsen kezeljük a megvetett, kínos bűnökben érintett, „cikis” embereket a környezetünkben?

Csakis négy szemközti beszélgetésben el-elsírja magát egy-egy édesanya: a gyereke homoszexuális, most mit tegyen? Beengedje, vagy azzal már bűnrészessé vált? Ó, hogy is jut eszünkbe ilyen?! Ki lesz a támasza egy fiatalnak, ha a szülei elfordulnak tőle? Olykor fiatalok is vallanak hasonló gondról. Szívesen járnának gyülekezetbe, de amikor megpróbálták bevallani ezt a vonzódásukat, kiátkozták, nyilvánosan kidobták őket. Mennyi sebet okoz okatlan büszkeségünk, megvetésünk, kemény szívünk!

Nagyon nehéz téma ez, tudom, de nem hiszem, hogy Jézus nem hagyott ránk útmutatást ezen a területen. Amikor prostituáltakkal, samáriaiakkal, vámszedőkkel beszélt, ő is a társadalom lenéztjeivel érintkezett. És nem is akárhogyan! Itt is kereshetjük azt az utat, amely neki tetszene. És igen, olykor tévedünk is, de szabad újragondolni, változtatni. Nem a trendek miatt, amelyeket a minket körülvevő orgánunkok kiabálnak nekünk, hanem mert Urunkat szemlélve valahogy élesedett a lelki szemünk.

Norbi jól közelített: a kövér ember nem bűnös, pontosabban nem bűnösebb, mint mi, többiek. Megvetéssel, elzárkózással és lenézéssel még soha

senkivel nem lehetett megtapasztaltatni a szeretetet. Márpedig ugyan mi hívna keresztény hitre valakit, ha nem éppen ez? És ahogy a súlyfölség rombolja, kínozza és gyötri az embert, ugyanígy a bűnök is. Hogy most éppen a homoszexualitás a sláger, ez tényleg trendfüggő. Nagymamám még a fiúk hosszú haját és szűk farmernadrágját tartotta a legundorítóbbnak a világon. De volt már polgárpukkasztó sok más is. Pedig ezek csak külső jelei egy hatalmas belső szomjúságnak, keresésnek, valahova tartozni vágyásnak.

Én személy szerint borzasztóan iszonyodtam az egész témától, míg valaki, akit szeretek, nem lett érintett. Ezután különös változáson mentem keresztül. Irgalom ébredt bennem, és már nem azért

hújasra egy ember, azon sem valószínű, hogy az arcába ordítva lehet segíteni a legjobban. Valószínűleg gyógyító segítségre is szorul az illető, és a legtöbben próbálkoznak is ilyen-olyan módszerekkel, hogy elfogadható alakjuk legyen. Ám kövér büszkeség napja még sincs. Talán mert ma már a suliban is tudják a gyerekek, hogy nem hívunk senkit „dagainak”, „dundinak”, „hájgolyónak”, hiszen ezenkívül annyi más tulajdonsága is van egy-egy testesebb társunknak.

Hogy büszkén kellene homoszexuálisnak lenni, azt nem hiszem, de ha semmi más módon nem tudta valaki magára felhívni a figyelmet, az bizony a mi szennyünk is. Ránézek arra, akivel beszéllek? Érdekel az, akit tanítok, vagy akivel együtt dolgozom? Hagyom szóhoz jutni



KÉPŐNK ILLUSZTRÁCIÓ

imádkoztam, hogy büntesse meg őket halomra az Isten, irtsza ki az írmagukat is, hanem hogy könyörüljön rajtuk – velem együtt. Idén, amikor a Pride ellentüntetése majdhogynem kudarcba fulladt, és egy videót tettek közzé, amelyben nevetségessé tesznek tényleg különösen rossz bőrben lévő fiatalokat, már nem azt éreztem, hogy megvetem őket, hanem hogy hordozom.

Tudjuk, a túlsúly se nem szép, se nem egészséges. Mégis – van itt-ott egy kis genetika is amögött, amikor valaki elhízik. Ha nincs, és csak bánatában ette magát

a mellettem ebédelő, utazó, lakó embert? Szánok időt arra, hogy a gyerekem, társam, rokonom, keresztgyerekem ki tudja mondani, mi van vele igazából?

Ezek a kérdések fogalmazódtak meg bennem, és ezeket szeretném megosztani azokkal, akik hajlandók felelősséggel együtt élni azokkal, akik éppen most lakótársaik a földi életben. Legyünk jelen, legyünk elérhetőek, hogy tüntető büszkélkedés nélkül, őszintén lehessen beszélgetni a problémákról velünk – legyenek akár ilyen intim természetűek is.

■ FÜLLER TÍMEA

# Furulyától tubáig – ismét fúvóstábor

A Tolna megyei Kismányokra idén is az ország minden tájáról érkeztek gyerekek és ifjak, hogy július 29. és augusztus 4. között részt vegyenek az országos evangélikus fúvóstáborban. A közel harminc táborlako egy része Horváth Zsuzsa segítségével fafúvós hangszereken – furulyán, fuvolán, fagotton vagy oboán – mélyíthette el ismereteit, míg a „rezesek”, azaz harsonán, kürtön, eufóniumon vagy tubán játszóka a tábor művészeti vezetőjének, Haga Kálmánnak, illetve Johann Bálintnak az irányításával tanulhattak meg új darabokat.

Johann Attila táborvezető csapata a héten nemcsak a kismányoki művelődési házban adott koncertet, hanem a szomszédos majosi evangélikus templomban is. A hagyományokhoz híven a fúvósok idén szintén szolgálták a vasárnapi istentiszteleten, amelyen a tábor lelkesznője, Makán Hargita hirdette Isten igéjét.

■ BODA ZSUZSA felvétele



# Kántorképzősök vendégszolgálata

A veszprémi evangélikus gyülekezetben szolgálták énekkel az Evangélikus Kántorképző Intézet júliusi tanfolyamának hallgatói. A július 28-i, vasárnapi istentiszteleten két művet adtak elő Németh Sándor vezetésével: Kodály Zoltán *114. genfi zsoltárát* és Felix Mendelssohn-Bartholdy *Verleih uns Frieden* című darabját. Mindkét darabot Németh Zsuzsa kísérte orgonán. A kántorképzősök a gyülekezettel közösen is énekeltek; az

igehirdetés előtti főéneket versszakonként felváltva szólaltatták meg a kórus, illetve a gyülekezet tagjai.

A kórus a tanfolyamok idején különböző helyeken szolgál, a hallgatóktól kapnak a gyülekezeteikbe meghívást, ezeket teljesítik évről évre. Az intézet nyári bentlakásos tanfolyamai igyekeznek megismertetni a résztvevőkkel az evangélikus egyházzenét az alapoktól kezdve az igényes orgonazenéig és a lel-

kesítő közös éneklésig. A kéthetes képzés alatt jut idő gyakorlásra, tanórára, bibliaolvasásra, játékra is, és persze sok-sok éneklésre. A cél, hogy a tanfolyamon részt vevő fiatal a hitében megerősödjön, a saját gyülekezetében aktív tag és szolgálatot vállaló muzsikusk legyen. A tanulmányok folytathatók később a téli tanfolyamokon és az Evangélikus Hittudományi Egyetem kántor szakán is.

■ - LA -



FOTÓ: VESZPRÉMI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG

# Szeptember igéje

Melyik a világ legnagyobb vallása? Melyiknek van a legnagyobb hatása az emberekre? Nem, nem a kereszténység az, nem az iszlám és nem is a buddhizmus. Hanem a pénz, az anyagok imádata. Ekörül forognak a gondolataink, ez mozgatja a cselekedeteinket, ez irányítja életünket. Nyereség vagy veszteség – ez a két, a gazdasági életből jól ismert szó határozza meg boldogságunkat. Világunk tele van az ezt igazoló példákkal.

Még mindig nem zárult le a devizahitelesek története. Azoké, akik rossz befektetést csináltak. Jó lehetőséget láttak benne, de nem látták, nem figyelmeztette senki őket előre, hogy egy árfolyamváltás nagy bajt okozhat. És okozott is, tönkrementek, odalett mindenük.

Számtalan cégtulajdonos, bankár, üzletelő, nyereszkeskedő, spekuláns van, akik mindent meg akartak nyerni, és végül csődbe jutottak. Jézus azoknak, akik azt gondolták, hogy az anyagi javakkal biztosíthatják az életüket, mondott egy példázatot egy gazdag emberről. Isten ezt mondta ennek a gazdagnak: „*Bolond, még ez éjjel elkéri tőled a lelkedet, kié lesz akkor mindaz, amit felhalmoztál? Így jár az, aki magának gyűjt, és nem Isten szerint gazdag.*” (Lk 12,20–21)



KEPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

Jézus nem az anyagi gazdagságban látja az ember életének biztonságát, célját, hanem az emberi lélekre, a tudatos emberi létre irányítja a figyelmet, arra, ami mozgat minket, vágyainkra, céljainkra, értékeinkre. Mert alapjaiban ezek határozzák meg, hogyan tekintjük az életet, hogyan gondolkodunk róla. Mindennek a gyökere pedig az, hogy ki a mi Istenünk; hogy lelkünk legmélyén kiből, miből táplálkozunk.

A természettudomány meghatározása szerint az élet a fogantatással kezdődik, és a biológiai halál beálltáig tart. A sírkövünkön az élet két dátum között csak egy rövid kötőjel. Ez a materialista meghatározás uralja a modern ember egész gondolkodását. És mert csak egy életünk van, az is rövid, ezért sokan úgy vélik, a legtöbbet kell belezsúfolni anyagi javakból, élvezetekből, sikerből – mindig többet és többet, mert félünk attól, hogy valamit elmulasztunk. Még a reklám is erre épít, mondván, aki lemarad, az kimarad. Ezért aztán minden eszköz megengedhető, amely a modern ember önzőségét segít kielégíteni. Hiszen egyszer úgyis meghalunk, addig legalább éljünk minél jobban.

Ám amikor Isten megteremtette az embert, ennél jóval többre hívott minket, többet adott nekünk. Azt olvassuk a te-

remtés történetében, hogy az emberbe saját lelkét adta, így lett az ember „*élő lélek*”. (1Móz 2,7; Károli-ford.) Nemcsak biológiai léte lett, hanem Istennel való kapcsolatában a Teremtőjéhez hasonlóan lelke, örökléte is. Ez az örök élet, amely ember voltunk legnagyobb ajándéka és értéke, amelynek forrása és

Mert mit használ az embernek,  
ha az egész világot megnyeri,  
lelkében pedig kárt vall? (Mt 16,26a)

táplálója nem az anyagi világban van, hanem Istenben. Egy fa elszáradhat, kivághatják, de ha a gyökere ép, újra kihajt. Ám ha szép és dús is egy fa lombja, viszont a gyökere beteg lesz, az egész fa menthetetlenül el fog pusztulni. Lelkünkben kárt vallani azt jelenti, hogy az életünk gyökere, az Istennel való kapcsolatunk betegszik meg. És ez előbb-utóbb megbetegíti és elpusztítja az életünket.

Félreérti Jézust, aki ebből azt gondolja, hogy a pénz és az anyagi jólét ellen beszél. Ő arra figyelmeztet, hogy ne legyünk rabjai az anyagiaknak. Ne legyen istenünk, ne szolgáljunk neki, ne ragaszkodjunk hozzá vallásos imádatokkal, ne éljünk abban a hamis hitben, hogy biztonságot nyújthat nekünk. Amit megnyerünk, azt tekintjük ajándéknak, éljünk vele hálás szívvel a magunk és mások javára. Szabad élvezni Isten ajándékait. De nem szabad az ajándékot imádni az Ajándékozó helyett.

Jézus életünknek a helyes szemléletére tanít: az első legyen Isten, és minden más csak utána jöhet. Sokan azt gondolják, hogy ezzel a döntéssel veszítenek. Ez azonban tévedés. Éppen az ellenkezője az igaz. Minél inkább Isten uralja életünk középpontját, minél inkább ő az életünk gyökere, annál inkább kiteljesedik az életünk, és megtaláljuk békénket és boldogságunkat.

Találtam az interneten egy meditációt, parafrázist, amely továbbgondolja Jézus szavát. Így hangzik: „Mit használ az embernek? Ez azt jelenti: mit használ az anyának, ha a lakását szépen csinósítja, de annak lakóit elhanyagolja? Mit használ az apának, ha biztosítja családja anyagi jólétét, de az irántuk érzett szeretetet elveszíti? Mit használ a fiatalnak, ha ezren lájkolják be a Facebookon, de a szívében mégis magányosnak érzi magát? Mit használ a hírességnek, ha az egész világ rajong érte, de nincs egyetlen ember sem, aki igazán közel áll hozzá? Mit használ a gazdagnak, ha autója, villája, magánrepülője van, ha luxusraralásokra megy, de depresszióval küzd? És mit használ az embernek, ha bibliai alapelvekkel foglalkozik, de nem cselekszi, amit Jézus parancsolt? Mit használ neked s nekem, ha az egész világ örömet és barátságát megnyerjük is, de a békességet, az Urunkkal való közösséget elveszítjük?”

Ugye jól tudjuk: amit és ahogyan Jézus kérdez, az költői kérdés. Mindannyian tudjuk rá a választ. Mit használ? Semmit. És akkor mi használ? Csak az, ha úgy látjuk az életet, ahogyan Jézus: az első legyen Isten, és minden más csak utána jöhet.

■ BALICZA IVÁN

# Keresztény hétköznapiak – a 3. században

Szenzációs felfedezésről adott hírt a közelmúltban a Bázeli Egyetem (Svájc): öszszetapadt papiruszok infravörös átvilágítása nyomán találtak rá több kivételes ritkaságra. A legrégebbi rétegeken kétezres éves írással bukkantak elő – levelek, szerződések, nyugták, sőt egy orvosi szöveg is.

Így került elő egy Kr. u. 230-ból való kézirat, amely régebbi, mint az eddig ismert legkorábbi keresztény dokumentum, és bepillantást enged a korabeli keresztények mindennapi életébe. A személyes hangú levelet egy Arianus nevű férfi írta, testvérének, Paulusnak. A néhány mondatos levél a család személyes ügyeiről szól, édesapjukról és édesanyjukról, a testvérekről és rokonokról.

A kutatást vezető professzor, Sabine Huebner szerint a Római Birodalomban a keresztényeket általában külön és magányos embereknek tartották, akik visszahúzódtak a világtól, és rettegték az üldözésektől. Ez a levél azonban egészen más

képet mutat. Hogy szerzője keresztény, arra részben a zárómondatból következtetnek („Imádkozom érted, és minden jót kívánok neked az Úrban”), részben pedig a Paulus névből. Ezt a nevet ugyanis – az újszövetségi iratok nyomán – kizárólag keresztények használták.

■ Forrás: a Vigilia Facebook-oldala



## Evangelikus Élet

### A Magyarországi Evangelikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: [evelet@lutheran.hu](mailto:evelet@lutheran.hu)
- EvÉlet online: [www.evangelikuselet.hu](http://www.evangelikuselet.hu)
- Hirdetésfelvétel: [hirdetes@evelet.hu](mailto:hirdetes@evelet.hu)
- Előfizetés: [kiado@lutheran.hu](mailto:kiado@lutheran.hu)
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA ([maria.balla@lutheran.hu](mailto:maria.balla@lutheran.hu))
- Megbízott felelős szerkesztő: KÉZDI BEÁTA ([beata.kezdi@lutheran.hu](mailto:beata.kezdi@lutheran.hu))
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY ([karoly.pinter@lutheran.hu](mailto:karoly.pinter@lutheran.hu))
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR ([sandor.dobsonyi@lutheran.hu](mailto:sandor.dobsonyi@lutheran.hu))
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA ([matetot@gmail.com](mailto:matetot@gmail.com))
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY ([david.szabo@lutheran.hu](mailto:david.szabo@lutheran.hu))
- Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica ([maria.balla@lutheran.hu](mailto:maria.balla@lutheran.hu)), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje ([mariann.matrai@lutheran.hu](mailto:mariann.matrai@lutheran.hu)),

FÜLLER TÍMEA – Gyermekeknek ([f.timea.71@gmail.com](mailto:f.timea.71@gmail.com)),

TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem ([tamytam@t-online.hu](mailto:tamytam@t-online.hu)),

DR. ECSI ZSUZSA – Cantate ([ezsu@lutheran.hu](mailto:ezsu@lutheran.hu)),

KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus ([eleonora.kovacs@lutheran.hu](mailto:eleonora.kovacs@lutheran.hu)),

STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA – Életem igéje, Tallózó ([evtallozo@gmail.com](mailto:evtallozo@gmail.com))

- Kiadja a Luther Kiadó ([kiado@lutheran.hu](mailto:kiado@lutheran.hu)), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518
- Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója ([balint.antal@lutheran.hu](mailto:balint.antal@lutheran.hu))
- Nyomdai előállítás: *MondAt Kft.* (2600 Vác, Nádas utca 2.) • [www.mondat.hu](http://www.mondat.hu) Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ
- Árusítja a kiadó.
- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletg telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.
- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302
- Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.
- Beküldött kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza.
- Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON

## ORATIO OECUMENICA

Teremtő mennyei Atyánk! Az új tanév kezdete emlékeztet mindarra, amiért minket a világba helyeztél. Hálát adunk, hogy otthonunk lehet a Föld, és hogy szereteted megannyi jelét láthatóvá tetted körülöttünk és egész létünkben. Köszönjük a világ változatos tájait, az állatok és növények sokaságát és mindazt, amit táplálásunkra teremtettél. Hálát adunk, hogy a pihenés idején lehetőséget adtál elmélyülnünk a sokféle szépség csodálatában.

Neked köszönjük azt is, hogy igéddel emlékeztetsz: megbízatást és felelősséget is ruháztál ránk. Amikor meg kell állnunk előtted, hogy számot adjunk mindarról, amit elvégeztünk, sokszor van okunk lehajtani a fejünket. Kegyelmedből tégy alkalmassá, hogy mégis betöltsük téled kapott hivatásunkat!

Megváltó Jézusunk! Te emberré lettél értünk, és barátainak nevezted minket. Köszönjük, hogy vállaltad sorsunkat. Kérünk, taníts a te szemeddel látnunk egymást. Add, hogy szeretettel és türelemmel forduljunk a ránk bízottak felé! Segíts, hogy bölcsen gondoskodjunk gyermekeink és ifjaink testi és lelki szükségleteiről.

Taníts bennünket megbecsülni embertársaink értékeit, tisztelni munkájukat. Tégy érzékenyvé, hogy megértsük a szenvedők fájdalmát, a nélkülözők inségét, és megtegyük értük mindazt, amire lehetőségünk nyílik. Kérünk, erősítsd a betegeket és az életük végéhez közeledőket.

Megszentelő Szentlélek! Hálát adunk az egyház közösségéért, ahová te gyűjtöd a Krisztusban hívőket. Kérünk, munkáld közöttünk a hűséget és az elkötelezettséget! Add, hogy követeid szaván keresztül Isten újjáteremtő igéje szólalhasson meg a gyülekezetekben. Adj bátorságot minden hívednek, hogy egész életünk Isten szeretetéről szóló hiteles bizonyágtétel lehessen. Ámen.





# Szentháromság ünnepe után 11. vasárnap

## Jóel 4,12-17a

# Perbeszéd-től párbeszéd-ig

**Nyár – vég – számadás.** Amikor már csak pár nap van hátra augusztusból, évről évre azon kapom magam, hogy a természet ősze fordulásával együtt én is egy különös „átmeneti rítusba” vonódom be. Nem tudom, honnan jön és miért, ám egyszer csak belekerülök ebbe a furcsa létállapotba a gyümölcserés, szüret, betakarítás idején. Gyermekkorom óta tudom, hogy nyár és ős határán van valahol egy alig észrevehető átjáró; és amikor átjutok rajta, valami bennem is mindig megváltozik.

Az aratás és a szüret a bibliai emberek számára az év legfontosabb időszakának számított, és az ószövetségi szövegekben a számvetés gondolatával kapcsolódott össze. A betakarítás feladatai mindig egy meghatározott időszak lezárulását jelezték. Ugyanakkor az emberi munka bevezetéséhez kezdettől fogva az élet végességének tapasztalata is hozzátartozott. A héber nyelvben a nyári aratás és a vég, a befejezés szava ugyanarról a töről fakad.

**Krízis: út a változáshoz.** Jóel könyvében meglehetősen érdekes hangú prófétai üzenetekkel találkozunk. Ez az ószövetségi irat amilyen rövid, annyira tömény teológiai mondanivalót hordoz. Sok bibliakutató „krízisirodalomnak” tekinti: a Babilonból való hazatérés utáni évtizedek társadalmi, vallási viszonyai tükröződnek benne. Útkeresések és autonómiára törekvés a perzsa birodalom politikai, gazdasági kontrollja alatt; nehéz, aszályos évek, természeti csapások és nyomukban az elszegényedés; kiüresedő vallási élet és spirituális éhség.

Akkor is, akárcsak napjainkban, a természeti környezet és a politikai valóság változásai hatással voltak az egyes emberre és a közösségek működésére, és sokakat szembesítettek az élet törékenységével, végességével. Ezért szólalt meg a próféta, akinek neve valójában hitvallás: JHWH az Isten!

Az egykori krízishelyzetben Jóel a sodródó, orientációt vesztett, olykor az élethelyzetük miatt kétségbeesett vagy éppen felfuvalkodott honfitársai felé fordult üzenetével. A perbeszéd retorikáját választotta, amely egyszerre figyelemfelkeltő, sokkoló és ugyanakkor felelősségre hívó „szóesemény”.

Mindaddig, amíg fölhangzik a kritikus prófétai szó, van esély a változásra, vagyis a megtérésre – mert valójában ez az igazi fordulat! Érdekes módon a görög eredetű *krízis* szó egyszerre jelenti az ítéletet és a változást. Amikor krízishelyzetben vagyunk, valójában egy transzformációs folyamat kellős közepén találjuk magunkat. Esélyt kapunk az átfemlódásra, újrakezdésre – és ezzel együtt lehetőséget a visszatérésre is. Oda, ahová mindig is tartoztunk: Isten irgalmas szeretetébe. Mert az Úr az Isten. Ő ott van mindig, mindenben, amit átélünk. Isten

nem a változatlan, hanem a hűség. A kríziseink éppen ezért mindig áldásokat tartogatnak számunkra, akkor is, ha elsőre nem is gondolnánk.

**Ítélet és irgalom.** Jóel „az Úr napjának” eléréséről prédikált. Ez a gondolat a próféta könyvének legfontosabb teológiai témája. Az ítélet és a végidő képei kozmikus távlatot kapnak: a nagy aratás és a nagy szüret a végső számonkérés krízisét hozza elénk.



Jósáfát völgye különleges hely. A név ezt jelenti: „az Úr ítélkezik”. Nem konkrét, földrajzi tájegység ez a Bibliában, hanem szimbolikus tér, teológiai toposz. A könyv előző fejezeteiben többször is olvasunk Isten felháborodásáról, hiszen Izrael elhagyta a vele való szövetséget. Most viszont az idegen népek lesznek Isten jogos ítéletének az elszenvetői ebben a különös völgyben.

A próféta arról vall, hogy Isten ítélete és irgalma együtt érvényesül Izrael életében, és ez a feszültség Isten cselekvésében mindig megmarad. Ő olyan Úr, aki szóba áll népével – mindenek ellenére. A perbeszéd párbeszédbe fordul. „Az Úr napja” már nem az ítéletet, hanem az Istennel töltött mindennapok világát jelenti. Ott, Jeruzsálemben, a Sionon és mindenütt. A megváltás és oltalom terében Isten jelenlétében örvendezünk.

■ VARGA GYÖNGYI

**Imádkozzunk!** Áldott légy, életünk Istene, hogy ítéletednél nagyobb irgalmasságot. Oltalmazd, kérünk, népedet, hogy érett hittel, felelős szeretettel várjuk eljövendő napodat. Ámen.

# Új nap – új kegyelem

**Vasárnap (szepember 1.)** *Hála legyen Istennek kimondhatatlan ajándékáért!* 2Kor 9,15 (Zsolt 136,3–4; Lk 18,9–14; Ef 2,4–10; Zsolt 113) E mondaton eltűnődve felmerül a kérdés: miért van az *ajándék* szó egyes számban? Szeretjük az ajándékokat, az Isten ajándékait is. Itt másról van szó. Az Isten ajándéka lelki és mégis mindent felülmúló. Ezt az ajándékot Jézus hozta el földi világunkba: az igaz emberség példáját, a szabadítás hatalmát; az isteni örök értékeket, mint például tisztelet, irgalom, együttérzés... igazi szeretet. Ez az ajándék kimondhatatlan, mert a szeretet Istene egy életet adott érte, Jézusét. Elfogadjuk, megbecsüljük az Isten ajándékát? Hálásak vagyunk érte?

**Hétfő (szepember 2.)** *Mert nincs különbség, mivel mindenki vétkezett, és nélkülözi Isten dicsőségét, Isten ingyen igazít meg az ő kegyelméből.* Róm 3,22b–24 (2Móz 33,19b; Mt 23,1–12; Mt 12,46–50) Sokszor hallani, hogy rendes emberek hogyan méltatlankodnak másokat minősítve: „drogos, alkoholista...” Ilyenkor azt a képet festjük magunkról, hogy „én jó ember vagyok”. Észre sem vesszük azt a lelkületet, amely másokhoz mérve a jóság illúziójában tetszeleg. Lehet, hogy nem vagyok olyan, mint a másik, ám mindenki magával hordozza gyarló énjét. Egyedül Isten az, aki megigazít Krisztus által. Kegyeleméből, szabadító ereje, nem pedig a vallásos cselekedetek által. Megengedjük neki, hogy megigazítson? Ez életünk legnagyobb ajándéka.

**Kedd (szepember 3.)** *És várom az Urat, aki Jákób háza előtt eltakarta arcát, és benne reménykedem.* Ézs 8,17 (2Kor 5,6–7; 1Sám 17,38–51; Mt 13,1–9.18–23) Izrael népe elpártolt Istenétől, és ennek súlyos következménye lett. A próféta így fogalmaz: Isten eltakarta arcát. Isten embere mindent lát, mégsem esik letargiába. Tudja, hogy az egyetlen esély Istenre várni és remélni. A legszebb „vállalkozás” ma is várni a Lélekre és benne reménykedni. Várni a Lélek friss infúziójára. A Lélekre, aki megújít, átformál, betölt, erőt ad mindenhez. Jézus nyomán jó ígéretünk van rá. Kérjete Atyátoktól Szentlelket! Várunk rá? Kérjük? Nem hiába várjuk.

**Szerda (szepember 4.)** *Amiket hallottunk és tudunk, mert őseink elbeszélték nekünk, nem titkoljuk el fiaink előtt.* Zsolt 78,3–4 (Mt 5,15; Jn 8,3–11; Mt 13,10–17) Tavasszal Izraelben jártam. Jeruzsálemben, a holt-tengeri tekercsek múzeumában láttuk a régi tekercseket. Elgondolkodtató, mennyire fontos volt, hogy Isten ígét megőrizték a jövő nemzedékeknek. Szólták és leírták. A zsoltáros szerint őseink elbeszélték, mit tett velük az Isten. Az élő tanúságtétel személytől személyig szólt. Fontos-e életünk-

ben az evangélium továbbadása? Elmondjuk-e szeretteinknek, másoknak, hogy „mit tett velem Isten”, vagy passzívak vagyunk, és azt gondoljuk, hogy ez magánügy? Isten ránk bízta üzenetét, hogy adjuk tovább szóval és hiteles életvitellel. A Lélek adjon ehhez nekünk erőt, bátorságot és lelkesedést!

**Csütörtök (szepember 5.)** *Örüljön az ég, örvendjen a föld, és mondják el a népeknek, hogy uralkodik az Úr!* 1Kron 16,31 (Fil 2,10; 1Pt 5,1–5; Mt 13,24–30.36–43) Gyülekezeti kirándulásunkon az utolsó éjszaka kiültünk a templom előtti lépcsőre. Néztük a ragyogó csillagokat, a sárgán fénylő teliholdat, és közben hallgattuk a tücskök ciripelését. A teremtett világ a maga módján és dallamán dicséri Istent, így hirdeti Isten uralmát. Az ember ebbe a csodaszép világba helyeztetett, és arra hivatott, hogy dicsérje Istent. Az öröm hangja a zsoltáros által akkor hangzott el, amikor Dávid király dicsérte Istent. A mi ajkunkról hangzik-e a dicséret dallama, vagy ezt meghagyjuk az „ég s földnek”? Az öröm a dicséret ajándéka.

**Péntek (szepember 6.)** *A testvérszeretemben legyetek egymás iránt gyengédek, a tiszteletadásban egymást megelőzők.* Róm 12,10 (Zsolt 133,1.3b; Lk 22,54–62; Mt 13,31–35) Albert Schweitzer évekig Afrikában tevékenykedett orvosként. Egy alkalommal kereste azt a két szót, amely a legfontosabb. Pár nap múlva ezt írta le egy lapra: *az élet tisztelete*. Mindenkinek jár a tisztelet, mert mindannyian a Teremtő részei vagyunk. Így a másikban is „az életnek lelkét” tiszteltem, az örök istenit, amelyet Isten teremtett az emberbe. Azért is fontos ez, mert sokan mondják, hogy a szeretet és a tisztelet egyre inkább „hiánycikk” lett korunkban. Mennyire más lenne a kapcsolat ember és embertársa között, ha így látnánk egymást! Ha meglátnánk a másikban az elrejtett istenit, az emberi méltóságot. Kivirágozna a tisztelet, és minden mássá lenne.

**Szombat (szepember 7.)** *Az elbizakodott ember nem őszinte lelkű, de az igaz ember a hite által él.* Hab 2,4 (Mt 11,29; Ézs 26,1–6; Mt 13,44–46) Manapság sokat hangoztatjuk a keresztyén szót. Eközben az is látható, hogy az ember önmagában bízik. Bebiztosítja magát. Az önmagában bízó ember viszont nyugtalan, tele van bizonytalansággal, szorongással. Hiába nevezi magát „keresztyénnek”. A hit, az igaz hit azt jelenti, hogy teljesen Istenben bízom. Ezzel az abszolút ősbizalommal Istenre hagyatkozom. Ez a hit bátor, őszinte egyéniséget formál ki az emberben, és megtartó erővel bír.

■ HONTI IRÉN



Kövessen bennünket a Facebookon is: [facebook.com/evangelikus](https://facebook.com/evangelikus)  
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk



# KÖNYVAJÁNLÓ

## A LELKIVEZETÉS KÉZIKÖNYVE

Szerkesztette:

HEIKKI KOTILA



A **lelkivezetés** kifejezést az utóbbi két évtizedben kezdték el használni a **Finn Evangélikus Egyházban**. Ez a könyv bemutatja, hogyan és honnan kerestek [...] **megfelelő és megvalósítható lelkivezetési formákat** az elmúlt években. Hogyan jelenik meg Isten és ember találkozása a jelenlegi vallásos-kulturális helyzetünkben, támaszkodva arra a hagyományra, amely lelkeségünk alapja?

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK  
A BOLT.LUTHERKIADO.HU OLDALON.

# KÉTSÉG ÉS BIZONYOSSÁG

BUDAPEST

DEÁK TÉRI  
EVANGÉLIKUS  
TEMLOM2019.  
OKTÓBER  
12.SZOMBAT  
10–16 ÓRA

## PROGRAM

**9.40: Közös éneklés** Györi János Sámuel vezetésével

**10.05: Köszöntés, ima** – Szemerei János, Szeverényi János

HOMOKBA ÍRVA – Pintér Béla

**Igehirdetés** – „KÉTSÉGESKEDÜNK, DE NEM ESÜNK KÉTSÉGBE” (2Kor 4,7–18) – Kondor Péter

## 11.30: Bibliakörök, szekciók

Kondor Péter (templom)

Kívül harcok, belül félelmek – Szemerei János (gimnázium, 12. terem)

3K – kíváncsiak, kételkedők, keresők – dr. Garádi Péter (gimnázium, 15. terem)

Bűn-e a kételkedés? – Grendorf Péter (gimnázium, 17. terem)

Nem csüggedünk – Zsarnai Krisztián (gimnázium, 18. terem)

Kincs cserépedényben – Kósa Gergely (gimnázium, 21. terem)

Kétség és bizonyosság – Horváth-Hegyi Áron (gimnázium, 22. terem)

Ne vígy minket kísértésbe! – Baranyay Csaba (gimnázium, 24. terem)

Szívünkbe fogadott emberpalánták – Bonnyai Anna, Bonnyai Sándor (gimnázium, 27. terem)

Hogyan juthatok hitre? – Deák László (gimnázium, 23. terem)

Luther kétségei és bizonyosságai – Welter Gábor (gimnázium, 28. terem)

Hogyan születhetek újjá? – Ittész István (gimnázium, tornaterem)

Imaközösség – Dobó Dániel (gyülekezeti kisterem, I. emelet)

Misszió a templomon kívül – Horváth-Csitári Boglárka Flóra (gimnázium, 26. terem)

Gyógyulás a szenvedélybetegségből – Duszka József nyugalmazott nyomozó  
(gyülekezeti terem, I. emelet)

IstenSzeretők – Szemerédi Bernadett, Széplaky Géza színművészek (gimnázium, díszterem)

**12.45: Ebédszünet** (az egyház szerény vendéglátást biztosít)

## 14.00: Tanúságtétel

MIT TETT VELEM AZ ISTEN? – Olaj-Rabóczky Anett, Lackfi János

**15.00: Istentisztelet úrvacsorával** – Gerőfiné dr. Brebovsky Éva

**Igehirdetés** – „HISZEK! SEGÍTS A HITTELENSÉGEMEN!” (Mk 9,14–29) – Gáncs Péter

Gyermekfoglalkozás lesz a Kisdéák óvoda termeiben a Keresztény Önkéntesek Szövetsége az Ifjúságért (KÖSZI) vezetésével. Gyülekező az I. emeleten.

Az alkalomra mindenkit szeretettel vár a Magyarországi Evangélikus Egyház Evangelizációs és Missziói Bizottsága.

